CONFVTATIONES ALLEGATIONVM CAESARIS ESTENSIS,

In cauſa Ferrarienſis Ducatus.

2

R O M AE.
Apud Impreſſores Camerales. M.D.XCVIII.

FACTI SPECIES RELATA EX PARTE CÆSARIS ESTENSIS.

IVITAS Ferrariæ anno ſalutis ſexcenteſimo quinquageſimo octauo à Vitaliano Pontifice in Epiſcopatum erecta, ac legibus, & conſtitutionibus cum conſenſu Imperatoris munita fuit, quo tempore quoque duodecim viri ab illis conſtituti fuerunt, qui Ciuitatem ipſam regerent, ac Rempublicam adminiſtrarent: vt hæc omnia conſtant, tàm ex diplomate Pontificio, ac Cæſareo, quàm ex hiſtorijs, ac annalibus dictæ Vrbis.

Deinde verò cùm diuerſis caſibus iactata fuiſſet: tandem poſt excuſſam Salinguerræ tirannidem ſub Eſtenſibus Principibus cæpit fælicius gubernari, donec anno milleſimo trecenteſimo trigeſimo ſecundò Ioannes Vigeſimus ſecundus Pontifex illam in Vicariatum conceſſit Rainaldo, Opizoni, ac Nicolao Marchionibus Eſtenſibus, vſque ad decennium ſub annua ſolutione decem millium Florenorum, Indeque anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo quarto idem Vicariatus Opizoni ad nouennium proximum renouatus fuit, &, eo pendente, facta legitimatio per Epiſcopum Ferrariæ de mandato Clementis Sexti filiorum natorum ex dicto Opizone ad feuda, Iuriſdictiones, ac Marchionatus.

Anno verò milleſimo trecenteſimo quinquageſimo primo idem Clemens Vicariatum conceſſit ne dum Opizoni, ſed & Fulco, Vgoni, & Alberto eius filijs iam legitimatis ad aliud decennium incæpturum poſt finem alterius Vicariatus.

Mortuo Opizone Aldrobandinus, Vgo, & Albertus ſupplicarunt Innocentio Sexto anno milleſimo trecenteſimo, ſexageſimo primo, vt is Ciuitatem prædictam concederet Iure feudi, vel emphyteuſis in viginti nouem annos, vel ſaltem vt ſibi Vicariatus prorogaretur, quod vltimum ab eodem obtinuerunt vſque ad ſeptennium, factæquè fuerunt alia prorogationes, donec anno milleſimo trecenteſimo nonageſimo ſexto Bonifacius Nonus Alberto non amplius ad certum tempus, ſed ad vitam eiuſdem, & filiorum legitimorum Vicariatum conceſſit, quos ſi non habuerit, ad vitam Nicolai filij naturalis.

Anno milleſimo quadringenteſimo decimo quarto ad preces eiuſdem Nicolai Ioannes Vigeſimus tertius Vicariatum ad vitam eius filiorum legitimè deſcendentium tradidit: & in caſu, quo illi non extarent, naturales, ſeu quemuis alium defectum natalium patientes pariter ad eorum vitam inuitantur.

Et cùm Nicolaus haberet filios legitimos, qui in Vicariatu comprehenſi erant; nihilominus anno milleſimo quadrigenteſimo trigeſimo primo Martinus Quintus Leonellum naturalem, & ab eo legitimatum, & habilitatum ad eundem Vicariatum ad vitam admittit, & ipſo Leonello deficiente ſine liberis vocat alios fi-

lios legitimos Nicolai.

Anno vero millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo à Iudice duodecim Sapientum, ac Sapientibus ipsis, & vniuerso populo eligitur Princeps Ciuitatis Leonellus, cui anno millesimo quadrigentesimo quadragesimo tertio Eugenius Quartus impertitur, vt eo deficiente sine liberis alij eius fratres legitimi, & legitimati admittantur.

Defuncto Leonello cùm adessent Hercules, & Sigismundus filij legitimi, & naturales Nicolai, qui comprehensi erant in alijs Vicariatibus, nec non & alter Nicolaus filius legitimus Leonelli: Tamen, his omnibus semotis, populus vniuersus in hoc sequutus iuditium Leonelli, qui fratrem nominauerat Borsium, secluso proprio filio legitimo, & alijs fratribus legitimis eundem Borsium in Principem elegit, statimq; Nicolaus Quintus Pontifex præmissa narratione electionis à populo Ferrariensi factæ quam diuinitus inspiratam asserit, eundem Borsium, ac post eius mortem filios cum derogatione aliorum Vicariatuum elegit, sed cum Borsius fato functus esset, nullis relictis filijs, populus anno millesimo quadringentesimo septuagesimo ptimo Herculem primum filium legitimum Nicolai in Principem eligit, annoque sequenti Sixtus Quartus prædicto Herculi non ad vitam dumtaxat sicut alij præcedentes Vicariatus fuerant concepti, sed post mortem ipsius ad filios, ac nepotes legitimos, & naturales vsque in tertiam generationem Vicariatum confert, additq; diguitatem Ducalem in personam ipsius Herculis, quod & prius factum fuerat de Borsio.

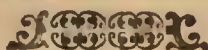
Tandem verò Alexander Sextus anno millesimo quingentesimo primo, relato tenore Concessionis Sixti IIII. illam ampliat, & extendit ad omnes filios, & descédentes dicti Herculis in perpetuum secundum ordinem primogenituræ, simulq; dignitatem Ducalem, quæ prius personalis erat, in omnes primogenites contulit.

Mortuo prædicto Hercule populus Alphonsum primum anno millesimo quingentesimo quinto in Principem eligit, huicq; defuncto suffectus fuit per eundem populum Hercules Secundus anno millesimo quingentesimo trigesimo quarto: quo pariter extincto anno millesimo quingentesimo quinquagesimo nono populus idem Serenissimum Alphonsum Secundum in Principem elegit.

Nuperrimè verò cùm dictus Serenissimus Alphonsus non sine publico omnium luctu, sine aliqua sobole decesserit, relicto post se Serenissimo Dono Cæsare eius patrueli, qui filius est natus ex legitimo matrimonio olim Illustriss. & Excellentissimi Doni Alphonsi filij legitimati ex Duce Alphonso primo, populus idem maximo omnium plausu illum in Principem, ac Ducem sibi elegit, statimq; possessionem pacificam omnium statuum adeptus fuit.

Nunc ex causa obitus dicti Serenis. Ducis Alphonsi absq; aliquibus filijs Sedes Apostolica prætendit Ducatnm Ferrariæ illi apertum, ac deuolutum esse, quod pro patte dicti Serenissimi Ducis Cæsaris negatur, qui contendit se hunc Ducatum legitimè adeptum fuisse.

FACTI SPECIES EX PARTE REVER. CAMERAE APOSTOLICAE.

IVITAS Ferrariæ ab initio, & fundatione ipsius fuit, & est de dominio temporali S. R. E. pleno iure & quo ad merum imperium & mixtum, ac omnimodam iurisdictionem: quia & ab initio fuit per summos Pontifices in solo eiusdem Ecclesiæ proprijs sumptibus, & expensis fundata, dotata, ordinata, & populorum multitudine decorata, & insuper cum opus fuit à Tyrannorum oppressionibus pluries liberata, quod constat ex innumeris antiquissimis monumentis; Sed, alijs omissis causa breuitatis sufficiat adduxisse recognitionem, quam de anno 1310. Oratores, & Sindici Communis, & Populi dictæ Ciuitatis Ferrariæ fecerunt coram fe.re. Clemente V. & sacro Collegio Cardinalium in Ciuitate Auenion. & Consistorio publico, cuius recognitionis tenor est, vt sequitur, Videlicet:

Ne sub incerto sint dominia & superioritatis iura, profiteri tenentur, & agnoscere quicunque sub aliorum dominio & superioritate sunt, & maximè, vbi contra veritatem veri dominij Tyrannorum vsurpatio se obijciat, qua cessante expedit, imò necesse est, quòd vera professio declaret, quòd per vsurpationem Tyrannidis aliquantis temporibus fuerat obscuratum: propter quòd nos Ambasiatores & Sindici Populi & Communis Ferrariæ, nostro nomine et totius Communis & Populi Ciuitatis eiusdem, cuius Sindicatum cum plenissima potestate in præsentia S. V. & Sacri Collegij DD: Cardinalium exhibemus, profitemur, ac agnoscimus Ciuitatem Ferrariæ ab initio fundatam fuisse per Summum Pontificem in solo Ecclesiæ Romanæ ipsius sumptibus & expensis, & ab eodem dotatam & ordinatam, & Populorum multitudine decoratam fuisse. Cumq; postmodum processu temporis per oppressionem Desiderij Regis Longobardorum seruituti subiecta fuisset, per ministerium Adriani fe. re. Summi Pontificis, inuocato ad hoc auxilio incytæ mem. Caroli Regis Francorum, restituta extitit eadem Ciuitas pristinè libertati, & diutius in dicta libertate permansit. Tempore verò postmodùm

dum succedente, tyrannica pestis Salinguerra Ciuitatem eandem seruili conditioni supposuit, & eam longis temporibus, quasi seruam, suppeditauit, tyranniceq. tractauit; Quod S. Rom Ecclesia pia mater diligenter attendens, & filiorum suorum ciuium Ferrarien. calamitati compatiens ad partes illas destinauit legatum, & contra ipsum Tyrannum exercitum magnum congregauit, sicque dictam Ciuitatem & eius Comitatum districtum atq., Populum à dicta seruitute tyrannica liberauit, & sub dominio Ecclesiæ redegit, & reduxit. Quapropter recognoscimus & vocamus Ciuitatem Ferrarien. cum pertinentijs suis, & districtum ac totum Comitatum Ferrariæ ab antiquò & à fundatione ipsius Ciuitatis fuisse & eße de dominio temporali Romanorum Pontificum & S. R. E. super quo recognoscimus priuilegia, regestra, & librum censualem eiusdem R. E. et ea, quæ continent, vera esse & indubitata, & eis, quantum ad nos attinet, nomine, quo supra, fidem plenariam adhibemus. Item profitemur & agnoscimus, quòd pro eo tempore, quo dicta Ciuitas, Comitatus & districtus ipsius fuerunt sub manu quondam Marchionum Estensium, non voluntariè subfuerunt, sed eisdem obediuerunt, aut eorum dominium de facto agnouerunt per violentiam, & metu mortis & cruciatus corporum, quibus resistere non potuerunt propter nimiam sæuitiam ipsorum & tyrannicam potestatem; Et suspirabant, & gemebant sub indebita seruitutis mole, aspirantes, ac desiderantes cum multis gemitibus videre tempora, quæ nunc vident, videlicet, quòd ad naturale dominium S. R. E. redirent, & sub vero dominio ipsius & regimine regerentur, & defenderentur, à tyrannorum oppreßionis, persecutionis, & vsurpationis molestia liberati; qui tyranni neq. centenaria præscriptione quicquam de iure S. R. E. diminuere potuerunt, & quòd tyrannica & violenta posseßio caret bono principio & medio, per quod concluditur, quòd & fine; licet nec tempus centum annorum, imò nec etiam septuaginta defluxerit, propter quod ius &, dominium S. R. E. intactum est, & extitit, ac illæsum, vt tunc, & nunc, & medio tempore dominium illibatum ipsius Ecclesiæ est, & fuit. Verùm omnipotens Deus, qui suo alto consilio de malo bonum elicit, pro sua S. R. E. & pro nobis Communi & Populo Ferrarien. ijs diebus operatus est magnalia, benedictus ipse: nam Venetorum populus quærentes, quæ sua non sunt, nec fuerunt, nec erunt, moliti sunt his diebus Populum Ferrarien. Ciuitatem, & districtum vt ipsum ab ipsa S. R. E. subtraherent, dominij cuius sunt, & fuerunt, & semper erũt Domino concedente: ac etiam per turbulentam molestiam

stiam

stiam & hostilem incursum suo iugo igne, gladio cade, ac incendio inferentes nobis & eidem populo, per terram & aquam, vim, viuaque guerra molestiam, manciparent: sed conatum ipsorum execrabilem pius & misericors, Deus ad honorem vestrum, Sanctissime Pater, & S. R. E. tranquillitatem & pacem nostri populi Ferrarien. modis & vijs diuinitùs inspiratis, conuertit: nam idem Populus Ferrarien. qui multo tempore sub Tyrannis ipsum tondentibus obmutuerat, quia os aperire non poterat, nec audebat, Tyrannis ipsis subductis de medio, statim superuenit Venetorum infestatio cum furore adducere moliens calamitatem super capita Populi Ferrarien. & tam vehementis seruitutis molem, quod Populus Ferrarien. vt huiusmodi conatui obsisteret, & ipsius obuiaret principijs, os ipsum oportuit aperire, et ad Vos Sanctissimum Patrem verum dominum suum, recurrere ac clamare, Abba Pater: vt de tantis necessitatibus & tribulationibus liberaret eosdem, & ab eo postulare contra saeuientem impetum Venetorum defensionis clypeum, vt exurgeret in adiutorium contra guerram Venetorum illatam, quia Populus Ferrarien. per se etiam ad modicum tempus sufficere non valebat. Vos autem, Pater sancte, Populi vestri Ferrarien. super exhibitione praesidij, ac succursus contra Venetos, statim misso legato de latere, et non quomodocunque, sed de latere, ac vestro sanguine benedicto, scilicet D. Arnaldo, Dei prouidentia S. Mariae in Porticu Diacono Cardinali, & extenso brachio virtutis & fortitudinis S. R. E spirituali & temporali exurrexistis, ne dum in adiutorium ipsius vestri Ferrarien. Populi, imò quasi totum, vt minister, & Vicarius Iesu Christi peregistis, quod ad obtundendam Venetorum audaciam & ad nostram libertatē vindicandā pertineret. Vester autem Populus Ferrarien de faucibus Venetorum, in quas penè lapsi fuerant, erecti nunc per manum vestram, S. P. liberati, & in tuto positi, & plena libertate fruentes, ad gratiarum actiones assurgunt, vt vassalli Domino suo seruire parati certè profitentur: quòd si super dominio Ferrarien. Ciuitatis & districtus, vos S. P. & S. R. E. illum ab antiquò non haberetis titulum, quem vos habere recognoscimus, pro hac defensione tuitione & liberatione Populi Ferrarien. & tyrannide Venetorum, quam in praesenti manus gloriosa vestra operata est, iustum esset Ciuitatem & districtum Ferrariae vestro subdi dominio temporali. Cùm enim Ciuitas Ferrarien. & Comitatus à cuiusque dominio & potestate, praeterquàm R. E. sint liberi, & immunes: nulli facerent iniuriam, si inuicem tanti beneficij suscepti se & Ciuitatem, Comitatum &

tum &

tum & districtum, & omnia bona sua mobilia & immobilia subijcerent vestro & S. R. E. dominio temporali. Eà propter, quia vestra fuit Ciuitas & totus Comitatus & districtus Ferrarien. ab antiquò & à fundatione ipsius Ciuitatis ex causis & priuilegijs contentis in registris S. R. E. & continuò vestra permansit, vt & nunc de vestro dominio sit, vt supra professio à nobis emissa declarat. Ideò dominium, quod etsi vestrum non esset, vt est & fuit, ex hoc, quod à vobis suscepimus in hac necessitate beneficium, vt præmissum est, vobis & E. Rom. subdi & concedi deberet. Scimus, profitemur & recognoscimus nomine, quo supra, vobis D. N. Clementi V. Summo Pontifici & vestris successoribus & Rom Ecclesiæ, quòd dicta Ciuitas Ferrariæ, ab antiquissimo tempore & à fundatione ipsius Ciuitatis Ecclesiæ Romanæ subest, & subfuit pleno iure, quoad temporalem etiam Iurisdictionem, merum, scilicet, imperium, atque mixtum & omnimodam Iurisdictionem: et quòd ab ea recepit primarium fundamentum, & liberationes postmodùm multas & magnas, vt superius est expressum. Quapropter nomine, quo supra, vobis D. N. Clementi V. & vestris successoribus & Ecclesiæ Romanæ recognoscimus & profitemur, offerimus, & resignamus, concedimus, subijcimus, transferimus & submittimus, quantùm possumus & ad nos pertinet, licet omnia prædicta & infrascripta sint vestra & Ecclesiæ Romanæ, ac fuerint ab antiquò & à fundatione ipsius Ciuitatis, omnia pedagia, datia, talonea, ripatica, aquas, aquarum decursus, Iurisdictiones altè & bassè, merum imperium atque mixtũ, gladij potestatẽ & omnimodã Iurisdictionẽ & bona & iura omnia, quocunq; nomine censeantur: quæ ipsa Ciuitas Populus Ferrarien. seu quiuis ibidem præsens soliti sunt tenere, possidere, vel seu exercere per se, vel per alium quocunq; nomine siue modo in dicta Ciuitate, Comitatu & districtu Ferrariæ: Et nomine, quo supra, obligamus dictum Commune, homines, personas & bona ipsius, & promittimus, quòd omni tempore prædicti Populus & Commune & singuli de ipso Communi habebunt, & tenebunt rata & firma omnia singula supradicta, hoc adiecto, quòd si circa prædicta, vel aliquod prædictorum dubietas aliqua insurgeret, interpretatio & declaratio fiat ad voluntatem & dispositionem plenam & liberam D. Papæ Clementis & successorum suorum & Apostolicæ Sedis. Promittentes nos Sindici supradicti, nomine quo supra, sub pœna amissionis omnium bonorum, si quæ sibi remanserint, et singularium personarum eiusdem, quam ipso facto incurrant, si contra præmissa fecerint, vel aliquod præmissorum

quòd

quòd nos, vel Populus, & Commune prædicti contra præmissa: vel aliquod præmissorum nullo vnquam tempore veniemus de iure, vel de facto per nos, vel per alios aliquo modo, vel causa: Et nomine dicti Communis nos Sindici prælibati, et singularium personarum eiusdem, et in ipsorum animas de omnibus prædictis adimplendis et complendis Vobis D. N. Clementi Papæ V. et successoribus vestris et Rom. Ecclesiæ ligium, homagium, necnon et fidelitatis iuramentum præstamus.

Post huiusmodi recognitionem idem Clemens per suas sub plumbo expeditas litteras statuens super bono & quieto regimine dictæ Ciuitatis ordinauit inter cætera, quòd per Potestatem & consilium dictæ Ciuitatis cum consensu Vicarij Sedis Apostolicæ eligantur duodecim Antiani de fidelioribus, & melioribus dictæ Ciuitatis, quorum vnus litteratus sit pro consul, qui nec in aliquo casu iurisdictionem exerceant: sed, cùm per Potestatem & Consilium de voluntate & consensu ipsius Vicarij vel eis Locumtenentis vocati fuerint, consulant fideliter super ijs, de quibus requirentur, & quæ iniungentur eisdem: qui etiam iurent in manibus D. Vicarij, quòd benè & legaliter in eorum officio se habebunt, & honorem S. R. E. in omnibus fideliter conseruabunt: qui si minus sufficientes reperti fuerint, idem Vicarius amouere, & alios sufficientes & idoneos substituere valeat cum consilio Potestatis & consilij prædictorum.

Deindè idem Clemens per alias suas litteras Guglielmum Vicecomitem in Vicarium generalem dictæ Ciuitatis, Comitatus, & districtus pro se & Rom. Ecclesia in temporalibus ad beneplacitum constituit, & successiuè fuerunt alij Vicarij pro tempore constituti, etiam ad beneplacitum, vsq; ad annum 1332.

Verum de anno 1332. Ioannes 22. deputauit Vicarios dictæ Ciuitatis & districtus Ferrariæ pro se & Ecclesia Romana Opizonem, Nicolaum, & Rainaldum Estenses, & quemlibet eorum insolidum vsq; ad decennium sub annuo censu decem millium florenorum soluen. Videlicet, 5000. in festo Natiuitatis D. N. & 5000. in festo Beatorum Petri & Pauli, præuia tamen ipsorum Opizonis, Nicolai, & Rainaldi confeßione & recognitione, quòd Ciuitas Ferraria (sunt verba concessionis) eiusq; Comitatus & districtus cum omnibus suis iuribus & pertinentijs pertinuerunt ab antiquò, pertinebant, & pertinent ad plenum ius & proprietatem Beati Petri & S. R. E. & fuerunt sunt & esse debent de omnimoda iurisdictione, potestate, &

dominio cum mero & mixto Imperio S. R. E.

Et quòd ipsi Opizo, Nicolaus, & Rainaldus in Iurisdictione, potestate, & dominio, ac mero & mixto imperio Ciuitatis prædictæ, illiusq; Comitatus & districtus non habent aliquod Ius, nec habuerunt, nec habebunt.

Nec non promißione de habendo & retinendo stipendiarios sufficientes pro defensione dictæ Ciuitatis & districtus, transmittendos in obsequium & ad mandatum Papæ iuxta poßibilitatem ipsorum & dictæ Ciuitatis, numerum non exprimendo, cùm plus facere intendant, quàm promittant.

Quòdq; elapso dicto decennio liberè dimittent, & restituent Papæ & successoribus suis, ac deputatis ab eo, ac eidem S. R. E. Ciuitatem & Comitatum prædictos cum suis Iuribus & pertinentijs vniuersis: & supradicta omnia medio Iuramento, quod tactis etc. obseruare & adimplere promiserunt.

Et pro maiori cautela Sedis Apostolicæ promissioni & obligationi, vt supra, facta per DD. Opizonem, Nicolaum, & Rainaldum de fidelitate seruanda & de restituendo elapso decennio, accesserunt & se obligarunt Communitates, Ciuitatum Florentin. & aliarum & obligationi de soluendo flor. decem millium pro censu singulis annis accesserunt plures Ciues & mercatores Ferrarien.

De anno 1344. cùm dicti Opizo, Nicolaus, & Rainaldus cessassent in solutione aliquorum terminorum dicti census, & etiam lapsum esset decennium, & ideò mortuo Rainaldo dicti Opizo & Nicolaus superstites, restitutis prius clauibus Ciuitatis Ferrariæ in manibus fe. rec. Clementis VI. supplicassent, vt ipsos ad aliquod aliud tempus Vicarios deputaret, idem Clemens transmißis dictis Clauibus ad Beltraminum Episcopum Bononien. eidem mandauit, vt personaliter se conferret ad Ciuitatem Ferrariæ, ipsamq; ac illius, Comitatum, & districtum cum suis iuribus & pertinentijs vniuersis, ac mero & mixto Imperio, iurisdictione, & potestate omnimoda pro Rom. Ecclesia reciperet & teneret, & per se, vel alium nomine ipsius Pontificis & Ecclesiæ Rom. regeret, & gubernaret, & postquàm receperit, & tenuerit, ac pacificè nomine prædicto poßederit, dictos Opizonem, & Nicolaum ad nouem alios annos Vicarios deputaret sub annuo censu flor. decem millium, ac præuia confeßione & recognitione dominij Ecclesiæ Rom. facienda per Opizonem, & Nicolaum, vt supra in deputatione Ioannis 22. & per Commune Ferrariæ in amplissima forma, et etiam vt in recognitione facta tempore Clementis V. de qua supra.

Et obli-

Et obligatione de ſoluendo in certis terminis flor. quadraginta millia, pro reſiduo cenſus decem priorum annorum cum fideiuſsione Communis Ciuitatis Mutinæ, & de ſoluendo pro cenſu aliorum nouem annorum flor. decem-millia ſingulis annis, cum fideiuſsione nonnullorum Ciuium Ferrarien.

Et promiſsione, quòd dictus Opizo, & Nicolaus ſeruabunt fidelitatem Papæ, & Eccleſiæ Romanæ, & finito tempore dictorum nouem annorum dictam Ciuitatem, Comitatum & diſtrictum cum mero & mixto imperio, omnibuſq. alijs iuribus & pertinentijs Romanæ Eccleſiæ integrè, realiter, & liberè, & cum effectu reſtituent ſub fideiuſsione. Communium, Ciuitatũ Florentin., & aliarum.

Pacto etiam adiecto, quòd dicti Opizo, & Nicolaus occaſione quarumcunq. expenſarum ratione defenſionis, refectionis, ædificationis, reparationis, vel aliàs in Ciuitate cum Comitatu & diſtrictu prædictis, vel eorum occaſione factarum, & in poſterùm facien. finito tempore non retardabunt reſtitutionem Ciuitatis Comitatus, & diſtrictus prædictorum, nec dictas expenſas quacunq. ratione, ſeu cauſa factas, vel faciendas poſsint exigere, ſeu petere ab Eccleſia Rom. nec etiam ipſi Rom. Eccleſiæ imputare, & quòd dicta Eccleſia ad dictas expenſas minimè teneatur.

Et quòd in diſtrictu Ferrarien. noua Caſtra, vel noua Fortalitia non facient, & ſi quæ facta ſunt, ad omne mandatum Papæ deſtruere teneantur.

Et promiſsione de habendo, & tenendo ſuis proprijs expenſis centum ſtipendiarios equites, tranſmitten. quocunq. in obſequium, & ad mandatum Papæ tribus menſibus ſingulorum annorum, quotieſcunq. pro parte Eccleſiæ fuerint requiſiti: etſi contingeret, quòd Eccleſia indigeret maiori numero ſtipendiariorum, teneantur toto poſſe ſuo Eccleſiam adiuuare, etiam pro longiori tempore, & vltra dictos centùm.

Ac præuia promiſsione Communis Ciuitatis Ferrariæ, quòd finito dicto tempore officiales & miniſtros, qui per Eccleſiam deputabuntur, honorabiliter, & reuerenter ad regimen, & adminiſtrationem omnimodam dictæ Ciuitatis, Comitatus, & diſtrictus abſq. contradictione, & diffugio recipient, ac eis, & nulli alij, vel alijs, cuiuſcunq. conditionis præheminentiæ, vel ſtatus exiſtant, directè, vel indirectè, publicè, vel occultè in his, quæ ad regimen, & adminiſtrationem pertinent obedient, ſeu parebunt, ipſamq. Ciuitatem liberè reſtituent.

Et cum promiſsione etiam dictorum Opizonis, & Nicolai, quòd non

erunt

erunt contra Ecclesiam Rom. non facient ligam cum Ludouico Bauaro, nec cum rebellibus, & inimicis Ecclesiæ, nec eis auxilium præstabunt: quòd defendent fidem Cattolicam, hæreticos euitabunt, & exterminabunt: Nuntijs & alijs Sedis Apostolicæ auxilium præstabunt: Terras Ecclesiæ non inuadent, bona Ecclesiæ restituent: Ecclesiasticas personas suis iuribus, Priuilegijs, & libertatibus gaudere permittent: secundùm Iura, & Statuta non reprobata iustitiam ministrabunt: bona Ecclesiæ in eisdem Ciuitate, Comitatu, & districtu non alienabunt, & demùm præstito iuramento fidelitatis cum omnibus suis Capitulis.

Qui Beltraminus Episcopus contulit se ad Ciuitatem Ferrariæ, & habita pacifica possessione dictæ Ciuitatis, Comitatus, & districtus, illaq. per plures dies continuata & retenta, omnes actus possessorios, & iurisdictionales faciēdo, & exercendo, receptisq. prius confessionibus, recognitionibus, promissionibus, obligationibus, fideiussionibus, pactis, conuentionibus, iuramento fidelitatis, & alijs supradictis præfatum Opizonem (Nicolaus enim interim decesserat) ad dictos nouem annos sub eodem censu decem millium florenorum Vicarium constituit.

De anno 1350. dictus Opizo constituit suum procuratorem d. Iacobum de Salimbene ad supplicandum eidem Clementi Sexto, vt vellet ipsi Opizoni, & eius filijs legitimis & naturalibus cōcedere dictam Ciuitatem Ferrariæ, eiusq. Comitatum, & districtum iure feudi, vel iure emphyteotico ad annos 29. & renouandum iure prædicto, vel saltem supradictam concessionem in Vicariatum prorogare ad aliquod aliud tempus: & dictus Clemens repetitis & reiteratis similibus confessionibus, recognitionibus, promissionibus, obligationibus, pactis, conuentionibus, iuramento fidelitatis, & alijs, vt supra, dictam concessionem prorogauit ad decem annos pro ipso Opizone, & post ipsius mortem pro Aldobrandino, Nicolao, Vgone, Fulcone, & Alberto eius filijs legitimis & naturalibus; Ita quòd ipse, & post ipsius mortem eius filij, durante concessione, & prorogatione prædicta plenam habeant potestatem exercendi omnimodam iurisdictionem temporalem cum mero & mixto imperio ad eandem Ecclesiam pertinen. per se, vel alios, auctoritate & nomine Papæ & Romanæ Ecclesiæ. Et cum Opizo obijsset ante lapsum dictorum decem annorum, dicti eius filij, videlicèt Aldobrandinus, & Nicolaus, qui erant maiores quattuordecim annorum, per seipsos, & Fulco, Vgo, & Albertus, qui erant minores, cum auctoritate & consensu Curatoris fecerunt

runt similes confessiones, recognitiones, promissiones, obligationes, & iuramenti fidelitatis praestationes, in termino sex mensium à die obitus patris, vt ex forma dictae prorogationis facere tenebantur.

De anno 1361. mortuo Fulcone fe.re. Innoc. VI. praeuijs recognitionibus, et alijs supradictis, ac reiterato iuramento fidelitatis prorogauit dictā concessionē Aldobrādino, Nicolao, Vgoni, & Alberto superstitibus ad alios septē annos.

De anno 1366. mortuo etiam Aldobrandino, Vrbanus V. reiteratis recognitionibus iuramento fidelitatis, & alijs supradictis, prorogauit dictam concessionem, Nicolao, Vgoni, & Alberto etiam superstitibus ad alios sex annos.

De anno 1372. mortuo etiam Vgone, Gregorius XI. prorogauit dictā cōcessionē cum recognitionibus, promissionibus, pactis, cōuentionibus, & alijs supradictis ad vitam dictorum Nicolai, & Alberti, & vtriusq; ipsorum, reiterato etiam iuramento fidelitatis.

De anno 1390. mortuo etiam Nicolao, Bonifacius IX. extendit huiusmodi concessionem ad dicti Alberti, & suorum filiorum legitimorum et naturaliū vitam, & illis deficientibus ad vitam Nicolai eius filij naturalis, cū quo, vt in euentum praedictum valeret Vicariatū huiusmodi recipere, & licitè exercere, dispēsauit super defectu nataliū: cum eisdē tamen recognitionibus, et alijs supradictis: ac etiā cum iuramento fidelitatis, quod voluit per eundem Albertum renouari, vt renouatum fuit, & post eius mortē per dictos filios praestari.

De anno 1394. mortuo Alberto sine filijs legitimis & naturalibus, superstite Nicolao illegitimo, & vt supra, ad dictum Vicariatum praeuia dispēsatione habilitato, idem Bonifacius IX. extensionem, vt supra, factā ad vitā Nicolai confirmauit, & nihilominus illum de nouo constituit Vicarium ad eius vitam cum recognitionibus, iuramento fidelitatis, & alijs supradictis.

Martinus V. postquā censum florenorum decem milliū ad 5000. reduxerat, & deindè ex dictis 5000. florenis mille pro dicti Nicolai prouisione retinēdos assignauerat, & demum licèt dictus Nicolaus haberet Herculē, & Sigismundum filios legitimos & naturales, & Leonellū, & Borsum naturales, dispensauerat cū Leonello naturali: ita quòd etiā in Vicariatu Ferrariae posset succedere, ac si primogenitus, vnicus, & principalis haeres dicti Nicolai de legitimo matrimonio procreatus existeret: dictus Martinus inquam, vt enunciatur in infrascripta confirmatione Eugenij IV. extendit dictā concessionē ad dictum Leonellum, vt supra habilitatum, et post dicti Leonelli mortē, ad illius filios legitimos, & eo sine legitimis liberis decedente, ad omnes alios filios dicti Nicolai

lai genitoris legitimos, & legitimatos, & quemlibet eorum superuiuentẽ sub eo dẽ censu florenorũ 5000. cũ retẽtione dictorũ florenorũ mille pro sua prouisione.

Eugenius IV. confirmauit dictas litteras Martini, quas enunciat, & voluit per dictum Leonellum præstari iuramentum fidelitatis, easdemq; Literas confirmauit etiam Nicolaus V.

Qui Nicolaus V. posteà de anno 1450. & mẽse Septẽbris, cùm dictus Leonellus esset cõstitutus in maxima, & incurabili infirmitate, legitimando Borsum alium filium naturalem dicti Nicolai, dispensauit, vt posset succedere in quibuscunq; Vicariatibus, & præsertim Ferrariæ.

Deindè de mense Octobris eiusdẽ anni 1450. mortuo Leonello relictis Nicolao filio legitimo & naturali, & Hercule, & Sigismũdo fratribus legitimis, & naturalibus, & Borso dicto fratre naturali, vt supra legitimato, idem Nicolaus V. narrato quòd dictus Nicolaus filius legitimus, et naturalis dicti Leonelli erat in pupillari ætate cõstitutus, & quòd ipse Borsus fuerat legitimatus, & habilitatus, vt supra, & quòd Communitas et homines Ciuitatis Ferrariæ ipsum Borsum mirum in modum diligentes, & venerantes vnanimiter, et cõcorditer in Marchionem elegerãt; vt ipsam Ciuitatem, & ipsos regeret, & gubernaret: & considerato, quòd electio huiusmodi (sunt verba literarũ) de persona Borsij plurimis virtutibus insignita, cum maxima hominum cõcordia, quodammodo diuinitus facta erat, & quòd attentis præmissis, de alio Vicario nõ poterat prouideri sine maximis contentionibus, & scandalis, & multorum hominum occisionibus: & quòd dicti Ciues dixerant, & firmiter dicebãt nolle alium Marchionẽ, quàm Borsũ: & pro certo etiã tenens dictus Põtifex, quòd dictus Borsus dictũ Nicolaũ nepotẽ, & Herculẽ, & Sigismundum fratres paterna caritate tractaret: ijs, & alijs iustis, & honestis causis animũ suũ mouentibus, ac reuocãdo omnẽ aliũ Vicariũ dictæ Ciuitatis, vigore literarũ prædecessorũ, & suarũ, constitutũ, & deputatum post obitum prædicti Leonelli: dictũ Borsum, & post mortẽ suã suos filios legitimos in prædicta Ciuitate Ferrariæ Vicarios in tẽporalibus cõstituit, sub annuo censu 5000. florenorum auri de Camera: non obstantibus alijs literis, & concessionibus prædecessorum, & suis, ac iure dictis nepoti, & fratribus ex ipsis quæsito, seu etiam quærendo: cum conditione tamen, quòd infra sex menses teneretur facere, prout fecit, prædictas confessiones, obligationes, pacta, & conuentiones: ac præstare, prout etiam præstitit, solitum iuramentum fidelitatis.

De anno 1472. fe. re. Sixtus Papa IIII. mortuo dicto Borso constituit in

dicta Ciuitate Ferrariæ (sunt verba literarū) illiusq; Comitatu, & districtu Vicarios in temporalibus generales Herculem fratrē Borsi, et dicti Nicolai filium legitimum & naturalem, & post eius mortē suos filios legitimos & naturales vsq; in tertiā generationem, cum mero, & mixto imperio, ac omnimoda iurisdictione tēporali: quæ inibi per dictam Ecclesiam, vel alium exerceri cōsueuit, ad honorem ipsius Papæ, & huiusmodi Ecclesiæ statum pacificū: ac omnibus fructibus, redditibus, & emolumentis: ita tamen quòd tenerentur dictā Ciuitatem, territorium, districtum, Comitatum, & eorum Arces, fortilitia, & Rocchas suis sumptibus, & expensis fideliter, & diligenter manutere, conseruare, defendere, & custodire; ac cætera alia onera supportare, absq; eo q̄ Ecclesia pro huiusmodi Vicariatu, gubernatione, defensione, & custodia subuenire in aliquo teneretur; & nihilominus dicto Vicariatu durante, tenerentur singulis annis soluere S. R. E. & Cam. Apost. pro censu, & nomine census florenos 5000. auri de Camera, retentis mille pro eorum prouisione · Voluit autem quòd dictus Hercules, & post eius obitū dicti filij, & nepotes tenerentur iurare de fideliter regendo & gubernando, & quòd nullo vnquam tempore permitterent, quòd dicta Ciuitas, Comitatus, & districtus ab Ecclesia Rom subtrahatur, aut alterius singularis personæ, vel Vniuersitatis iurisdictioni, vel dominio subijciatur, & quòd ipse, & successiuè dicti eius filij, & nepotes præstabunt iuramentum fidelitatis iuxta formā solitam. Præterea voluit, quòd dictus Hercules præfulgeret titulo & insignibus Ducalibus, seq. posset nominare, & nominari facere Ducem Ferrariæ, per hoc autem, & alia præmissa declarauit non intendere, quòd prior status, qualitas & conditio dictæ Ciuitatis, Comitatus, & districtus, siue Ciuium, Comitatēsium. & Incolarum, aliaq; Iura Ecclesiæ, quomodolibet debita, sint in aliquo immutata, alterata, seu diminuta, sed illa omnia & singula in suo pristino statu, robore, & vigore, suaq. firmitate semper illibata persistant, & inuiolata permaneant.

De anno 1501. Alexander Papa VI. erexit Ciuitatem Ferrariæ in Ducatum prædictosq. Herculem, ac illius filios, & nepotes Duces Ferrariæ ordine infrascripto constituit, statuens quòd deinceps (sunt verba literarum) Ciuitas ipsa Ferrariæ perpetuis futuris temporibus, Ducatus Ferrariæ, & Hercules Dux, ac filij, & nepotes prædicti Ferrariæ Duces successiuè existerent, & quòd gauderent omnibus iuribus, honoribus, ac libera, & omnimoda Ducali dignitate, potestate, & iurisdictione; concessione etiam cuiuscunq; gradus supremi meri, & mixti imperij, omniumq; & singulorū iurium regalium nuncupa-

cupa-

cupatorũ, ac quibuscunq. prærogatiuis, quibus alij Ducatus, & Duces, quantumcunq magni, de iure, cõsuetudine, priuilegio, vel aliàs quomodolibet, vtũtur, seu vti poterunt in futurum: quæ omnia eisdem Herculi, filijs, & nepotibus pro potiori cautela de vberioris dono gratiæ successiuè concessit, donauit, & elargitus fuit, Volẽs etiam & ordinans pro maiori quiete, & meliori regimine dictæ Ciuitatis, & locorum, quòd prædicto Duce Hercule functo vita succederet Alphonsus eius primogenitus, & ipso Alphonso decedente etiam dicti Alphonsi primogenitus, & ex ipso primogenito primogenitus, & eo sine filijs deficiente secundogenitus, & sic successiuè ex linea dicti Alphonsi descendentes, illisq, omnibus deficientibus secundogenitus prædicti Herculis Ducis, & filij, modo præmisso: ita quòd semper successio huiusmodi ad primogenitum, & eo sine filijs decedente, ad secundogenitum, & successiuè ad alios seruato ordine prædicto deueniret: & insuper attentis magnis expensis, vt asserit, per dictum Herculem factis in melioramentis, & vt ad alia maiora, & vtiliora peragenda in dies magis alliceretur, censum prædictum florenorum 5000. quoad Herculem, & Alphonsum illius primogenitũ, nec non ex ipso Alphonso primogenito & Lucretia Borgia eius vxore descendentes masculos, ad centũ, & eis deficientibus, quoad alios successores, ad mille florenos dumtaxat reduxit, & moderatus fuit, non obstante iuramento, quod, secundum prædictarũ litterarum tenorem, de obseruandis omnibus, & singulis capitulis, modis, & condõnibus contentis in illis, prædictus Dux Hercules præstitit, ac dictum Alphonsum, descendentesq & successores prædictos in posterũ præstare contigerit, quoad censum huiusmodi, iuxta reductionem prædictam, eis omninò relaxauit.

Mortuo Hercule successit dictus Alphonsus eius primogenitus, qui postquam ex certis tunc expressis causis fuerat priuatus à Iulio II. & deinde restitutus à Leone X. & postmodum priuatus ab eodem Leone, & deniq. à Clemente VII. decessit pluribus relictis filijs, inter cæteros Hercule legitimo, & naturali, ex quo natus est Alphonsus vltimo loco defunctus, & Alphonso naturali, ex quo natus est Cæsar.

Et successiuè mortuo Alphonso I. successit Hercules secundus filius legitimus & naturalis, & eo mortuo successit Alphonsus secũdus eius filius, etiam legitimus & naturalis, qui vltimo loco decessit, & per eius obitum sine descendentibus dictus Ducatus Ferrariæ ad Sedem, & Cameram Apostolicam est deuolutus, non obstante existentia Cæsaris filij legitimi & naturalis dicti Alphonsi naturalis.

Omnipotentis Dei suffragio implorato.

ONTROVERSIA hæc, quæ de Ducatu Ferrariæ oritur, maximè ardua est, tum ob rei magnitudinem, tum ob articulorum difficultatem;& ideò, vt rectius definiri valeat, existimaui de singulis capitibus distinctè agendum.

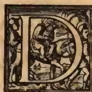
Primum autem caput eò pertinet; An Summus Pontifex, qui meritò omnes iudicat, & à nemine iudicatur, in hac causa cognoscere debeat: An verò potius illi honestum, ac decens videri, vt causam ad communes amicos, & arbitros deferat.

In qua difficultate sentio sanctissimum, ac pijssimum Pastorem non defuturum iustissimis precibus Ducis, qui illum supplex orat, vt ab hoc munere iudicandi abstinere velit, & aliquem ex Principibus Christianis eligere.

* Et si enim Principes * supremi, quales sunt Papa, & Imperator, in
1 propria causa iudicent. † l. proximè ff. de his, quæ in testa. delen. l. Et hoc Tiberius. de hæred. instit. notant Doct. in l. Qui iurisdictioni. de iurisdict. om. Iud. vbi Dec. post alios n. 10. & in c. Cum venissent, vbi Abb. n. 6. Fely. n. 5. & 6. Dec. n. 33.
2 de iudi. † Et de Sede Apostol. soleat dici illam non posse à quopiam iudicari, neq; ab Augusto, neque ab omni Clero, neque à populo, neq; à Regibus: sed soli iuditio Dei reseruatam, c. Nemo. c. Cuncta per mundum. c. aliorum. 6. q. 3.

CONFVTATIO. I.

* Et si enim Principes, &c. *

1

E Iure communi † Papa nedum iudicialiter, sed de facto potest procedere contra occupantē res, & bona ad Sanctam Romanam Ecclesiam spectantia, Hosti. Io. Andr. Abb. Egid. Card. in c. cum olim. de re iud. pro quorum opinione faciunt gl. in c. 1. in ver. temeritate, de maled. glo. in c. Guilisarius. 23. q. 2. quas refert, & sequitur Bero. in c. cum venissent. nu. 26. cum seq. de iud. & pro hac parte deduci etiam potest tex. in l. 1. C. de offi. eius, qui vic. alia Iud. vt præses obtin. dicit enim ibi Imperator, ad Vicarium Præsidis spectare cognitionem causarum, quæ ad Republicæ vtilitatem pertinent. Nàm si Vicario hominis hæc competit iurisdictio, multo magis Vicario Christi
2 *† in ea, quæ ad eum, cuius vices gerit, in terris pertinent: hoc idem tenuerant Io. Fab. in suo Breuiario Cod. tit. ne quis in sua causa, & Cassan. consuet. Burgun. rub. 1. §. 4. num. 61. fol. 38. Et in*
3 *causa propria potest Papa † cognoscere & iudicare, vt nec in ea suspectus allegari, vel recusari possit, tenent communiter*

 Doct.

Docto. in l. est receptum, vbi Bar. nume. 1. Fulg. in prin. Ias. num. 5. ff. de iurisd. omn. iud. Bal. in l. cum in antiquioribus colum. penul. versic. & Princeps potest. C. de iur. delib. vbi 4 † *subdit quòd ridiculum est, & quasi hæreticum hoc disputare, Abb. post Hosti. & Jo. And. in c. querelam, num. 7. de elect. Feli. in dicto cap. cum venissent, nu. 5. in fi. de iud. Io. de Silu. de benef. par. 3. q. 8. num. 25. quia cùm ipse* 5 † *sit Vicarius Dei, non est credendum, quòd ipse sit iudicaturus aliter, quàm ipse Deus iudicaret, vt dicit Anchar. in d. c. cum venissent, num. 3. & Aluar. de Pelag. in tract. de planctu Ecclesiæ, lib. 1. c. 35.*

ALLEGATIO.

* Nihilominus illud * etiam receptum est, 3 † vt de honestate, ac æquitate debeat eligere arbitros, vel causam alijs delegare, qui minimè suspecti cẽseantur. Cùm & ipse profiteatur se paratum à quocunque iudicati, 4 † c. nos si incompetẽter, 2. q. 7. c. Ad Apostolicæ, de re Iud. in 6. vbi in controuersijs inter ipsum, & Imperatorem Federicum proponit se Reges, Principes, atque Prælatos in vnum conuocaturum, quò de iustitia ipsius causæ facilius liqueat, idq́; tradiderunt gloss. Abb. Fely. & Dec. mox relati, Oldrad. cons. 124. num. 3. Isern. c. Imperialem. nu. 84. de prohib. feud. alien. per Federic. Et quòd Pontifex ad preces Oratorum Regis Fráciæ debeat abstinere à Iudicando in rebus, quæ tangunt 5 ipsum, vel eius † Ecclesiam scribit Franc. Marc. decis. 455. num. 65. par. 2. & in terminis Ducis nostri Ferrariæ cum Paulo III. Pontifice 6 Maximo tradidit Alcia. † resp. 2. num. 26. lib. 3. eandemq́ue opinionem nouissimè sequútur Menoch. consil. 94. num. 12. Surd. cons. 50. num. 28. & plures alij.

Secundò, & si multi asserant, ne quidem Pontificem posse iurisdictioni Iudicis secularis se submittere; 7 adeò vt hanc † communem affirmẽt Ias. & Dec. in l. est receptum, num. 3. de Iurisdict. omn. Iud. idem Dec. c. Ecclesia S. Mariæ, nu. 64. de Constit. Nauarr. in c. Nouit. 3. not. num. 47. & num. 75. de Iudi. vbi in-
8 quit non decere, † quòd Pontifex se submittat iuditio seculari, & q; iura in contrarium allegata procedunt ex nimia humilitate, & modestia, vt ita declarant Io. Capistran. in Tracta. de potesta. Papæ 3. quæst. 2. par. num. 217. Card. Alban. in eod. Tracta. prima par. num. 115. & multi alij.

Tamen ex distinctione aliquorum casuum veritas huius conclusionis haberi potest.

Primus est, quoties de persona ipsius Papæ astringenda ageretur;
9 † & tunc iuditium alicuius subire non debet: & ita procedant iura allegata in c. nemo, & c. aliorum. 9. q. 3. in decis. Capistran. & Card. Alba. & est de mente Præposi. d. c. nos si incompetenter, & Bellamer. c. in synodo. 63. dist. & aliorum, quos omitto; cũ de hoc ad pręsens non agatur.

Secun-

Secundus est casus, quoties causa
10 fidei, † aut alia concernens vniuersum statum Ecclesiæ tractanda esset; & tunc eiusmodi subiectio non valeret, Cataldin. de potesta. Papæ num. 38. & n. 42. & 46. vbi quòd in tangentibus fidem, & reformationem Ecclesiæ, talis submissio nō procedit, idemque tradunt Bellam. & Præpos. locis præcit. & hic etiam casus ad nostram speciem non pertinet.

Tertius, & vltimus est, quando causa concernit ipsum Pontificem in
11 temporalibus, † & agitur de interesse ciuili: & tunc negare non possumus, quin posisit subire iuditium seculare per viam arbitrij, vel delegationis, vt per Io. Lup. in Tract. de confœd. Prin. §. Ista quæstio, vbi adducit c. Ad Apostolicæ, de quo supra, ad ostendendum, quòd in cau-
12 sa concernente principatus, † & feuda Pontifex accipit Iudicem, Bellam. d. c. in Synodo. nu. 15. Eandem sententiam post Card. S. Sixti tenet Dec. in d. l. est receptum. n. & refert esse communem opinionem Theologorum, vt mirum propterea videatur Nauarr. aliud retulisse in supracitato loco; Cùm & Domi. Sot. lib. 5. q. 4. art. pri. de Iusti. & iu.
13 censeat Pontificem se subijcere † iudicandum in exteriori foro, posseq; arbitrum, & sequestrem eligere: & hoc est etiā, quod dicit Io. de Grass. in repet. c. si Papa. 40. dist. nu. 10.
14 vbi quòd Papa † subijcit se Laico tamquam priuatus, & non vti Pontifex.

Quare cum in hac causa tractandum sit de interesse Summi Pontificis circa temporalia, & deuolutionem huius Ducatus, meritò quæ dicuntur, ipsum teneri de honestate desistere à iudicando, militant optimè in casu nostro.

CONFVTATIO. II.

* Nihilominus illud, &c. * *Magis*
1 *communis opinio est, † quòd nullo modo possit causam suam alteri delegare, vel se submittere Iudicio alterius, præsertim Iudicis, vel Principis secularis: quia faceret iniuriam Deo, vt dicunt Io. And. in c. cum Ecclesia. colum. 2. ad med. & ibi Abb. num. 5. Feli. etiam nu. 5. qui dicit hanc partem veriorem, de constit. idem Abb. in c. P. & G. num. 17. de offi. deleg. & in c. significasti, n. 13. & de for. comp. & in c. at si clerici. in prin. sub nume. 25. de iud. Rom. sing. 144. Pelag. in d. cap. 35. lib. 1. de planctu Ecclesiæ, & quòd ista sit magis communis opinio Doctorum, testantur Ias. in d. l. est receptum, num. 2. Alex num. 4. de iurisd. omn. iudi. Dec. in d. c. cum Ecclesia, nume. 17. de constit. Restaur. Castal. in tracta. de Imper. q. 92. num. 3.*

Et auctoritates ex aduerso citatæ; quæ distingunt inter honestatem, &
2 *necessitatem, loquuntur † per verbum, possit, quod est facultatiuum, l. sæpe. ff. de offi. præsid. vel loquuntur, & sunt intelligendæ, quando Papa vellet iudicare in causa sui patrimonij, secus verò*
3 *quādo † in causa rerum, & bonorum Ecclesiæ Romanæ, Ant. de Butr. in c. ex*

*parte, colum. 2. post med. de verb. si-
gnif. Io. Andr. in c. cum olim, vers.
fin. de re iud. Abb. in d. c. cum venis-
sent, num. 7. in fi. cum seq. de iud. post
Ant. de Butr. ibidem versic. sed quæ-
ritur, an Papa. Gozad. in proprijs ter-
minis, consil. 1. num. 27. non enim hic
cadit aliqua honestas, vbi in contrarium
vrget honor Dei, & Ecclesiæ, cui Pa-*
4 *pa nō potest præiudicare, † vt dicit Abb.
in dicto c. cum Ecclesia, sub num. 5. &
in dicto c. at si clerici in prin. num. 25.
de iud.*

ALLEGATIO.

* Et hæc opinio; * quæ nititur hone
state præualere debet: nam potius
15 † quod honestum est, quàm quod
vtile sequi debemus, l. semper in cō-
tractibus. l. non omne quod licet,
16 vbi Doctores, de reg. iu. † Hinc di-
cimus ius honestatis ab omni supe-
rioritate exemptum esse, vt per Dec.
& Cagnol. d. l. semper: & ratione
honestatis à licitis abstinemus, c.
aliud. xi. q. 1. tantaq; est vis honesta-
tis, vt præferenda veniat cuicunq;
17 vtilitati, † & cuius forma, si oculis
cerneretur, mirabiles amores sui ex-
citaret, vt ait Cicero lib. 3. Off. &
multa ex Sacris Scriptoribus refert
Io. Capistr. in Spec. cōscien. §. restat.
num. 85. Sic etiam dicimus com-
18 missioni Pontificis, † quæ deuiat
ab honestate, parendum non esse,
vt per Abb. & alios in c. si quando.
de rescrip. Crot. consil. 351. nu-
me. 6.

CONFVTATIO. III.

* Et hæc opinio, &c. * *Nullum vtile
potest; neque debet considerari in Sum-
mo Pontifice † in quo nullum dominium*
1 *cadit Ciuitatis, neque bonorum huius-
modi: sed Dei tantum, & Ecclesiæ, vt
in proposito dicunt Ant. de Butr. in d. c.
cum venissent, num. 2. Anchar. nu. 3.
Abb. num. 8. de iud.*

ALLEGATIO.

* Quapropter quando * Docto. di-
xerūt Summum Pontificem de ho-
nestate, vel æquitate causam com-
mittere debere, non aliud significa-
runt, quàm quòd hæc opinio præ-
19 ualere † debet: quoniam illa opi-
nio videtur ab illis approbata, quæ
maiori nititur honestate, ac æquita-
te. Lancelot. Dec. l. hæres. absens ff.
de Iudi. Decian. resp. 52. nu. 8. vol. 2.
cum sim.

Tertiò id etiam à Summo Ponti-
fice concedendū est; quoniam Prin
cipes Christiani hoc exoptāt, illum-
que deprecantur, vt pro totius Ita-
liæ salute committere dignetur, vt
aliquis Princeps non suspectus de
Iuribus Ducis cognoscat: & cer-
tum est Pontifices solitos esse in re-
20 bus † honestis, ac iustis gratificari
Principibus, c. cum inter vniuersas,
in fin. c. Quod sicut. de Electio. Brix.
in repertor. in verbo, Electio, versic.
An, & quando Princeps sæcularis,
vbi

vbi dicit se in facto obtinuisse, pro Dominis Venetis, vt cassatetur electio Episcopi, qui illis suspectus erat, & magis in terminis, quòd Pontifex debeat † in gratiam Senatus Veneti, qui hoc summoperè affectabat, causam committere Iudicibus non suspectis, trad. Decian. resp. 8. num. 159. vol. primo.

22 Quartò id debet facere † ob bonum pacis, quæ facillimè periclitaretur, si per se, vel eius subditos causam cognoscere vellet: & quòd pro bono pacis Papa se submittat Iuditio seculari, si causa sit Ecclesiæ, & agatur de Iuditio ciuili trad. Præpos. d. c. nos si incompetenter. nu. 3. secun. q. 7.

CONFVTATIO. IIII.

* Quapropter quando, &c. * *Impeditur etiam hodie Summus Pontifex, hãc causam alteri remittere, quia † sicut nec hodie, stante Bulla Pij V. per ipsum iurata, non potest Statum huiusmodi in alium alienare, sic nec etiam compromittere, † glo. in c peruenit, vbi etiam Abb. sub num. 4. de arbit. Specul. eod. tit. §. sed quæritur. in vers. sed nunquid vassallus. Rom. consil. 369. sub num. 18. Alex. consil. 22. colum. peuult. versic. quod autem compromissum. lib. 2. Paris. consil. 134. num. 11. lib. 4. Tiraq. de leg. connub. glo. 5. q. 19.*

ALLEGATIO.

* Sicut & idem dicendum * est, 23 † vt omnis causa suspitionis cesset, & claudantur ora detrahentium: vt per Anchar. d. c. Ad Apostolicæ. nu 5. de re. iud. in sex. Rom. consil. 521. nu. 7 & 8. Rim. iun. c. 1. num. 49. de Iud. Menoch. d. conf. 94. nu. 12. vbi quòd licèt Papa, & Imperator nõ possint recusari, vti suspecti;

24 † nihilominus de honestate debent dare Iudices non suspectos, & qui quidem non sint subditi, familiares, vel domestici, aut Consiliarij. Natt. consi. 174. in princ. Burs. consil. 225. nu. 39. & 40.

Quintò quoniam aliàs sic fuit obseruatum inter Clementem Septimum, & Alphonsum Primum: nam de causa Ciuitatum Mutinæ, & Regij, nec non & prætensæ caducitatis huius Ducatus fuit factum compromissum in Carolum Quintum Imperatorem, & laudum sequutum, quod habuit executionẽ,

25 & sic inducta † videtur obseruantia, ne Pontifices iudicent in controuersijs huius Ducatus, quæ & nunc attendenda venit: vt per Alcia. d. resp. 2. nu. 27.

Et profectò mirum videri deberet, si Sanctissimus Clemens VIII. summa clementia, ac pietate præditus clementior non esset Clemente VII. qui ab hoc munere iudicandi abstinuit.

CONFVTATIO. V.

* Sicut, & idem dicendum, &c. * *Obseruantia est potius in contrarium, quòd scilicet*

scilicet semper Summi Pontifices, quando Ciuitas Ferrariæ fuit occupata, vel ab extraneis, vel ab ipsismet Estensibus
1 *inuestitis, ipsimet Pontifices † fuerunt Iudices, fecerunt processum, condemnarunt, & censuras fulminarunt; vt plura sunt in hoc exempla. Nam Vrbanus pronun-*
2 *ciauit contra Spoletanos, † qui tenebant aliqua bona Ecclesiæ Romanæ occupata, vt dicunt Host. & Io. Andr. in c. cum olim, colum. fi. de re iud. Item etiam Clemens V. id obseruauit in specie quoad*
3 *Ciuitatem Ferrariæ, † quando suo tēpore Veneti Ferrariam occuparunt, vt in eius Bulla legitur sub Dat. Auinioni, Anno Quarto sui Pontificatus. Idem, & secundò legitur fuisse obseruatum, per Ioannem 22. contra illos de Vice-*
4 *dominis, † qui pariter occupauerant, vt in Bulla sub Dat. Anno Tertio sui Pontificatus, octauo idus Octobris. Tertiò idem fecit Sixtus Quartus contra Ve-*
5 *netos, † qui de nouo Ferrariam occupauerant. Quartò idem obseruauit Iulius Se-*
6 *cundus contra eosdem Venetos, † vt legitur in Bulla priuationis Alphonsi Estensis.*

Prout sunt plura exempla contra ipsosmet Estenses. Nam Franciscus de
7 *Este † de Anno 1312. fuit vti rebellis condemnatus à Ioanne Vigesimosecundo, vt in processu eiusdem de illo Anno octauo Octobris. Secundò Friscus Azo-*
8 *nis † fuit eodē modo à Clemente Quinto condemnatus, vt in Bulla indictionis Cruciatæ contra Venetos, vndecimo Kalendas Iulij, Anno Quarto. Tertiò Raynaldus, Azo, & Obizo de Este fuerunt vti rebelles à Ioanne Vigesimosecundo citati, & moniti, vt in eius Bulla, Idibus Septembris, Anno secundo; quòd & iterum ab eodem, & contra eosdem obseruatum fuit Anno quarto sui Pontificatus in Bulla sub Dat. octauo Idus Maij. Quartò idem obseruauit Iulius Secun-*
9 *dus cōtra Alphonsum, † vt in eius Bulla priuationis, & censurarum. Quintò, Leo Decimus eundem Alphonsum iterum*
10 *priuauit, & excōmunicauit † adeò, quòd si exemplis esset iudicandum, non est dubium, quòd non sunt attendenda gesta per Clementem Septimū, circa quæ multa dici possent, quæ tamen omittuntur.*

ALLEGATIO.

* Sexto etiam si * allegaretur pro parte Sedis Apostolicæ Ducatum Ferrariæ esse feudalem, cùm & pro parte Ducis nostri negetur esse talem, de qua re inferius suo loco agen-
26 dum erit; adhuc Summus † Pontifex veluti in causa propria iudicare non posset; vt post Fely. Dec. Curt. iun & alios scribit Menoch. consi. 322. nu. 15. & 16. & vbi etiam fateremur nos in feudo versari, ad iu-
27 ditium parium, † & conuassalorum recurrendum esset, quales sunt Rex Catholicus pro Regno Neapolitano, vel Dux Vrbini, & miles, c. 1. de controu. feud. apud par. termi. c. 1. §. penult. de prohib. feud. alien. per Feder. cum vtrobiq; traditis per feudistas, quod habet locum etiam in Principibus non recognoscentibus superiorem, qui de honestare li-
28 tigant † apud pares, Dec. c. Cęterum. num. 33. de iudi. Boss. de for comp. num.

num. 177. & in terminis nostris Alcia. d. resp. 2. num. 19. lib. 3. qui subijcit iudicium parium non reperi-
29 ri † limitatum in Papa.

CONFVTATIO. VI.

* Sextò etiam si, &c. * *Isti non loquuntur in Papa, in quo est diuersa ratio propter honorem Dei, & Ecclesiæ, vt supra dictum fuit, & ita in feudis Ecclesiæ non*
1 *recurritur ad pares, † vt in puncto Gozad. consil. 1. nu. 27. & in fi. nec etiam loquuntur, quando adest specialis conuentio in Inuestitura facta, vt mox dicetur.*

ALLEGATIO.

* Nec id mirum, * quandoquidem
30 † & Pontifex ipse vult ligari Iuribus, & constitutionibus feudalibus, Gab. consil. 83. nu. 80. volum. pri. & cum Iuditium parium inuentum fuerit, ne in propria causa Dominus
31 sibi ius diceret, fortasse † non posset consuetudine induci, quòd Dominus solus Iudicem eligeret, vt per Zas. de feud. par. 11. num. 14. & 15. Bursat. d. consi. 225. num. 41. in casu autem nostro tantum abest, quòd consuetudo contraria inualuerit, quòd imò potius iudicium hoc obseruatum fuit ex compromisso in Carolum V. & laudo inde sequuto.

Neque huic conclusioni videntur obstare contenta sub capite viij. pactorum initorum inter Paulū III. & Herculem II. in quo dicitur, quòd Dux, & successores tam in euentum lineæ finitæ Alphonsi Ducis, & in casibus, in quibus vassalli Duces ex forma iuris incidunt in cōmissum; quàm etiam in casibus, in quibus caderent ex dispositione capitulorum Adriani VI. in commissum, & caducitatem cadere censeantur, & cadant, & quod si per Sedem Apostolicam contra præfatum Ducem, & eius successores procedi contingeret, debeat procedi citato Duce, vel eius successoribus, & non aliter; quasi hinc elici potuerit, & Summum Pontificem esse iudicem, & Duces effectos vassallos: quoniam multipliciter huic argumēto respondetur.

CONFVTATIO. VII.

* Nec id mirum, &c. * *Hæ conuentiones cum Paulo Tertio tollunt omnem disputationem; Tum quia non sunt exorbitantes à Iure cōmuni; cum priuilegio, seu consuetudine hoc Ius potuit dominus*
1 *sibi reseruare, † Io. de Blanch. in sua sum. feud. par. 4. tit. de content. feud. col. 2. vers. Vnde de hac materia sic tenes; Tum etiam, quia omnia pacta in Inuestitura apposita, etiam si sint contra naturam*
2 *Feudi sunt seruanda, † saluo remanente in alijs Iure Feudali, c. 1. de feud. non habent. propr. natur. feud. & c. 1. quid sit Inuest. Curt. iun. de feud. par. 1. q. 6. vers. ego vero. quem refert, & sequitur claræ memoriæ Silu. Aldob. consil. 1. nume. 250. cum seq.*

AL-

ALLEGATIO.

* Et primò * quòd totum hoc capitulum in gratiam ipsorum Ducum fuit conceptum, quod ex lectura clarissimè apparet, proptereaq; nō debet in fauorem Pontificis ita interpretari, vt ipse remaneat Iudex, sed in fauorem Ducis, pro quo appositum fuit, l. insulam, vbi † Bar. ff. qui potio. in pig. hab. Alb. cōs. 379. n. 7.

32

CONFVTATIO. VIII.

* Et primo quod totum, &c. * *Imò hoc capitulum in gratiam Ecclesiæ factum fuit propter exemplum Clementis Septimi, quod paulo ante, ita in damnum Ecclesiæ, processerat, & in contractibus † id, quod vtriusq; partis consensu firmatum est non potest vnius pænitentia reuocari, l. sicut C. de actio. & oblig. Bald. consil. 328. num. 1. lib. 1. & res ipsa indicat, cuius fauorem respiciat, negari enim nō potest, quòd vigore huius pacti tollitur quæstio Iudicis de medio.*

1

ALLEGATIO.

* Secundò * resp. quòd, vt dicit Alciat. d. resp. 2. num. 23. lib. 3. † capitulum istud procedit in casu suo, quo ad citationem transmittēdam; non autem impedit, quominus illa transmissa causa coram suo iudice examinetur.

13

CONFVTATIO, IX.

* Secundò respondetur, &c. * *Alciat. in isto consil. 2. num. 33. lib. 3.* † *non ponderauit verba quæ sunt in fine capituli octaui, ibi, & declaratio, per Summum Pontificem, & Sedem Apostolicam fieri debeat, & non aliter: quæ sunt verba præcisa, & , excludunt omnem alium Iudicem glo. & Sali. in l. si quidem. C. de except. & in c. 1. in verb. potest. de reg. Iur. in 6. Bar. in l. de his, num. 1 ff. de transact. Dec. in rubr. C. de eden. num. 20. Tiraq. de retract. conuent. §. 4. glo. 7. num. 14.*

1

ALLEGATIO.

* Tertiò quòd * cum pro parte ipsius Ducis negetur casus deuolutionis, quinimò, & feudum; non debet in hoc esse iudex summus Pōtifex saltem de honestate, cum enim negetur qualitas hæc, quæ tribuit iurisdictionem, meritò nō ab ipso cognosci debet, cum ex cognitione maximum commodum illi afferretur, † vt post Abb. Iac. Dec. & ali. trad. Menoc. d. resp. 2. caus. Finariēsis, nume. 93. quod inter eius responsa cōpilatum est, consil. 2. volum. 1. & latius in tract. de retin. poss. rem. 3. nu. 426. sicut & si de causa feudali esset agendum, adhuc ad pares quidem curiæ, vt supra ostendi, venien dum esset; sed illi, qui essent confidentes, & non suspecti eligendi essent,

34 sent,cum & pares suspecti† allegari valeant, vt latè trad. Alb. consil. 389. num.7.qui dicit,quòd si Princeps est valde excelsus, nullũ recognoscens superiorem,& potest dubitari, ne pares curiæ nimis ei faueant; iudicium illorum recusari potest,& sequitur Bero. consil.seq. nu.21. Cæterum absit,quòd in hac causa existimandum sit, Summum Pontificem velle esse iudicem, vel delegare iudices suspectos;cũ imò potius ad scandalum euitandum
35 profiteantur Pontific. † velle à iure proprio desistere, c. 2. vbi Abb. Fel. & alij de præscri. ca. conuenior 25. quæst.8. cum simm.

Quartò respon. quòd iurisdictio Summi Pontificis fuit restricta ad casum lineæ finitæ, & caducitatis, cumq; negetur pro parte Serenissimi Ducis, hanc esse finitam, meritò ante omnia constare oporteret, aliterquàm coram Summo Pontifice,casus,qui dicitur tribuere iurisdictionem,quoniam articulus iurisdictionis non est separatus à causa principali, si enim linea finita esset, in necessariam consequentiam prætendit Summus Pontifex deuolutionem; igitur cum hæc sint inseparabilia, non debet causa cognosci per Iudicem eundem, vt per Alex. cõsf.1.n. 9. vol. 5.Cur. iun.videndus conf. 124.nu. 6. vbi quòd hoc casu iudex superior cognoscit, quòd cùm non possit cõuenire Summo Pontifici, qui nullum habet superiorem, vtsup. visum fuit,merito de honestate saltem,eliget iudices confidentes,qui hunc articulum præiuditialem in primis cognoscant.

Quinimò ex hoc capitulo elicitur intentio Ducis Herculis, quæ fuit,ne successores, ac hæredes sui etiam non comprehensi;sed vel ratione melioramentorum, aut alia de causa succedentes expellerentur de facto à possessione in casu lineæ finitæ,sed iudicialiter negotium cum illis ageretur, & interim in possessione perseuerarent. At vbi hęredes se comprehensos asserant, paratiq; sint subire iuditium, cap. nil disponit, & casus remanet in dispositione iuris.

CONFVTATIO. X.

* Tertiò quòd,&c.* *Quoniam istæ con-*
1 *uentiones † quæ dant formam procedẽdi, & citandi, præsupponũt necessariò ortam fuisse, vel posse oriri negationem partis, & controuersiam super extinctione lineæ;nam frustra mandarent citari citandos, nisi præsupponerent posse adesse contradictorem. Præterea regulariter Ius*
2 *consueuit metiri ab auctore,† l. 1. §. 1. ff. si pars hæred. pet. quare sufficit Sanctæ Sedi Apostolicæ probare, Ducem Alphonsum sine filijs decessisse; non autem tenetur probare Cæsarem in Inuestitura non esse comprehensum, quia nunquàm actor*
3 *tenetur ad id † per quod rei intẽtio elidi potest, Oldr. consil. 229. Egid. decis. 76. & pluries Rota coram Illustrissimo Cardinali Blanchetto, & alias, tenuit. Obi-*
4 *tus autem Alphonsi sine filijs † est notorius, & probatus in actis, etiam ex con-*

f *fessione*

fessione Cæsaris, Ideo probata actoris in-
5 *tentione † debebat Cæsar in tempore probare suam exceptionem Dec. in c.in præsentia, num.12. de probat.*

ALLEGATIO.

* Responderi etiam potest * quintò loco, quòd capitulum hoc locum habere potuit, rebus in eodẽ statu manentibus, & dummodò nihil in sequenti tempore à Summis Pontificibus contra cõuentionem gestum fuisset, l.quod seruius.ff.de cond.cau.dat. Bal. & Saly.l. fin. C. de non num.pecun.quælibet enim
36 † promisio intelligitur, si tu fidem mihi seruaueris, si rẽs in eodem statu manserint, latè Galeſ. de form. cameral.4.partic.q.3. nu. 14. cum alijs, qui afferri possent. Cum autem post conuentiones prædictas, & a Pio V.& ab alijs, qui illum secuti sunt multa disposita fuerint circa legitimationes, & deuolutiones feudorum, & aliorum locorum ab Ecclesia recognitorum; nec nõ & melioramentor. ex quibus non amplius res in eo statu remaneat, meritò licet etiam Serenissimo Duci à conuentis recedere, præcipuè verò, cũ nullo modo sit hæres Ducis Herculis, qui illa pacta confecit, & non potuerit ipse alterare for
37 mam priorum † concessionum in præiuditium illorum, qui iam comprensi fuerant, vt per Alex. conſ. 29. vol.5. Brun.conſ.1.n. 23. Alb. conſil.382. num.20. cum sim.

Secundum caput aggredior, in quo tractandum venit de natura huius principatus concessi in Vicariatum cum annexa dignitate Ducatus in posterioribus Bullis.

Cæterùm quo diligentius omnes difficultates huius negotij discutiantur, libet totam hanc speciem ad quatuor principales quæstiones reducere. Quarum prima versabitur circà naturam huius Vicariatus, ostendendo illum non esse subijciendum regulis feudi, vel emphyteusis Ecclesiasticæ.

Secunda erit, An in Vicariatũ prædicto simpliciter concesso potuerint venire naturales, vel alias illegitimi.

Tertia erit, An si concessiones agerent de filijs simpliciter, venirent illegitimi, præcipuè verò, cum toties à Summis Pontificibus illi admissi fuerint.

Posterior verò, quid dicendum sit, postquàm Vicariatus perpetuã naturam assumpsit, & illi adiunctus fuit Ducatus pro filijs legitimis, & naturalibus, vnà cũ erectione primogenituræ; & an tunc venire potuisset Alphonsus legitimatus, & nunc Serenis. Cæsar eius filius legitimus, & naturalis.

CONFVTATIO. XI.

* Responderi etiam potest, &c. * *Pius V. per eius Bullam contra illegitimos editam nihil fecit contra has conuentiones,*

1 *nes, quia imò Inueſtitura † ipſa excludit*
illegitimos, & ſic potius conuentiones
ipſas obſeruauit, quàm impugnauit. Nec
agitur de alteratione primarum Inue-
ſtiturarum, in præiudicium comprehen-
2 *ſorum in illis; Tum quia † iam tempore*
Pauli Tertij fuerant, tàm per Iulium Se-
cundum, quàm Leonem Decimum priua-
ti omnes ob crimen rebellionis, per quod
3 *deuolutum fuerat Feudum, † etiam in præ-*
iudicium aliorum quorumcunq; vocato-
rum in ipſis Inueſtituris, Io. de Anan. in
conſil. 32. in 2. dub. num. 51. Gem. in c.
Filius. in vlt. not. de pæn. in 6. Alex. con-
ſil. 30. nu. 4. lib. 6. Dec. conſil. 444. num.
30. Boſſ. in tit. de bon. publi. nu. 53. Ro-
lan. conſil. 1. num. 10. & ſeq. lib. 3. tum
4 *etiam, quia Cæſar † Aduerſarius non eſt*
comprehenſus in alijs inueſtituris Sixti,
& Alexandri, nec aliorum, cum illæ non
excedant tertiam generationem, vt in-
ferius dicetur.

ALLEGATIO.

* Redeundo ad primam, * Conclu
38 dendum eſt, Vicariatus † dignita-
tem antiquiſsimam eſſe, & dudum
etiam tempore, quo florebat Im-
perium Romanum, cognitam. Vi-
39 carij enim † conſtituebantur, qui lo
co Præfectorum Prætorio Prouin-
tias adminiſtrabant, & tàm in par-
tibus Orientis, quàm Occidentis, vt
ex noſtris I.C. tradunt Alciat. in in-
dic. digni. ciuil. Cuiac. tit. 38. ad li.
pri. C. Briſſon. in lexic. in verbo Vi-
carij. Pancirol. in comment. ad no-
tit. Imperij Oriental. capitu. 122. &
capit. 135. & rurſus in notitia Im-
perij Oriental. capit. 48. & capitu.
57. & 65. Decian. reſpon. 23. num.
67. in pri.

Et hi parum quoque differebãt
40 † à Ducibus, quorum non vno in lo
co mentio fit in iure noſtro, vt tra-
dunt Petrin. Bell. de re milit. capit.
17. & 18. & Petr. Greg. in Sintag.
iu: ciui. lib. 6. cap. 7. nume. 29. qui
dicunt hæc olim fuiſſe nomina of-
41 ficiorum, † quæ paulatim effecta
ſunt nomina dignitatum: quoniam
licèt iſtæ adminiſtrationes non eſ-
ſent perpetuæ; tamen adnexam ha
bebant dignitatem, & illis depoſi-
tis adhuc illa durabat.

Declinante autem Imperio Ro-
mano, hæc dignitas quoque in de-
ſuetudinem abijt, donec Imperio
delato ad Germanos, & Pontifica-
tu inualeſcẽte, iterum Vicarij crea
42 ri cæperunt, † tàm à Summis Pon-
tificibus, quàm ab Imperatoribus,
vt de his trad. Bart. in trac. de Ti-
rannid. nume. 34. vbi originem ho
rum creandorum refert ad tiran-
43 nidem, † quam exercebant in va-
rijs ciuitatibus, & locis, & Barb. in-
ter conſil. Alexandri conſil. 123.
nume. 28. in 4. Sed melius Bald. in-
de originem trahit, quod Summi
Pontifices, & Imperatores mole ne
gotiorũ oppreſsi ſoliti fuerunt Vi-
carios, ac Duces in aliquibus locis,
ac ciuitatibus inſignibus creare, il-
loſque in partem curæ, ac ſollicitu-
dinis vocare, Bald. inquam conſil.
324. & conſil. 353. volu. 1. & conſ.
359. volu. 3. Caccialu. in l. Imperiũ

n.34.ff.de iurisd. omniũ iudicum.
Sic legimus Vicecomites Vicarios
44 † Mediolani constitutos, quod Bal
dus insinuat in dictis consilijs,Tha-
dæum de Pepulis Bononiæ, vt Bar.
loco præcit. annotauit, Malatestas
Arimini, ac Fani, vt per Comens.
cons.161.Castrens.cons.63.in pri.
Rom. cons. 59. & de Duce Sabau-
diæ Iacob.de S.Georg.in sua Inue-
stitura feudal. in verbo Vicarius n.
5.sic & de Manfredis,Riarijs, illis
à Ruuere, ac Estensibus Principi-
bus, & alijs multis legimus apud
Anchar.cons.331.Cępol.cons.17.
in crim.aliosq; nedum Iure consul
tos, sed & historicos.

Cæterum ex his erectionibus
45 Vicariatuum † non infertur,vt qui
hoc modo creati sunt,dicantur ha-
bere Vicariatum tit.feudi, vel em-
phyteotico:nam cùm, vt supra di-
46 xi,sint offitia † cũ dignitate, potius
dicuntur assimilari Procuratori-
bus, vt per Bal. in cap. cùm venis-
sent,de insti.prout citatur ab Alex.
l. quia tale.n.8. ff. sol. matrim. & à
Rui.consil.34.num.6.volum.1. &
per eundem Bald. cons.328.nu.5.
volum.1.& d.consil.353. vbi quòd
est nomen cuiusdam offitij, & non
47 † realitatis dominij, Alex. Raud. in
tract. de Analog. lib.1.cap.28.nu-
me.9.& 11.& cons. 27.nu.42. vol.
1. vbi & num.45. infert ad hunc
Vicariatum.

Et hanc differẽtiam optimè per-
ceperunt Aldobrandinus, Vgo, &
Albertus, qui supplicarunt Inno-
centio Sexto, anno 1361. vt illis
ciuitatem concederet tit. feudi,vel
emphyteusis, aut saltem in Vica-
riatum,prout obtinuerunt se confir
mari in Vicarios;animaduerterant
.n. longè diuersa hæc esse; & Vi-
cariatum esse minus, quàm feudũ,
vel emphyteusim.

Nec quidquàm facit; quod Vi-
cariatus huiusmodi ex temporali,
48 factus fuerit perpetuus, † quasi qđ
hoc modo feudo, vel emphyteusi
æquiparetur, quod videntur sensis-
se Card. & Imol. in cle. vni. de off.
Vicar. Fel.in c.g.perpetuus,de fid.
instrum. Comens. consil. 162. co-
lum.2.Dec. cons. 341. n. 11. Cum
quo & Ruin.cons.34.vol. pri.nam
verius est,nec ex eo,quòd sint crea
ti perpetui Vicarij, resultare feudũ
aliquod,sed potius adhuc remane-
re offitium, & quod dicunt Docto-
res æquiparari feudatario,intelligi
49 debent,† quo ad exercendas actio-
nes,& quoniam habent titulum, &
ius in re, & mãdatum tanquàm ad-
ministratores legitimi, vt explicãt
etiam Doctores alleg. In Vicarijs
verò temporalibus, quamuis per-
petuis, de quibus agimus, non au-
50 det Comens.† asserere, quòd sint
feudatarij, sed dicit, quòd saltem
sunt vsufructuarij, & veluti procu-
ratores in rem suam,& Rui.d.cons.
34.n.6.in pri.rectius censuit,Vica-
riatum adhuc remanere offitium,
quamuis transeat ad hæredes;quo-
niam hoc non contingit ex natura
Vicariatus, sed ex forma conces-
sionis, quòd & voluit Bal.ab eo nõ
relatus in cap. vno delegatorum.in

fi.de

fi. de offic. de leg. vbi quòd Vica-
51 riatus † concesſio non tranſit ad hæredes niſi ex pacto, & ſequitur Pauin. tradens formam, in tract. de pote. cap. ſed. vac. ad finem, quemadmodum igitur transmiſsio Vicariatus ad hæredes non operatur, quominùs adhuc remaneat officiū, ità & in caſu noſtro vocatio omnium deſcendentium non efficit, quòd Vicarij efficiantur vaſſalli, ſed ſolum quod perpetui ex pacto,
52 & forma conceſsionis, † quàmuis de ſui natura officia ſint perſonalia. Bald. in l. fi. §. ſed & ſi quis. nu. 8. C. commun. de leg. Habent igitur Vicarij perpetui ius fortius, &
53 firmius, † quoniam reuocari non poſſunt, vt alij temporales. Cagno. in rub. de offi. eius, &c. num. 89. Menoch. conſil. 414. num. 10. non autem dicuntur vaſſalli, vel emphyteutæ, ſed potius officiales perpetui.

Amplius etſi Vicariatui iungatur titulus alter, veluti Marchionatus, & Ducatus: non tamen hinc elicitur, vt Marchionatus, vel Ducatus in feudum concedi cenſea-
54 tur; † hæc. n. omnia iure proprio haberi poſſunt, etiā ſi ſeruitia aliqua Domino debeātur, Dec. conſ. 269. Alcia. de præſump. reg. 2. præſ. 3. num. 2. & reſp. 4. num. 36. & 40. lib. 4. Menoch. d. conſil. 414. num. 4. & 5. & inferius quoque addam nonnulla alia.

Hiſce intelligimus, Vicariatus, nomen in ſubſtantia differre à feudo, vel emphyteuſi, & ideò iura loquentia de his, non poſſe adaptari ad naturam Vicariatus; ſed potius illum pendere in totum à forma conceſsionum, vt animaduerterūt
55 Fely. & Pauin. † locis præalleg. & Petrin. Bell. d. trac. de re milit. cap. 17. nu. 7. quod & in caſu noſtro dicendum eſt. Siquidem modò ad tempus limitatū, modò ad vitam, aliquando pro filijs, aliquando ad tertiam generationem Vicarij conſtituti fuerunt, & tandem in perpetuum, atq; addita dignitas Ducatus; ſed non ideò immutata fuit natura, & ſubſtantia offitij.

Ex his autem non poteſt aliquo modo inferri, quòd conceſsiones ſonent in feudum, vel emphyteuſim, & ideò Bald. d. conſ. 353. in pri. quærens quomodo Papa poſſet Dominos de Malateſtis inſigniores reddere, conferendo illis aliquam ciuitatem, rectè inquit, quòd titu-
56 lus † emphyteuſis non eſt dignitas, ſed quædam conductio, & mercenarium commertium, quod non nobilitat: Vicariatus autem eſt offitium quoddam ſubalternum; & ideò, vt ipſe inquit, deueniendum eſt ad feudum, quod ſui natura nobilitat, & ſubiectum ſuum illuſtrat; Quarè nec Commenſ. nec Dec.
57 † ſatis aſſecuti videtur naturam huius officij; quamuis quo ad regalium translationem rectè reſponderit ipſe Commenſ. ex vi, ac efficacia verborum, prout etiam in eodem caſu conſuluit Caſtrenſ. conſil. 63. in pri. vt aſſerit Soci. iun. cōſil. 180. nume. 40. volum. 3. ſicut

enim

enim dixi, Vicariatum metimur ex verbis concessionis.

Neque ad inducẽdum feudum vis est facienda, quòd isti Vicarij legantur præstitisse aliquando iu-
58 ramentum fidelitatis, † quoniam non inconuenit illos id præstare, vt per Pauin. loco præcit. & sequitur Io. de sel. in tract. de iureiur. secund. par. q. pri. nu. 14. nam iura-
59 menti † præstatio est signum accidentale, quod non infert ad feudum. Oldrad. cons. 159. num. 6. quoniam sicut Ipse dicit, nec annuli gestatio probat matrimonium, subijcitque, quod nec seruitia, nec
60 reseruatio cognitionis dominij † probant concessionem feudalem: sequitur Rui. cons. 36. num. 8. vol. pri. Nam iuramentum præstatur, & à vassallo ratione feudi, & ab alijs ciuibus, & subditis, Bald. cons. 327. num. 7. vol. pri. Bero. cons. 65. nu. 81. in pri Cephal. consil. 177. nu. 35. & consil. 205. num. 11. & ab officialibus, & similibus exigitur iu-
61 ramentum, † quod assecurationis vocant, vt per Iacob. de S. Georg. in sua inuestitura feudal. in verbo, qui quidem inuestiti. nu. 1. Thom. Marin. de feud. cum fidel. tit. 15. num. 6. Menoch. consil. 191. num. 31. & in tract. de Præsump. lib. 3. præs. 91. n. 36. vers. cęterũ. Et hùc pertinent iuramẽta fidelitatis pręstita ab istis Vicarijs per procuratores suos.

Sed nec solutio annua census,
62 † aut aliæ præstationes seruitiorum indicant hoc fuisse feudum, Alex. cons. 136. in pri Afflic. qui ita iudicatum refert, decis. 129. num. 3. Menoch. d. præsump. num. 14. & potius Summi Pontifices in plurimis Bullis hãc præstationem soliti sunt appellare cẽsum, & prout etiam iure
63 cõmuni præsumitur præstari † magis ex causa census, quàm alterius tit. feudalis, vel emphyteotici. Natt. cons. 3. nu. 3. Bursat. cons. 26. nu. 24.

Idem quoque dicendum est de translatione Regalium; nam quamuis legamus in istis Bullis concessam fuisse iurisdictionem, merum, & mixtum Imperium, datia, telonea, ac pedagia; cùm tamen hæc omnia etiam iure alio, quàm feudi haberi possint, vt sup. ex Dec. Alcia. & alijs ostendi, non erit horum translatio sufficiens ad docendum titulum feudi, qui nullibi apparet, nec id mirum; cùm & priuatis ho-
64 minibus sæpissimè datia, † iurisdictiones, & cætera Regalia concedantur, vt post Afflict. trad. Soc. iun. consil. 180. num. 52. vol. 3. Et non fuisse hunc Vicariatum pro feudo habitum, à Pontificibus, nec à Ducibus, satis constat, quia post inuestituram Pauli III. nulla est facta renouatio, vt in feudis exigitur.

Minus vrgebunt, quæ sub c. 8. habentur, quòd Dux, & successores in casibus, in quibus Duces vassalli ex forma iuris incidunt in cõmissum, cadere censeantur, & cadant; quasi quòd ex his verbis resultare videatur, quòd Ducatus in feudũ fuerit cõcessus; nam multis modis tollitur hoc genus argumenti.

Primò, retorquendo, quoniam si vo-

si voluissent contrahentes Vicariatum, vel Ducatum ex his verbis efficì feudum, iam contrariarentur alijs capitulis, quæ in effectu relationem habent ad alias concessiones, quæ minimè in feudum sonāt, quinimò ex quo pro comperto habuerunt, non resultare aliquod feudū, idcircò pacti fuerunt eo modo.

Secundo, pactum hoc, quòd incidant in commissum, in casibus, quibus alij Duces vassalli, inducit potius similitudinem, & æquiparationem, quæ denotet diuersitatem in substantia, quoniam nullum simile est idem, † l. mercis appell. de verb. sig. & vt dicit glo. in l. quòd Nerua. ff. depositi Crau. cons. 778. nu. 13. nihil est idem, cui id ipsum simile est, hincq; duorū, aut pluriū æquiparatio non hoc efficit, vt idē censeantur, sed potius diuersa remanent in substātia, quāuis in qualitatibus extrinsecis cōueniant, Doct. in l. 1. de leg. pri. vbi Bologuet. nouiss. n. 25. † remanet itaq; adhuc Ducatus, & Vicariatus, & nō efficitur feudū; sed tamen illi Duces, vel Vicarij incidūt in cōmissum ex causis illis, ob quas vassalli inciderent.

65

66

Tertio, si qua alteratio resultaret ex his verbis, certè esset circa accidentalia, † non aūt substantiā Vicariatus, & propterea nō efficeret, vt eo minus remaneret Vicariatus per ea, quæ supra dixi nu. 97. & qui solū in hac qualitate alteratus, in cęteris retinet naturā suā, Crau. cons. 984. n. 58. & cōs. seq. n. 40. cū simil.

67

Hactenus de prima quæstione, in qua de natura, & proprietate horum Vicariatuū tractauimus: nunc de secunda quæstione agendū; An scilicet, illegitimi ad hoc genus officij admitti potuerint, In qua dicēdū est, illegitimos quoq; capaces esse.

CONFVTATIO. XII.

* Redeundo ad primam, &c. * *Quòd sit Vicariatus, & officiū, hoc facit contra Cæsarem, quia ergo poterit, quādocunq;*
1 *ad libitum Papæ † cōstituentis reuocari, Bal. cons. 328. nu. 2. lib. 2. & in l. solēt. §. 1. ff. de offi. procons. Abb. in c. licet ex suscepto sub num. 2. vers. ex hoc infertur. de for. cōpet. Petrin. Bell. in tracta. de re milit. lib. 1. tit. 17. nu. 5. assimilatur enim*
2 *tunc magis procuratori, † quàm feudatario. Bal. d. cōs. 328. nu. 5. per l. ex facto. ff. de neg. gest. & Franc. in c. licet, col. penul. vers. vltimò limita de offi. Vicar. in 6. &*
3 *de sui natura nō est transitoriū † ad hæredes, idem Bal. in c. cum venissent. nu. 5. de iudi. Alex. in l. qui tale, nu. 8. sol. matri. Ruy. consil. 34. num. 5. lib. 1. Menoch. consil. 414. nu. 3. Quod procedit, quam-*
4 *uis fuerit in perpetuum † concessus, siue creatus; quia adhuc poterit reuocari. Bal. d. consil. 328. num. 2. Petrin. Bell. d. cap. 17. nu. 10. sicuti dicitur, de procuratore perpetuò, vel quem non reuocare sub pœ-*
5 *na, vel cum iuramento † promissum fuit; quia adhuc reuocari poterit, quamuis in periurium incidatur. Ant. de Butr. in c. pen. de offi. Vicar Alex. consil. 18. col. fin. vers. bene facit, lib. 2. Feli. in c. ex parte Decani. in ampli. 5. de rescript. Curt. sen. consil. 69. num. 16. in fi. ibi 3. moueor. Bcer. decis. 347. num. 1. & de Officiali*
6 *cōstituto ad beneplacitum, † qui perpetuus iudi-*

indicatur. Bar in l. de pupillo. §. si prin-
cipi.num.12.Ias.nu.5.ad fi. de no. oper.
nunci. idem Ias.in l.Stichum, aut Pam-
philum.§.stipulatio. nu.6.de verb.oblig.
Aluar. in c.1. de Feud.guard.Sarn. in
reg.de non toll. q.4. versic. hinc est, quòd
7 *officialis, & tamen potest † quandocunq;*
reuocari,Gemi.in c.si gratiosè,in ver.ex-
pirat, de rescript. in 6. Bal. in d.c.1. de
Feud. guard. Specul. in tit. de locat. §.
nunc aliqua, versic. & Io.Cald. Franc.
Marc. decis.796. num.2. ad fin. par.1.

Et licet Iacob.de Sancto Georg.in sua
Inuestitura in verb. Vicarius, nu.5. di-
xerit, Vicariũ perpetuum à domino Feu-
8 *di reuocari nõ posse,tamen,vel malè † &*
contra Bal.& alios, vbi supra, loquutus
fuit, vel intelligendus eo modo, quo loqui-
tur, idest quòd ab illo, qui eum constituit
non possit reuocari, dum viuit; secus au-
9 *tem à successore, † quod etiam sentiũt Re-*
staur. Castal.in tracta.de Imper.q.115.
num.5.Franc.Marc.d.decis.796.nu.1.
Mel.Palat. in tract. de maior.par.4.q.
10. num.4.qui dicunt, quòd per mortem
Imperatoris, & Regis expirat Vicaria-
tus ab eo constitutus & Afflict. in con-
stit. Reg.lib.1.rubr.47.versic.& si con-
cessio pro hæredibus. vbi inquit, quòd of-
ficium concessum per Regem pro se, &
hæredibus, si cĩtimet aliquid etiam de re-
10 *galibus † potest per successorem reuocari,*
post Bal. in c.1.§.amplius, nu.2. de pac.
constan. Feli.in c.1.sub num.5. versic.4.
declara. de probat.

Sed verius est, quòd cum iste Vica-
riatus fuerit concessus sub forma Inue-
stituræ, & cum iuramento fidelitatis, &
præstatione Seruitiorum, ac ad vnam, vel
duas vitas; potius Feudo assimilandus,
11 *& illius regulis regulandus, † vt in Ci-*
uitate Ferrariæ in specie id scribit Alua-
rot. in c.1. §. fin. sub num.4. vers. alijs
autem, vt Andr.de Iser. in tit. de alien.
feud. & tenent etiam Rapha. Cuman.
consil.162.sub nu.3. vers. nec enim. Ruy.
d.consil.34. nu.5. & 6. vol.1. Dec.cons.
341. sub nu.11. vers. & in simili casu,
& dicũtur Vicarij huiusmodi habere ius
12 *in re † ad instar aliorum feudatariorum.*
Franc.Marc.decis.618.nu.6.7.& 13.
Restaur. Castal. de Impera. q.67. nu.2.
Et de istis Vicariatibus, quorũ forma ha-
bet Inuestituram, & iuramentũ fidelita-
13 *tis, † loquuntur Io.Franc. Pauin. de offi.*
& potest. Cap. sed. vacan. ad fin. Io. de
Silu. de Iureiur. par.2. q.1. num.14.

Verius etiam est, quòd istud officium
Vicariatus cessare incæpit, quando Ale-
xander VI. erexit ipsam Ciuitatem in
14 *Ducatum † ad instar Prouinciarũ qua-*
rumcunq;, & aliarum dignitatum du-
cali dignitate fulgentium, cum plena in-
15 *uestitura vtilis dominij, † Aluar. in d.*
§. fin. sub nu.4. vers. sed interdum da-
tur. & quia tunc dignitas personalis,
quæ cum persona extinguebatur, vt Vi-
cariatus, & Ducalis dignitas collata
per Sixtum Quartum fuit effecta realis,
per Alexandrum VI. ita vt ab ipsa,
quæ à persona nobilitatẽ accipiebat, per-
sonæ nobilitatem conferre cæperit, cum
16 *hoc sit priuilegium Feudorũ † nobilium,*
Bal.in tit. quis dicatur Dux, vel Mar-
chio, Guid.Pap. decis.386. Isern.in c.1.
in d.tit. quis dic. Dux, Et ob id postea
Paulus Tertius, quando restituit Her-
culem, & descendentes, non restituit am-
plius, tamquàm ad Vicariatum, sed tam
quàm ad Ducatum; non enim poterat es-
se

21 *ſe Vicarius,† & dominus vtilis dominij,*
Jo.Franc.Pauin.in tract.de offi. & po-
teſt. Cap.ſed.vac.par.2.q.10.num.21.
aſſumpſit enim Ciuitas diuerſam omni-
no naturam ab ipſo Vicariatu, cum in
dignitatem Ducatus ob id transfuſa fue
22 *rit;. † Bal. conſil. 353. ſub nu. 1. verſic.*
Idem Vicarius eſt nomen cuiuſdam offi-
cij, lib. 1. Nam Ducatus non eſt officium,
23 *† ſed propriè dignitas, vt habetur in tit.*
de feud. March. & in tit. quis dicatur
Dux. in vſib.feud. & per Petrin.Bell.
in d.tracta. de re milit.lib. 1. tit. 18. &
24 *eſt ſuperior Vicariatu, † idem Bald. d.*
conſil. 328. ſub num. 1. verſ. in contra-
rium. lib. 1. vt ob id illum abſorbeat, &
extinguat. c. ſolite, vbi not. Innoc. de
maior. & obed. Iaſ.in l.Imperator, nu. 3.
verſ. 2. principaliter. de Iuriſd.omn.Iud.
Reſtaur. Caſtal. de Jmper. q. 42. nu. 4.
& generale eſt, quòd magis dignum
25 *† trahat ad ſe minus dignũ, glo.in c.quod*
in dubijs, de conſecr. Eccleſ. Bal. in l. 2.
in 1.not. C. com. deleg. ſicuti dicitur de
26 *Pedina effecta Regina,† quæ amplius Pe*
dina non eſt, vt not.in l.Senatores, vbi
Bar. num. 3. de Senat. Brun.in tract. de
augu. & diminut. concluſ. 3. pri. num. 9.
27 *Et vbi noua fit Feudi collatio, † & pri-*
mæ Inueſtituræ forma mutatur, nouum
inducitur Feudũ, & aboletur antiquum,
Bal. in c. 1. §. inſuper in fi. de probib. alien.
per Feder. Oldr. conſ. 178. Cæpol. conſ. 31.
col. 3. Iaſ. in l. ſi mihi, & Titio, col.pen. de
verb.oblig. Aym. de antiq. temp. par. 5.
nu. 23. Afflict. deciſ. 212. & 248. nu. 8.

ALLEGATIO.

* Etenim in hac * in re agitur de di-
gnitate ſæculari, ac profana, non au-
68 tem ſpirituali, aut Eccleſiaſtica; † &
ſic illegitimi dicuntur capaces ſal-
tem deficientibus legitimis. l. gene-
raliter. §. 1. l. ſpurij. ff. de decurio. quę
leges agunt de ſpurijs, & ità à fortio-
ri idem probant in naturalibus, quo
fit, vt in materia profana naturales
non excludantur, vt tradunt, poſt gl.
ibi, Io. And. & Ioan. Mona in cap.
2. de fil. presbyt. in 6. Alcia. reſp. 34.
nu. 6. volum. pri. Palæot. in tract. de
not. & ſpur. cap. 58. num. 45.

CONFVTATIO. XIII.

* Etenim in hac, &c. * *Hæc illatio non*
eſt bona; Nam & ſi eſſet Vicariatus ſim-
1 *plex, adhuc tamen illegitimus † in eo non*
admitteretur, Ruy. d.conſil. 34. ſub nu-
me. 11. verſ. & idem in quantum di-
cũt. lib. 1. quia dicitur Vicarius Eccleſiæ
2 *Romanæ, † Fely. in c.poſtulaſti, poſt prin.*
verſ. & adde, quòd etiam vocantur Vi-
carij Eccleſiæ. de reſcript. poſt Rom. conſil.
3 *59. nu. 2. vbi ſub nu. 4. ſubdit, † quòd*
illius perſonam repræſentat, & dicitur
imago ipſius; Ideo illegitimus non eſt ca-
pax iſtius Vicariatus; Tum quia proue-
nit ab Eccleſia, & diſpoſitio eſt facta per
4 *perſonam Eccleſiaſticã, † quæ nunquàm*
comprehendit naturales, niſi de illis ex-
preſſam mentionem faciat, Gemi. in c.ſta-
tutum in fi. prin. de hæret. in 6. Dec. in c.
in præſentia, ſub nu. 47. verſ. 2. nedum
in emphyteuſi. de probat. Rip. in l. ex fa-
cto. §. ſi quis rogatus, nu. 65. ad Trebell.
Alex. conſil. 128. ſub num. 7. verſ. bene
faciunt. lib. 1. Tùm etiam, quia eſt diſpo-

5 *sitio facta super bonis ipsius Ecclesiæ:† in quibus naturales sunt ipso iure incapaces, secundum communem sententiam Doctorum, Bar. in d. §. si quis rogatus, num. 8. in fi. Alex. sub num. 17. vers. subdens tamen. Rip. nume. 62. vbi testatur de communi, Abb. in d. c. in præsentia, nume. 25. Imol. num. 13. Dec. sub num. 47. Bero. nu. 330. Paris. nu. 86. vbi etiam de communi, de probation. Alex. consil. 60. num. 4. lib. 2. Ruy. consil. 164 nu. 1. lib. 1. Clar. in §. emphyteusis. q. 30. Alciat. consil. 39. nume. 2. lib. 1.*

ALLEGATIO.

69 * Et† quòd spurij* sint capaces dignitatum in defectum legitimorum scribunt Dec. cons. 271. num. 12. Alb. consil. 764 num 27. vbi citat. Alexan. cons. 80. vol. 2. & Laudens. in tract. de official. domino. q. 170. Decian. respon. 1. nu. 162. vol.
70 3.† naturales enim odiosi sunt Ecclesiæ, quia veretur ne sint imitatores paternæ incontinentiæ, & ob id illos arcere solet à Sacerdotijs, & spiritualibus, sicut etiam iure veteris testamẽti illegitimi cum eorum prole
71 vsque† ad tertiam generationem arcebantur à ministerio altaris, Deuteronom. c. 20. Palæot. d. trac. cap. 31. nu. 3. & 4. Et ideò si propria vitia illegitimos non reddãt indignos, sed proprijs virtutib. clareant, nedum ad
72 dignitates Ecclesiasticas, † sed & ad Summi Apostolatus apicẽ plerumque promouentur. cap. 1. c. Osius, c. numquam. 56. dist. vbi plures enumerantur Pontifices ex incæstuoso coitu nati, & subijcitur etiam Dominum Nostrum Iesum Christum ex adulterino semine nasci voluisse. sic etiam videmus illegitimos capaces esse iuris patronatus, quàmuis illud
73 sit † spiritualitati annexum, vt post Bald. & alios, latè trad. Roc. de Curr. in tract. de iure patron. in verbo, cõpetens. nu. 9. vbi citat. Anchar. & Butr. qui idem voluerunt in filijs legitimis procreatis ex matre illegitima, hũc, cons. 29. illum verò, cons. 355. quamuis a Roc. citetur corruptè sub num. 358.

Quòd si obijceretur illegitimos eiusmodi venire ad hæc omnia ex dispensatione præuia, quo casu non debet id trahi ad consequentiam; in promptu adest vna, atque altera responsio.

CONFVTATIO. XIIII.

* Et quòd spurij, &c. * *Loquuntur citata ex aduerso in casibus, vbi interuenit dispensatio, vel virtute Statuti habilitantis spurios in defectum legitimorum, vel virtute priuilegij Principis; cum aliàs naturales, & spurij sint inca-*
1 *paces dignitatum, tàm de Iure † ciuili, l. honor. §. si de honoribus. ff. de muner. & honor. Bal. in d. l. generaliter. §. cum autem. C. de instit. & substit. Dec. consil. 602. colum. fin. Afflict. super constit. Sicil. incip. prosequentes. in 8. not. Curt. sen. in l. admonendi. col. 27. vers. 22. de Iureiur. cum multis alijs citatis, per Tiraq. de no-*

de nobilit.cap.1 5. num.14.vbi de communi testatur, Palæott.de noth. & spur. cap.56.nu.8. Gig. de pens. q.16.nu.4.
2 *quàm etiam de Iure canonico,† non præcedente legitima dispensatione, c.fin. vbi not. de fil. presb. & in c.1.eod.tit. & in c.innotuit.de elect. Feli. in c.veniens. colum.1.de accus.Mars.sing.193.Paleott. d.tract. cap.57.Corbul.de emphy. tit. de cau.priuat. ob lineam finit. num.54.*

ALLEGATIO.

* Prima, quòd hæc dispensatio * est debita, nec ab Ecclesia iustè negari potest, quia propter virtutes filij naturalis remouetur suspitio in conti-
74 nentiæ paternæ, † vt per gloss. in c. Dominus noster. in verbo Sacerdotio.dist.56.& Abb.in c.nisi.num.16. vers. quæro, an talis.de renunciatio.

Secunda, quòd talis.dispẽsatio requiritur in dignitatibus Ecclesiasticis; sed secus in profanis, quarum na-
75 turales, † & quicunq; illegitimi sunt capaces, Archid. in c.presbyterorum filios.col.2.dist.56.vbi idem tradunt præpos. & Gemin.

Et ex his apparet illegitimos non posse dici incapaces dignitatum, ac offitiorum, etiam de iure canonico; cùm illius prohibitio tendat ad spiritualia, nõ autem ad profana, ideoque illegitimi, si aliud nõ sit dictum, comprehendi videntur in Vicariatu sui natura.

CONFVTATIO. XV.

* Prima, ꝙ hæc dispensatio, &c. * *Dispensatio huiusmodi non potest, nec debet concedi; Tùm quia Alphonsus, qui esset dispensandus, iam mortuus reperitur, &*
1 *cum mortuis non dispensatur † ad bona temporalia, quæ in ipsis non cadunt, Dec. & Cagno.in l.Neratius. de reg.iur. Bal. consil.200. num.5.lib.5.latè Marsil.in l.qui sine accusatoribus, num.22. vsque ad 42.ff.de quæst. Tùm etiam, quia sicut hodie de nouo non posset fieri aliena-*
2 *tio † Feudi propter Constitutionẽ Pij V.*
3 *sic nec etiam fieri dispensatio † cum illegitimo, Soci.iun.consil.95.num.39.lib.3. Mari.Frez.in tracta. de Feud. in tit. de aucto.& potest.Baro.erg.subinfeudat. in auth.31.nu.2. Menoch. consil.181.nu. 40.lib.2.& cons.202.nu.65.lib.3.quia*
4 *legitimatio est species alienationis, † Ruy. cons.36.sub nu.16.vers. & hac ratione. lib.1. Paris.cons.9.nu.48.& consil.12. nu.150.lib.2.Hier.Gabr.cons.30.num. 12.Tùm & 3. quia in omnem euentum*
5 *Ecclesia, si non vult, non cogitur † dispensare, Gemin in c.licèt canon.§.fin.in prin. vers.nota quòd dispensatio est gratia.de elect. in 6.Feli.in c.at si clerici.§.de adulterijs, sub num.15.de iudi.*

ALLEGATIO.

* Succedit nunc * tertia quæst. An si Vicariatus pro filijs simpliciter concessus fuisset, illegitimi essent comprehensi; quod est quærere, An in dispositione hominis appellatione filiorum veniant naturales; in qua concludendum est quòd appellatio filiorum simpliciter conuenit etiam
76 naturalibus, † vt tradunt Doctores

magis communiter in l. ex facto.§.si quis rogatus. vbi Rip. post alios nu. 58. ad Trebel. qui de communi etiã in emphyteusi, & in contractibus attestatur. Clar.§.emphyteusis.q.30.Pereg. de fideicomm. art.22. num.80. vbi alios adducit.

Quæ conclusio adhuc confirmatur ex eo, quod scribunt Imol. d.§. si quis rogatus, Ruin.cons. 49.num.5. in pri.& cons.120.num.12.eod. volu. Pancir.cons. 169. num.9. Pereg. vbi sup.& iterum art.28.n.quod ille-

77 gitimi † veniunt appellatione filiorum, quoties dispositio fit in aliquẽ futurum euentum incertum, saltem non extantibus legitimis: quoniam in concursu illorum non admitterentur, & agit Pancir. de primogenitura, ad quam concludit admitti

78 naturales, † & multo magis legitimatos, vt & de primogenitura agit quoque Decian. d. resp.pri. nu.168. vol. 3.

Amplius nedùm in dispositione emphyteusis, fideicommissi, aut primogenituræ, sed & quod magis est,

79 in † successione Regni admittendos esse illegitimos in defectum legitimorũ; & ideò Don Antonium successurum fuisse de iure in Regno Lusitaniæ, nisi ad fuisset Rex Phylippus legitimus, trad. Alex. Raud. post Costam, & Amed. de Pont. ac alios, qui pro Rege Phylippo responderunt, cons.pri.nu.143.& cons.2.nu.133.volum. pri.

Sola supeteſt difficultas, quæ in hac materia solet considerari, quòd scilicèt in dispositione Ecclesiæ ..ú-

80 quàm veniant naturales, † quinimò nec legitimati, idq; nõ solùm in feudo, & emphyteusi, sed nec in alijs concessionibus, vt per Ang. cõs.30. & cõs.366. Dom.c.statutum.il 2.§.fi. de hæret. in 6. Tiraq. de Nobil. cap. 15.n.27. Rot. Rom. vbi alios adducit decis.703.in fi. primæ par. sed ex infrascriptis puto responderi posse.

CONFVTATIO. XVI.

* Succedit nunc, &c. * *Filius natura-*

1 *lis † non dicitur filius, l. filiũ definimus. ff. de his, qui sunt sui, vel alien iur. Rip. in l. ex facto. §. si quis rogatus. num. 58. & ibi Alex. nu. 15. Ang. cons. 366. nu. 3. Bero. cons. 74. num. 17. vol. 1. & in proprijs terminis Vicariatus Ecclesiæ Ro-*

2 *manæ † scripsit Ruy. d. consil. 34. sub nume. 11. vers. nec de Iure communi. lib. 1. quia in materia feudali, in qua naturales prorsus excludũtur, appellatione filio-*

3 *rum † non comprehenduntur, c. 1. §. naturalis. & ibi Aluaro. num. 2. vbi dat rationem, quia naturalis est cognatus, & feuda non deuolauntur nisi ad agnatos,*

4 *† in tit. si de feud. fuer. contr. inter dom. & agna. vassal. glo. in c. 1. in glo. 2. circa fin. de natu. success. Feud. Bar. in d. §. si quis rogatus. nu. 9. ad Trebell. Bal. in l. generaliter. §. cùm autem. sub num. 2. C. de instit. & substit. Clar. in §. Feudum. q.*

5 *82. Imò nec legitimati ad feudum † admittuntur, d. §. naturales. glo. in d. c. 1. in glo. 2. Bar. in d. §. si quis rogatus. nume. 9. Alex. nu. 18. Bal. in d. §. cum autem. sub nu. 2. Oldr. cons. 147. nu. 4. Alex. cons. 60. post prin. lib. 2. & cons. 94. nu. 5. lib.*

lib. 1. Clar. d. q. 82. & tanto minus ad-
6 mittuntur in Feudo † Ecclesiæ, Bal. in d. §. cum autem. sub num. 2. Feli. in d. c. in præsentia. sub nu. 24. Dec. sub num. 47. vers. & ista conclusio. de prob. Rip. in d. §. si quis rogatus. nu. 63. Alex. cons. 94. num. 5. lib. 1. & cons. 128. num. 7. eo. lib. Nam Iura Feudorum etiam in Feudo
7 Ecclesiæ † sunt custodienda, Bal. in c. cæterum. in 1. not. de iudic. Alex. cons. 18. nu. 4. lib. 1. Clar. in §. Feudū q. 3. Franc. Becc. cons. 101. num. 15. & 32. lib. 1.

Prout cessat hoc obiectum, attentis vltimis Inuestituris, in quibus Caesar
8 prætēdit se comprehensum; Nā † Sixtus IIII. Alexander VI. & Paulus III. illas omnes restringunt ad filios legitimos, & naturales tantum; quæ qualitas
9 † excludit illos, qui sunt naturales tantùm, vel spurij, l. fin. ff. de iur. delib. Rip. in d. §. si quis rogatus. nu. 30. Illustrissimus Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 9. num. 1.

ALLEGATIO.

* Et primò, quòd quidquid sit * regulariter, tamen dubitandum non est, quin nedùm offitium Vicariatus, de quo nunc agimus, sed & emphyteusis, vel feudum possint ex te-
81 nore inuestiturarum in illegitimos † trāsferri, & nedum si expressè, sed & si tacitè ex verbis, vel ex mente hoc deprehendatur. Bald. l. eam quam, n. 39. C. de fideicom. Becc. latè cons. 18. num. 11. & seq. qui licèt distinguat inter acquisitionem factam à spurio, & successionem, vt primo casu possit à principio acquirere, non autem succedere ex cons. Bal. 207. in 3. tamen si verba non excludunt illegitimos, sed possunt illos comprehendere, veniunt quoq; illegiti-
82 mi ad successionem feudalem, † & multò magis legitimati: & ita in factò determinatum fuisse apud Senatum Mediolanensem, refert Raudens. in tract. de Analog. c. 35. per totum, vbi cum Rex Phylippus dedisset facultatem vassallo nominandi in successione feudi quemque subditum ipsi Regi Catholico, resolutum fuit nominationem factam de filio legitimato subsistere, sic & Ecclesiam cōtrahere cum illegitimis,
83 † & dispositiones in illos conferre, modo probi sint, scribit Dec. cap. in præsentia. n. mihi 143. de probatio. Rot. decis. 474. nu. 6. par. pri. & iura Canonica, quæ videntur obstare naturalibus, militant, vel respectu vi-
84 tiorum, † quibus illi aspersi essent, vel in foro animæ, vt per Thesaur. decis. Pedem. 126. num. 5. & hùc spectant concessiones Vicariatuum, quæ toties initium habuerunt in naturalibus, & illegitimis, necnon & cōfirmationes, ac prorogationes in personis eorumdem, vt apparet ex concessione anni 1396. vbi Vicariatus prorogatur in Albertum, & eius filios legitimè ex suo corpore descēdentes, & si ipsi decesserint ad vitam Nicolai eius filij naturalis; Ex hac enim Bulla intelligimus illegitimos in defectum legitimorum admitti: Et quod magis est, anno 1414. nedum filij naturales tantum Nicolai,

lai, sed etiam quemuis defectum patientes deputantur Vicarij adeò, vt & spurij, & adulterini comprehendi censeantur, sicut & alijs in Bullis non vno in loco inuitati fuerunt illegitimi: Dùm itaq; Summi Pontifices plerumque legitimatos, vel naturales inuitarunt in defectum legitimorum, videntur innixi conclusioni superius factæ, quòd appellatio filiorum per prius ad legitimos, & in eorum defectum per posterius ad naturales pertineat, voluisseq; se conformare iuri communi. Sic & Bart. censuit In l. hæredibus. §. fi. ad treb. vt si statutum vocet naturales ad suc
85 cessionem, † sine dubio naturalis excludat substitutum; quoniam testator videtur se conformare statuto, sequuntur Doctores, d. l. ex facto. §. si quis rogatus. Dec. d. cap. in præsentia. nu. 123. & alij, quos omitto.

Respondeo, & secūdò rationem cur feudum, vel emphyteusis, aut alia dispositio Ecclesiæ non comprehendat illegitimos, illam adduci, quòd non præsumatur Ecclesiam cogitare de illis, tùm ob dignitatē, ac excellētiam illius, tum quia eiusmodi personas abhorruisse videtur, vt per omnes d. §. si quis rogatus; & d. c. in præsentia, & cap. 1. §. naturales, si feud. fue. content. at quoties cōstat concedentem feudum, vel aliter disponentem non abhorruisse personas huiusmodi siue ex tacitis, siuè expressis coniecturis hoc colligi pos
86 sit, † tunc illi nōn excluduntur, vt per Angel. d. cons. 366. in fin. Bal. c. quæ in Ecclesiarum. nu. 43. de constitutio. vbi ex concessione facta pro filijs illegitimis arbitratur nedum primos illos venire, sed & posteriores, non alia ratione, quàm quia Ecclesia non videtur abhorruisse illos, & Bald. plures sequuti sunt, quem etiam à morsibus Ias. defendit Palæot. d. tract. cap. 31. num. 4. quòd si Bal. ex vnica mentione naturalium vult id inferri, vt in futurum deinceps alij veniant, quid hic dicemus vbi toties naturales, & alij illegitimi vocantur? Cumque Senatus Mediolanen. ex concessione illa æquiuoca, qua Rex Philippus vsus fuerant nominandi quemcunque subiectum, decidit, vt liceret nominare filium legitimatum, nosq; non habeamus voces æquiuocas, sed proprias, ac peculiares naturalium, & illegitimorū; profectò audacter, & sine dubio hoc erit affirmandum, & quòd prohibitio dicti cap. naturales. non procedat, vbi in contrarium apparet de mente concedentis nedum in acquisitione, sed & in successione scribit
87 Cœph. consil. † 152. nu. 46. & rursus consil. 608. num. 26.

CONFVTATIO. XVII.

* Et primò, quod quidquid sit, &c. * *Mens ista Ecclesiæ ex prioribus Inuestituris, quæ aliquādo naturales admittunt, non*
1 *potest colligi; Tùm quia illa † expirauerant per mortem eorum, quibus fuerat*
2 *concessum; & tempore † Sixti, Alexandri, & Pauli erat etiam deuolutum per*
3 *priuationem, & ideò illæ antiquæ † non amplius*

amplius sunt in consideratione, vt post Afflict. decis. 282. num. 10. Brun. conf. 82. in fi. deducit Menoch. consi. 434. nu. 7. qui etiam nu. 18. subdit, quòd illud, quod dicitur, primam Inuestituram esse attendendam, ad declarationem secundæ, pro-
4 *cedit, quando illa prima † est facta vni agnationi, & illi de agnatione eam renouant; Secus verò, quando est facta certis personis, quæ sunt iam mortuæ, vel priuatæ; quia tunc respectu ipsarum dicitur noua Inuestitura, quæ mutari & alterari potest, quod etiam scripsit post addit. ad Bar. in l. si mibi, & Titio. in ver. Ius accrescendi. de verb. oblig. Corbul. in tracta. de emphyt. in tit. de caus. priua. ob lin. finit. nu. 102. & ita etiam dixit Rot. per Caputaq. decis. 17. par. 2. in impress.*

Secundò quia non potest dici, quòd istæ Inuestituræ, quæ admittebant naturales, essent primæ, quæ tamquàm radix omnium aliarum Inuestiturarum essent
5 *attendendæ; Nàm prima fuit † illa Ioannis XXII. quæ naturales non admittit;*
6 *Ideò istæ mediæ † non debent attendi, nec deseruiunt ad interpretationem sequentium, Afflì. decis. 195. nu. 5. Cephal. cons. 364. num. 16. & seq. lib. 3.*

Tertiò, quia in omnem euentum, istæ
7 *priores † fuerunt in hoc expressè innouatæ, & alteratæ per Inuestituras Sixti, Alexandri, & Pauli Tertij; quæ expressè se restringunt ad legitimos, & natu-*
8 *rales; nam de potestate † eas alterandi, postquàm feudum fuit apertum, & ad Ecclesiam reuersum, non est dubitādum, Affli. Brun. & alij. vbi supra, etiam si*
9 *adhuc viueret † vltimus inuestitus, Caputaq. d. decis. 17. par. 2. præsertim in Pa-*
10 *pa, † vel alio supremo Principe, Curt.* 11 *iun. consil. 1. sub nu. 32. Cephal. cons. 36. & nu. 19. & accedente consensu † ipsorum inuestitorum, & post Paul. de Castr. cons. 170. col. fin. lib. 1. Silue. Aldob. consil. 42. nu. 82. in fi. & post Dec. cons. 185. nu. 3. Vers. non obstat. Menoch. consil. 443. nu. 52. & præcipuè etiam, quia tempore Sixti, & Alexandri iste Alphonsus na-*
12 *turalis nondum erat natus, † neq; conceptus, Cephal. cons. 12. num. 17. De voluntate etiam Sixti, Alexandri, & Pauli, quòd voluerint alterare præcedentes, excludendo naturales, satis constat ex eo, quòd se restrinxerunt ad legitimos &*
13 *naturales, quæ qualitas † excludit naturales tantùm, d. l. fin. de Iur. delib. cum supra citatis; Nam vbi secunda Inuesti-*
14 *tura se restringit † ad certas personas, aliàs exclusisse cēsetur; Socin. iun. cons. 71. num. 3. & seq. lib. 1. Cephal. consil. 725. nu. 17. Vnde cùm habeamus verba cla-*
15 *ra, † non est dubitandum de mente, l. cum aliter. de leg. 3. quia, vt inquit Bal. cons. 174. in fi. lib. 2. vbi verba sunt cla-*
16 *ra, ibi cessant cauillationes † Aduocatorum, sequitur Aym. consil. 4. num. 21.*

ALLEGATIO.

* Et adeò satis est * aliquo modo cōstare de mente concedentis, vt sufficiat sola scientia, quòd extent illegitimi, quamuis verba non exprimerentur, vt si habenti filios natura-
88 les cōcedatur feudum pro se, & † filijs natis, & nascituris, Curt. iun. de feud. 3. par. nu. 41. vers. limita hāc primam regulā, Alb. conf. 373 nu. 14.

Respondetur tertiò ex tot illegitimorum admissionibus in hoc Vicariatu

cariatu inductam esse consuetudinem, & obseruantiam illos admittendi,& remotum fuisse prorsus obstaculum, quòd Ecclesia illos abhorreat;sic & testator nobilis,qui naturalium meminit in dispositione, nõ
89 videtur illos abhorrere, † quinimò voluisse, vt excluderet substitutum, Doct. d. §. si quis rogatus, vbi Rip. post alios nu. 17. Mantic. de coniec. vlt.volum.lib.xi. tit.9. num. 12. latè Menoch. de præsump. lib. 4. præsump. 78.num.31. hæc autem consuetudo, & obseruantia admittendi illegitimos,est adeò potens,vt quãuis ex natura dispositionis alicuius aliud dicendum esset, nihilominus
90 eadem natura contrario vsu. † ac modo tollatur,vt per Isern. cap. 1.n. 4. qui feud. da poss. sequitur Camerã.in rep.l. Imperialem. car. 581. de prohib.feud alien. ex hac igitur obseruantia, quæ per centum, & amplius annos perseuerat multò maximè declarata fuit intentio Summorum Pontificum, & quatenus opus sit, mutata natura huius concessionis. Namque verba stipulationum, ac concessionum ab hac obseruan-
91 tia potissimum † declarantur, Bart. consil.59. Commune Spoleti. num. 6. volum. pri.latissimè Becc. consil. 101.num.48. Ioseff. Lud. concl. 38. illat. 27. & illat. 37. Decian. resp. 124. nu. 41. in 3. & magis ad propositum Commens. cons.99.respon
92 dit, † Quòd si Abbates per quadraginta annos incluserunt fœminas in Inuestituris,quæ prius non erant cõprehensæ,inducitur consuetudo,per quam in futurum quoque admitti debent.Sequitur Bursat.consil. 150. num.24.Decian. resp.24.num.107. vol. pri. si itaque obseruantia contra naturam feudi facit, vt qui comprehensi nullo modo erant, sint capaces, quantò magis in materia indifferenti, quæ pariter conuenit legitimis, & naturalibus, capietur interpretatio, vt etiam naturales contineantur? Sed & hæc obseruãtia adeò potens est,vt inducat nouum titulũ,
93 † & contractum, vtque Princeps illam tolerans videatur conficere actum secundum illius tenorem, vt post Crauet.cons.19.nu.4.trad. Raudens.cons.60.num.42.volum. pri.& in forma danda inuestituræ feudali in futurum, Afflict.decis. 305. num. xi.voluit sufficere binum actum, se-
94 quitur Bursar.consil.49.nu.64. † Sicut etiam videmus binum actum cum cursu temporis sufficere ad infeudandum etiam bona Ecclesiæ sine solemnitate aliqua, vt per Curr. iun. de feud. 2. par. 3. & 4. quæst. & hoc est, quod dicunt pariter Doctores de ista obseruantia,quòd non requirat aliquam præscriptionem, sed
95 sufficiat, † quòd aliquando ità fuerit seruatum per duos, aut tres actus, intra spatium annorum decẽ. Add. ad decis.6. Rot. tit.de consuetud. in nou. & nouissimè eadem Rot. decis. 574.nu 4.par.pri. in nouissimis. Sic etiam in plerisque alijs casibus responsum est hanc obseruantiã operari, quamuis verba non patiantur.
96 Soci. † conf.145. num. 2. volum. 1. Becc. & Raudens. vbi suprà, Crau. cons.

conſ. 754. in fi. & conſ. 766. nu. 8. Onded. conſ. 92. n. 30. qui ſubijcit,
97 quòd et ſi † obſeruantia ſit contra verum intellectum diſpoſitionis: tamen attendenda venit ad interpretationem illius, Menoch. cõſ. 390. num. 16. & ſeqq. vbi de admittendis perſonis, quæ non erant comprehenſæ in Inueſtituris, ex iuris diſpoſitione, ſed tantùm ex obſeruantia ſub ſequuta, agit, & conſ. 745. n.
98 39. vbi quòd ex obſeruantia † declaratur. An feudum ſit hæreditariũ, vel familiare. Thob. Non. cõſ. 1.
99 n. 36. vbi obſeruantiã † admittendi fœminas ex duplici cõceſſione deducit: quin nec requiritur pluralitas actuum ad inducendam obſer-
100 uantiam, quoties † vnicus profertur, qui ſit notorius, & publicus, vt per Decian. reſp. 96. n. 8. vol. 3. Bero. conſ. 95. nu. 13. in pri. vbi putat ſufficere vnicum inſtrumentum.

Hic interuenerint, non eſt dubitandum, quin inducta cenſeatur, conſuetudo admittendi illegitimos, & veniat attendenda in
101 primis, vt de conſuetudine † concedentis tradunt Brun. conſ. 135. colum. 27. in 2. volum. feudal. Anguſol. conſi. xj. nu. 4. lib. 7. Grat. reſp. 2. n. 63. vol. pri. cũ ſimm.

bilitati ad ſuccedẽdum in huiuſmodi feudum; Nam quando naturales admiſſi fuerunt, illud fuit præuia diſpenſatione
2 *eiuſdem Sedis Apoſtolicæ, vt conſtat † in inueſtitura Bonifatij 9. in perſonam Nicolai Eſtenſis, de anno 1390. Item ex in-*
3 *ueſtitura Leonelli † per Martinum V. ad id legitimatum expreſſè. Item & 3. ex legitimatione ſpecialiter facta in per-*
4 *ſonam Borsij † per Nicolaum V. & con-*
5 *ſequẽter conſuetudo aliqua † induci non potuit, Ruy. d. conſ. 34. ſub nu. 11. verſ. & idem in quantum. lib. 1. quia Papa*
6 *non cogitur † diſpenſare, & gratiam facere, Gemi. in c. licet Canon. § fin. in prin. de elect. in 6. Ideò dici ſolet, quòd proui-*
7 *ſiones Apoſtolicæ † non faciunt aliquem ſtatum, Egid. deciſ. 107. Dec. conſ. 126. col. pen. in fi. cum ſeq. Lambertin. de iure patr. lib. 3. q. 7. prin. art. 6. & 7. col. 2. poſt med. Achill. deciſ. vni. de ſtat. benef.*

Præterea obſeruantia, & conſuetudo vltima, quæ ex dictis inueſtituris Sixti, Alexandri, & Pauli, quæ excludũt
8 *naturales, colligitur, tollit † & derogat conſuetudini, ſi qua fuiſſet per prius contraria, Rom. conſ. 43. in prin. Bero. conſ.*
9 *162. n. 4. lib. 3. Nam vltima † derogãt prioribus, l. pacta nouiſſima C. de pact.*
10 *& vltima poſſeſſio † eſt illa, quæ attenditur, Dec. in l. nemo. § temporalis. num. 3. de reg. iur.*

CONFVTATIO. XVIII.

* Et adeò ſatis eſt, &c. * *Ad niſſio naturalium quandoq; facta per Eccleſiam*
1 *non facit ſtatum, vel obſeruantiam † talem, quod hodie naturales poſſint dici ha*

ALLEGATIO.

* Ideoq; &c. * concludendũ eſt, quòd ſi Vicariatus antè Bullã Sixti IIII. ſimpliciter pro filijs conceſſus eſſet, deficientibus legitimis, compre

bẽsi fuissent illegitimi, & multò magis legitimati, quod ipse indubitatum puto.

Quartà nunc, & postrema quæstio succedit in ordine, in qua illud animaduertendum est, quòd cum anno 1472. adesset Hercules filius legitimus, ac naturalis, ac vocatus in Bullis Vicariatuum antecedentium, Sixtus IIII. anno 1472. relato tenore Bullarum antiquarum, eundem Herculem Vicarium, & post mortem eiusdem filios, ac nepotes legitimos, & naturales vsque in tertiam generationem constituit, & dignitatem Ducalem in personã ipsius Herculis erexit, quæ prius erecta fuerat in persona Borsij. deinde verò Alexander VI. anno 1501. relatione facta de cõtentis in Bulla Sixti illam deputationẽ in Vicariatũ ad omnes descendentes in perpetuum dicti Herculi extendit, & ampliauit cũ perpetuo ordine primogenituræ, erigendo Ciuitatẽ in Ducatum; quæ omnia postmodũ à Paulo III. anno 1538. cõfirmata apparent. Sixtus ergo nullam fecit mentionem illegitimorum, nec filiorũ, sed addidit vocẽ, legitimorũ; quarè inquirendũ est, an hodie legitimati ab hoc Vicariatu excludãtur, stantibus præmissis.

Et opinor illos nullo modo excludi; primò quia constitutio Sixti Quarti, quæ durãte adhuc Vicariatu Herculis, illum pro dicto Hercule, & filijs, ac nepotibus vsque in tertiam generationem concessit, non videtur nouum Vicariatũ creasse, sed eundem, prout erat, retinuisse, eo excepto, quòd vbi eius filij, ac nepotes non includebantur sub prioribus cõcessionibus, illos vsque ad tertiam generationẽ cum qualitate legitima comprehendit, ex qua tamẽ ampliatione nihil dicimus in nouatum, quo ad substantiam ipsã

102 Vicariatus, † quinimò cùm expressè relationem habeat ad præcedẽtes cõcessiones, videtur quoque earundem terminos retinere, præterquam in eo, quòd in accidẽtalibus est immutatum. sic etiã videmus in feudis, vel emphyteusi; nã quoties concessio fit sub commemoratione antiquarũ inuestiturarum, nusquã feudum efficitur nouum, sed remanet antiquum, nec mutatio in aliquibus officit, si modò non in substantialibus cõtingat;

103 † vt per Calderi. cons. 13. tit. de feud. Castr. cons. 311. n. 2. vol. 1. Bru. cons. 78. in feudal. & cons. 143. in 2. volum. feudal. Natt. cons. 114. n. 7. Bursat. cons. 29. n. 46. Craue. pulchrè de Ant. temp. Par. 5. n. 21. & 23. & cons. 798. n. 6. vbi quod si fiat relatio, & confirmatio omnium precedentium,

104 † numquam dicitur feudum nouum. Alb. cõs. 382. n. 36. Surd. qui alios adducit cons. 105. n. 31. Duen. reg. 323. Menoch. cons. 35. n. 20. & cons. 104. n. 44. hinc fit, vt & isti Doctores asserũt, quòd personæ, quæ in primis cõcessionibus vocabãtur, & in alijs intelligi comprehẽsæ debeant, sicque nisi Bulla mentionem fecisset legitimorum, & naturalium, adhuc illegitimi comprehendebantur ex

his,

his, quæ dixi supra: Tātùm ergo illegitimi propter verbum, legitimorum, quo Sixtus vtitur, exclusi dicēdi sunt; cum in cæteris Vicariatus suam naturam retineat ex mox dictis, & ex his quæ dicentur inferius. Sed mutatio hæc & restrictio, quò ad successionem (& hæc fit secunda ratio) cum erectione Ducatus, & cōstitutione primogenituræ in omnes descendētes Herculis, nō & id operatur, vt à forma Vicariatuum præcedentium in his, in quibus expressè recessum non est, discessisse dicātur partes: Nam & feudū in aliquo
105 alteratum, in cæteris † naturam suā retinere constitutum est, cap. 1. de feud. nō hab. prop. nat. Loffred post Iser. & Alex. cons. xj. n. 38. Crauet. cōs. 373 n. 38. & cons. 472. n. 18. Anguil. cons. 23. n. 155. & cons. 54. n. 5. Vrsill. ad decis. afflic. c. 112. n. 7. Natt. & Bursat. & alij mox relati, sic & Boss. in tit. de Princip. n. 332. refert Senatū Mediolanē. pro legitimato, qui fuerat comprehensus in inuestituris, sentētiam dixisse, tametsi decretum superuenisset, quo tātum legitimi admittebantur.

Amplius mutatio, quæ contingit
106 circa accidentalia, † non est in cōsideratione; nā quòd porrectus fuerit Vicariatus ad descēdētes, quòdque erectus fuerit Ducatus, & primogenitura, omnia hæc concernūt accidentalia, & nō formam aliquā Vicariatus, aut quod magis est, feudi, & ideo non inducūt nouam formam. Sic trad. Calderi. d. cons. xj. tit. de feud. vbi quando admissio fœmi-
narum, quæ prius non erant cōpre-
107 hensæ, † vel permissio alienandi, & similia non inferunt feudum esse nouum, quoniam sunt accidētalia, quæ pro arbitrio cōtrahentium im-
108 mutātur, & in terminis, † quòd erectio dignitatis non alteret quidquā in feudo trad. Crau. cons. 579. nu. 8. vbi idem dicit de admissione fœminarū, & cons. 679. n. 10. & rursus cōs. 798. n. 8. vbi quòd ampliatio dignitatis in feudo nō inducit alterationē in substantialibus, nec efficit nouam cōcessionem, & hoc habet locum tam in Bulla Sixti, in qua dignitas confertur in personam, non in rem, quàm in Bulla Alexādri in qua dignitas ad fauorem recipientis additur, ideo nō potest derogare in aliquo priori erectioni Vicariatus: Sic Monachus effectus Epi-
109 scopus † retinet Monachatum, & Not. effectus Doctor potest cōficere instrumenta, quoniā additio dignitatis non minuit quidquā, & idē
110 de adiectione primogenituræ, † & admissione fœminarum trad. Crau. d. cons. 798. nu. 9. Rursus alteratio hæc, quæ ex adiectione dignitatis Ducalis, & primogenituræ resultat, non diuersificat substantiam Vicariatus; nec ex ea mutatur finis, & effectus illius; qui cōsistit in Regimine ciuitatis, & populorum. Bald. l. ius ciuile, ī princ. de iust. & iu. Brun. in tract. de Augum. concl. 3. n. 7. &
111 accidens amplioris † exercitij non mutat priorem formam, & transitus ad perfectius esse nō mutat primam dispositionē, & additiones, quæ ve-

niunt cumulatiuè, & augmentatiuè accedunt ad priorem materiam, eadē remanente substātia, nec stant
112 per se, † sed confunduntur, & admiscentur priori substantiæ. l. rerū mixtura, de vsucap. Alberi. in proem. C. n. 5. Tiraq. de retrac. conuent. ad finē tit. n. 167. latè Rot. Rom. decis. 505. n. 12. part. pri. in nouiss. sic & Alcia. resp. 3. n. 30. lib. 3. cēsuit digni-
113 tatem † Marchionatus additā feudo eodem modo regulari, sicut feudū, & quemadmodū fœminæ prius in illo succedebant, ita & in Marchionatu.

CONFVTATIO. XIX.

* Ideoque, &c. * *Hæc quæstio, quòd legitimati admittantur ad hoc feudum, non est necessaria; quia de nulla legitimatione Alphonsi sufficienti docetur, & tamen ad hoc, vt legitimatus ad feuda admittatur, necessaria sunt inter alia duo; Primum, quod expressa fuerit facta*
1 *legitimatio † ad ipsum feudum, glo. in d. c. 1. §. naturalis. in ver. legitimi. si de feud. fuer. contr. inter dom. & agna. Paris. cons. 1. num. 76. lib. 2. Ruy. cons. 36. num. 18. lib. 1. Curt. iun. cons. 136. num. 1. Boer. decis. 123. num. 6. Rot. per R. p. D. Seraphi. decis. 42. lib. 1. & specialiter*
2 *ad hoc feudū dignitatis Ducatus, † Bal. in l. eam, quam. n. 42. & 43. C. de fideic. Anchar. cons. 308. col. 2. vers. 3. Mari. Frez. lib. 2. de sub in feud. Baro. differ. 15. num. 1. Tiraq. de nobilit. cap. 23. nu. 18. Alterum, quòd etiam legitimatio sit*
3 *facta † ab habente potestatem, Videlicet à Papa in bonis suis, & Ecclesiæ; non autem ab Imperatore, & Principe seculari, c. per venerabilem. qui fil. sint legi. vbi latè Abb. nu. 24. cum seq. Anchar. consil. 230. Bal. in l. 1. num. 5. C. de Iure aur. anul. & consil. 356. num. 5. lib. 2. glosat. Hispan. in reg. Cancell. 48. Rot. in no. decis. 1. qui fil. sint leg. Boer. decis. 297. nume. 2. Ias. consil. 70. volum. 3. Cephal. consil. 23. num. 76. cum seq. volum. 1. vbi de communi, de qua etiam testatur Alex. consil. 67. num. 8. vol. 1. Dec. consil. 557. col. fin. Soci. iun. consil. 100. num. 12. cum plur. seq. lib. 2. Couar. in epit. par. 2. Cap. 8. num. 14. & 18. Boss. in prax. crim. tit. de Princip. & priuil. eius num. 183. & quando etiam constaret de aliqua legitimatione Alphonsi, adhuc nihil releuaret,*
4 *quia illa esset reuocata † per Bullas Pij Quarti, & Pij Quinti contra illegitimos editas, & per viam legis emanatas; Nam dubium non est, quin legitimatio, quia est de Iure ciuili, possit per eundem*
5 *† Principem, qui concessit, tolli & reuocari, vt dicit Afflict. decis. 128. nu. 13. & ibi Vrsill. in addi. quòd præsertim procedit, quando id facit per viam legis vniuersalis, Menoch. cons. 112. num. 2. & 3. lib. 2. Nam Princeps potest priuile-*
6 *gium à se concessum † quandocunque, præsertim per viam legis, reuocare, Anchar. cons. 336. Paul. de Castr. in l. si quis Curialis. in fi. C. de Epi. & cleri. cum multis alijs per Gabr. in tit. de Iur. quæsi. non toll. conclus. 7. num. 1. ergo multò magis*
7 *modificare seu limitare † feuda Ecclesiastica, tantum remanente legitimatione, quoad reliqua, intacta, & illæsa, Io. de Plat. in l. nuptæ. de Senat. Barba. in c. fin. nu. 34. in fi. & seq. de off. leg.*

AL-

ALLEGATIO.

* Et hoc maximè procedit, * quãdo dignitas cõfertur in fauorẽ recipiẽtis, vt hic, vt dixi, nam non operatur
114 diminutionẽ in reliquis, † quoniã hoc redundaret in damnum. l. Per adoptionem, vbi Bald. ff. de Adopt. Alex. cõſ. 32. n. 6. in 5. Decian. reſp. 21. n. 51. in pri. vbi ampliat ſiue dignitas addita ſit maior, ſiue minor. Neque dicatur, quòd ex erectione huius dignitatis reſultat, quòd Ducatus, cõceſſus videatur in feudum, cum imò verius ſit, vt videatur concedi iure ꝓprio, Iacob. de S. Georg. in ſua inueſtitura in verbo, Dux. nu. 3. verſ. quãdoq; verò Ducatus. Clar. §. feudũ. quæſt. 81. & in terminis Vicariatus Eccleſiaſtici, Menoch. cõſ.
115 414. n. 9. ſicut & poteſt † dari in officiũ abſq; iure feudi, vt trad. Iſern. cap. pri. ſub n. pri. verſ. poſsẽt etiam reduci. de feud. march. & c. pri. n. 2. verſ. marchio dicitur. quis dic. dux.

CONFVTATIO. XX.

* Et hoc maximè procedit, &c. * *Iſti loquuntur in Ducatu, & dignitate conceſſa perſonæ, pro ſe, & hæredibus; quæ poteſt tranſire ad hæredes Iure proprio, & ſine Feudo: Secus eſt, quando Feudum*
1 *ipſum eſt erectum † in dignitatem, vt fecit Alexander VI. tunc enim non tranſit, niſi cum Feudo; ex quo eſt priuilegiũ,*
2 *ſeu dignitas realis, quæ tranſit † cum ipſa re, vt diſtinguit idemmet Iacob. de S. Georg. & Clar. in locis citatis.*

ALLEGATIO.

* Et hoc etiã facilius ꝓcedit, * quia in nulla ex Bullis Pontificijs fuit dictum, quòd hæc ciuitas concederetur in feudum, ergo quod Bulla nõ dicit, nec nos dicere debemus, Caſtr. conſ. 164. n. 8. verſic. quia dicit, vol. 2. Dec. cõſ. 413. n. 5. & cõſ. 498. num. xj.

Tertiò, quod magis eſt, præmiſſa procedunt, quoties etiam concederemus Vicariatum fuiſſe finitũ extincto Hercule. Nam cũ Sixtus eũdem conceſſerit eius filijs, ac nepotibus in tertiam generationẽ, deinde Alexander illum extenderit ad omnes in infinitum.

CONFVTATIO. XXI.

* Et hoc etiam facilius procedit, &c. * *Ex ſerie facti ſupra in principio narrati, & ex his, quæ etiam inferius dicentur, ſatis conſtat de Feudo; nec eſt verum, quòd nunquàm fuerit facta mentio de feudo; quia in pluribus Inueſtituris Eſten-*
1 *ſes † ſupplicant ſibi dari in feudum, & ſignanter Innocentio VI. quæ confeſſio ſic facta in precibus plenè probat, l. cùm precum. C. de lib. cauſ. & in ſpecie probat*
2 *ius Romanæ Eccleſiæ † contra quoſcunq;, Curt. iun. conſ. 140. nu. 1. Rolan. à Vall. conſil. 82. nu. 38. lib. 2. Et negatur quòd Alexander Vicariatum extenderit in perpetuum.*

AL-

ALLEGATIO.

* Tamen cùm * id factum fuerit cũ commemoratione priorum cõcessionum,ac personis de eadem generatione, nõ videtur nouus Vicariatus inductus, sed potiùs antiquus re
116 nouatus ita, † vt omnia,quæ in primis aderant,in hoc quoque repetita videatur,præterquàm in his, qui- bus verba repugnant,Bar.l.si mihi, & Titio. n.7.de verb. oblig. cũ quo alij transeunt,vt per Alex.ibi n. 17. Ias.in fi.& communem dicit Aret.in fi. qui idẽ dicit procedere,quoties
117 emphyteusis,quæ iam † finita erat, iterum cõceditur,etiam si simpliciter,& absq; commemoratione aliarum Inuestiturarum cõcessa sit,modò id fiat his, qui sunt de genere. Alex.cõs.19.n.22.in 5.Dec.cõs. 53. per totum,in cuius casu magis dubitari poterat,quia de emphyteusi trãsitum fecerant cõtrahentes ad feudum, & sic videbatur inducta noua forma.Sequitur Zucard.cons.7.nu. 45.idem Dec.cõs.445. n.5. vbi ampliat,etiam si dictum esset,de nouo cõcedimus,plura trad.Duen.d.reg. 323. Et in casu nostro facilius procedit argumentum, tùm quia Sixtus facit mentionem priorum Inuestiturarum, vt & Alex. tùm quia idẽ Alex. vsus fuit, verbis significantibus prorogationem, & extensionẽ: inquit enim; Ad omnes descendentes extendimus, & ampliamus; per quæ verba non videtur recedere
118 † à prioribus concessionibus; sed tantum vti extensione, ac ampliatione, & ideò remanet eadem concessio, vt de officio prorogato scribunt Bar. & post eum cæteri,in l. 4. in prin.de damn.infec. Boer.decis. 284.n.xi.& in feudo idem decisum extat, nisi adsint verba, De nouo concedimus, Caputaq. decis. 112. par. 2. quin & præmissa non minus procedunt in dispositionibus gra-
119 tiosis: † nam Bar. loquitur in emphyteusi iam finita, quæ ex gratia iterum conceditur, & refert Corbul.in tracta.emphy.tit.de caus.priua.ob lin.fini.num.8.Eques.Ruger. cons.2.n.102.volum.2.

Ex his intelligimus nullam immutationem factam fuisse per concessiones posteriores in ipsa substãtia,sed tantum circà accidentia dignitatis, & primogenituræ erectæ, & inuitationem filiorum legitimorum,& naturalium, in cæteris verò retentam fuisse naturam ipsius Vicariatus, quæ in hoc potissimum consistit,vt sup. ostẽdi; vt diuersam sortiatur formam à feudo, vel emphyteusi, nec illorum regulis subiaceat.Quapropter cũ ex tenore verborum admittantur naturales, vel illegitimi; multò magis, qui legitimati fuerant, vt in proposito reperiebatur Alphonsus descendẽs ab Alphonso primo, filio Herculis primi,comprehendi debent, cùm in prioribus Bullis continerentur, secundum quas posteriores intelligẽdæ sunt, nisi quatenus verba omninò repugnant,vt minus recessum sit

sit à prioribus dispositionibus; Et
hoc tanto magis recipiendum esse
probatur ex infrascriptis.

Et primò quoniam si verum est,
vt verissimum probaui, quòd in
dignitatibus secularibus illegitimi
succedant, quod & in spurijs am-
plecti solet, vt in l. spurij præall. &
120 trad. Crau. † cons. 616. nu. 15. vbi
post alios scribit spurios effici posse
Notarios, & Doctores, & pro abso-
luto ponit Palçott. de not. spur. cap.
35. nu. xi. & cap. 55. quis non super-
fluum existimabit de hoc quærere
in legitimato, qui verè legitimus re
putatur, & ab omni macula libera-
tus, & ad dignitates idoneus? prout
etiam ridiculum esse de hoc inqui-
121 rere † scribit Palçott. d. cap. 55. n. 5.
legitimatio enim nouam creaturā
122 efficit, † & omnem maculā abster-
git, Tiraq. l. si vnquam. nu. 70. C. de
reuocand. dona. Gab. cons. 30. nu.
7. vol. 2. & hoc est tritissimum.

Secundò, cum priores conces-
siones multoties inuitauerint illegi
timos, & legitimatos, & hæ posterio
res in eo solum recesserint, quòd vo
carunt legitimos, & naturales, & ex-
cluserunt illegitimos, vtique ex his
verbis comprehenduntur legitima
ti; qui prius quoque inuitabantur;
tùm quia, vt dixi, retineri censetur
eadem natura, quæ erat in priori-
bus; tum quia sunt legitimati verè
123 legitimi, † quoniam legitimum es-
se nihil aliud est, quàm habilem
ad ea, quæ à legibus conceduntur.
Natt. in l. hac consultissima §. ex
imperfecto. nu. 92. C. de testa. Me-
noch. cons. 266. n. 52. & esse legiti-
mum pertinet ad iuris censuram, &
124 † quoties lex disponit circa ea, quæ
sunt iuris dicitur veritatem induce
re, Bar. l. si is, qui pro emptore. ff. de
vsucap. n. 29. Mantic. latè in tract. de
coniec. ult. uol. lib. xi. tit. 10. nu. 10.
ubi post multa ostendit filios legi-
125 timatos dici † propriè, & uerè legi
timos. Alba. cons. 750. cum sim.

Sunt etiā propriè naturales, quo
niam habent iura naturalia, nec. n.
natura in procreatione distinguit
126 inter copulam coniugalem, † vel
aliam. §. naturales Auth. quib. mod.
natu. effi. legiti. Palæott. d. tract. c. 2.
in princ. & cap. xj. n. 2. & cap. 18. in
princ. Barz. in tract. de fil. nō legit.
na. in prin. n. 9. vbi quòd actus gene
randi filios, qui prouenit à natura,
non distinguit vnam speciem ab al
127 tera: † semen enim quomodocūq;
proueniēs creatura Dei dicitur, &
eo malè vtentibus malè erit, nō au-
tem ipsum malum est. c. vndecūq;.
56. dist. Marzar. ad propositū cons.
10. n. 28. legitimatus igitur, qui ha-
bet legitimitatem, & naturam, dici-
128 tur legitimus, † & naturalis quoniā
in eo vtrūque concurrit, vt per Ti-
raq. de verbo, susceperit liberos. n.
76. Rot. decis. 368. n. 15. par. prim. &
per legitimationē dicitur tolli ma-
129 cula, † quæ mēti Ecclesię obstabat,
vt in legitimatione ad emphyteu-
sim Ecclesiasticam trad. eadē Rot.
decis. 151. par. pri. & legitimatio,
quæ fit, nihil aliud operatur, nisi in
tollendo obstaculum legis, quo re-
130 moto, veritas ipsa in lucem † emer-
git,

git,& vera filiatio legitima, & natu
ralis resultat.Castr.cons.30.n.2.vol.
pri.hic igitur legitimãs nihil aliud
efficit, quàm quòd purificari facit
131 conditionem, † vel dispositionem
adimpleri, quæ ex mente,ac verbis
volebat venire legitimatos; nam te
stator,vel alius disponẽs,ex quo me
minit filiorum legitimorum,& na-
132 turalium, † quorũ appellatione ve
niũt legitimati, cẽsetur etiã voluis-
se,vt illi legitimarẽtur, vt per Aret.
l.ex facto,in prin.n.xj.ff.de vulg.So
ci.l.Gallus.§.si eius.n.5. in fi. de lib.
& posthum.vbi & Rui.nu.69. & la-
tius idem Soci.cons. 226. volum.2.
cum alijs,quos referre possem: Tã-
tum addo,non esse constituendam
differẽtiam,quo ad hoc,inter vlti-
mas voluntates,vel cõtractus; quã-
do non minus in his militat funda-
mentum,quòd disponẽs senserit de
133 naturalibus,vel legitimatis,† quàm
in vltima voluntate. Bar. & alij d.§.
si quis.rogatus, qui licet cõtrarium
dicãt in Ecclesia, quoniam de tali-
bes non creditur sensisse, tamen in
casu nostro ex tot admissionibus il
legitimorũ, & legitimatorum ces-
sat prorsus obiectio ex iam dictis.

Tertiò cùm hæc ita sint,manife-
stò iam apparere potest,quòd legi-
timati ad hunc Vicariatũ venirent;
Quia cùm prius inuitati fuissẽt, ni-
hil reperitur immutatum;quo casu
concessio permanet sub eisdẽ qua-
litatibus;& personæ,quæ prius suc-
cedere poterãt, & quarum admis-
sio non repugnat posterioribus cõ-
cessionibus, adhùc succedere pote
rũt,vt sup.plenius deduxi:Nec mo-
deratio illa, vel reformatio circà
personam naturalium, qui vidẽtur
excludi, quidquàm operatur quo
134 ad alias qnalitates,à quibus † nõ vi
detur recessum,nisi in eo,quod ex-
pressum apparet, Anchar.cõs. 54.
Crau. loquẽs de Inuestitura refor-
mata in quibusdam,cõs.579.n.27.
faciũt trad.per Surd.cõs.202.n.30.
vbi si fiat reformatio contractus, &
aliquid addatur,vel detrahatur,nõ
135 † erit ob hoc censenda noua dispo
tio,sic & in casu nostro ademptio il
legitimorũ,quæ resultat ex his po-
sterioribus concessionibus,non ef-
ficit nouam dispositionem, multo-
que minus circa personam legiti-
matorum,qui nedum non reperiũ-
tur exclusi, sed potius rpetiti, sub
qualitate legitimorũ, & naturaliũ;
quæ satis aperit mentem disponen-
tium eam fuisse,vt legitimati veni-
rent, quos nõ abhorruisse summos
Pontifices ex prçcedentibus Bullis
constat. Et in terminis Vicariatus,
quòd ex sequẽtibus cõcessionibus
non videatur recessũ à primis, Me-
noch. d.cons. 414. nu. 30.

Quæ omnia satis confirmantur
ex eo, quòd non semel Responsum
fuit à Doctoribus nostris,etiã in feu
do sub his verbis, legitimorum, &
naturaliũ,concesso, nulla per prius
admissione legitimatorum in pri-
136 mis inuestituris,† adhuc venire le-
gitimatos,Castr.cõs.461.n.2.& n.5.
vol.pri.Cõmens.cons.168.n.4.& 5.
qui subijcit in feudo vocante legi-
timos,& naturales,admitti quoque
legi-

legitimatos,& Principē legitimantem solum id agere, vt conditionē euenire faciat, quæ de legitimato intelligebatur, & est de mente Couar. lib. 3. Var. resol. c. 6. nu. 7. versic. eadem, & versic. quinta. Eugen. cōs. 57. n. 30. vbi de communi. Rot. Ro. decis. 368. nu. 15. par. 1. post Curt. iun. Cell. Vg. & alios; Et in emphyteusi Ecclesiastica, quòd sub nomi-
137 ne legitimorum, & naturalium † veniant legitimati, bis decisum fuit in Rot. Rom. coram Serafino, vt in decis. 151. & 153. pri. par. in nouissimis; Quantò igitur fortius hoc dicendum erit in casu nostro, in quo tot vocationes illegitimorum, & legitimatorum præcedunt.

Nec defuerunt, qui tenerent etiam legitimatum per rescriptum succedere in feudo proprio, ac re-
138 cto, ad † quod nati tantum ex legitimo matrimonio vocati essent, vt per Soc. cons. 3. vol. 3. Curt. iun. in tract. de feud. 3. par. n. 39. Surd. cōs. 1. n. 28. & cons. 213. n. 19. latè Gab. cons. 21. n. 35. vol. pri. Bursat. cons. 85. n. 19. quod non est præsentis inspectionis, cum in his Bullis vocentur tantum legitimi, & naturales.

Quartò iuuat etiā addere, quòd cum Hercules ante Vicariatum sibi concessum ad tertiā generationem pro filijs legitimis, & naturalibus esset comprehensus in Vicariatu Ioānis XXIII. ac aliorum Pōtificū, qui illegitimos inuitauerāt, quod, & expresse dicitur in Bulla Sixti 4. certè ne videatur Sixtus in pluribus velle derogare cōcessionibus præcedentibus, dicendū est, vt legitimatos īuitare voluerit, alioqui videretur abrogare Vicariatus præcedentes, nedum quò ad illegitimos, sed & ad legitimatos, quod nullo modo dicendum est, quoniā
139 dispositio, † quę in vno, vel pluribus corrigere potest, ità interpretāda est, vt in vno tantum corrigat. Butr. c. cùm dilecti. de donat. Rol. cons. 72. n. 38. in 3. Tum verò quoniam durante adhuc tempore primi Vicariatus, in quo fundebatur ius Herculis, subsequens concessio secūdum reliquias præcedentis, ad quam respexerunt contrahentes, intelligi debet, vt per Rui. cons. 15. n. 3. & xj. volum. pri. vbi declarando doctrinam Bar. in d. l. si mihi, & Titio, in fi. inquit illā procedere propriè, quoties renouatio fit đ emphyteusi iam finita, quæ tamē ex æquitate primę, cuius reliquię adhuc du-
140 rabāt, † renouatur, & Rui. sequitur Pedroc. cons. 36. nu. 96. Cùm igitur eo tempore vigeret obseruantia admittendi legitimatos, videtur concessio in dubio fieri secundū cōsuetudinem tunc vigentē, vt per Grat. resp. 9. nu. 146. vol. pri. Nec officit, quod verbo, legitimati, non fuerit Pontifex vsus in Bulla, quoniā non eo minus veniūt; quia Bulla recipit interpretationē passiuam à iure cōmuni, siue à consuetudine aliarum Bullarum, & legitimati propriè veniunt sub illis verbis, legitimi, & naturales, vt dixi, quo fit, vt argumentum, quòd Sixtus non sit vsus verbo, legitimatorum, non cōcludat ad il-

lorum exclusionē Rot. Rom. decis. 198. n.4. par.2. in nouissimis, maximè concurrentibus iam dictis.

CONFVTATIO. XXII.

* Tamen cum, &c. * *Satis est, quòd fue*
1 *rit addita hæc qualitas, † legitimi et naturales, quæ clarè excludit illegitimos, vt dictum fuit supra.*

ALLEGATIO.

* Quod autem pertinet * ad Serenissimum Cæsarem legitimum, & naturalem ex Alphonso progenitum, nihil videtur vrgere, quominùs ad Vicariatum hunc, & Ducatum, aspirare possit; Cum enim in eo quamuis nato ex Alphonso legitimato cesset omnis ratio odij, vel peccati, quæ duo solent considerari ad arcendum illegitimos, vel legitimatos à dispositione proueniète ab Ecclesia, profectò à cessante ratione admitti debebit saltem
141 tem † in defectum legitimorum. l. fi. cum ibi not. per Bal. Ang. & Salyc. C. de natural. liber. vbi nō prohibetur Auus relinquere nepoti legitimo, & naturali ex filio illegitimo, sic & in l. si is, qui. ff. de vulg. & pup. non prohibetur pater substituere filio pupillo alium filium naturalem, quæ decisio reputatur notabilis, vt per Doctores ibi. Imol. cons. 71. Crau. cons. 917. num. 2.

Rursus certum est Summos Pontifices inuitasse descendentes legitimos, & naturales, atque ità singulos considerasse, qui haberēt hanc qualitatem, propterea cum nullam qualitatem cogatur hic ducere à patre legitimato, non debet illi no
142 cere qualitas patris, † Bar. cōs. 118. volum. pri. Corn. consil. 25. volum. pri. & consil. pri. vol. 3. vbi quòd medium, quo conceptus est filius legitimus ex spurio, est licitum, & coitus non improbatus; Igitur hæc causa immediata, & licita attendenda venit, non autem mediata, & illicita, & plura, adhoc propositum adducit Guid. Pap. consil. 94.

CONFVTATIO. XXIII.

* Quòd autem pertinet, &c. * *Sicut non poterat succedere Alphonsus in hoc*
1 *Feudo, † d. c. 1. §. naturalis. si de feud. fuer. contr. ita nec etiam Cæsar, quamuis sit legitimus, & naturalis, & ex legiti-*
2 *mo matrimonio natus, † c. 1. §. hoc autem notandum. qui Feud. dar. poss. c. 1. de success. fratr. quia cùm sit sublata me-*
3 *dia persona, † non potest sequens admitti, vt dicit Jacob. de S. Beluis. in d. §. hoc autem. & Aluar. ibi dicit, quòd sublato medio, sunt etiam sublata omnia extre-*
4 *ma, † & vt inquit Rocch. ibidem. succes-*
5 *sio non fit per saltum, † Io. Lup. in rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 69. nu. 34. Tiraq. de iure primog. q. 12. nu. 5. Natt. cons. 187. nu. 6. lib. 1. & cons. 581. num. 29. & seq. lib. 3. & est Tex. in l. fin. C. de natur. lib. ex quo sumitur regula, quòd*
6 *quando vna persona est † prohibita succedere;*

dere; tunc & reliqua descendentes ab ea excluduntur, vt inquit Ang. in §. reliquum in ver. ex diuerso in authen. de hared. & falcid. Dec. cons. 484. num. 2. Soci. iun. consil. 69. nu. 15. lib. 3. Rim. iun. consil. 42. nu. 126. Decian. cons. 3. num. 99. volum. 3. Rolan. consil. 74. in prin. lib. 1.
7 *& sicut patres, illegitimi, † quoad Ius succedendi inter agnatos non reputantur, ita eorum filij, quamuis legitimi, Tiraq. de retract. ligng. §. 1. glo. 8. num. 7. Aym. cons. 138. num. 8.*

ALLEGATIO.

* Quæ verò adduci possent * quòd proueniat à radice infecta, & quòd nulla detur legitima consequentia ex medio inhabili, tollũtur. Si consideremus hæc omnia sublata fuis-
143 se per legitimationem, † per quam omnis imperfectio, & macula fuit abolita: nec æquum fuit, vt perseuararet odium extincta causa ipsius, Alcia. resp. 24. n. 12. lib. 9. vbi decidit, conditionem non intelligi de filijs spurijs, donec durat spurietas,
144 † at verò illa sublata secus, vt per eundẽ resp. 61. n. 7. eod. lib. Decian. resp. 3. n. 99. versic. ex quibus omnibus. volum. 3. vbi postquàm dixit descendentes à spurijs tamquam à radice infecta non venire, statim subiunxit, nisi fuerint legitimati,
145 † quoniam omnis macula videtur aboleri. Sic & Auchar. & Butr. in cons. superius relatis existimarunt spurietatem Matris non nocere filijs legitimis, & naturalibus in materia iuris patronatus, cum tamen annexus dicatur spirituali, idem quoque in fideicommisso vocante filios natos ex legitimo matrimonio, vt filij legitimatorum possint
146 venire, † scribit Cœph. consil. 103. n. 6. vol. pri. Rim. iun. in eadem causa cons. 294. n. 22. pro quibus fuit iudicatum à consilio Iustitiæ Ciuitatis Ferrariæ.

Et hæc opinio saltem sine difficultate procedere debet, vbi non adsunt alij legitimi, & naturales, vt ostendit Alex. cũ quo dicit in hoc casu esse communem sententiam
147 Add. ibi cons. 74. vol. 3. † vbi quòd nepotes legitimi, & naturales ex filio spurio non capiunt ab Auo extante legitima sobole, secus verò si illa non extet, & latè sequitur de communi pariter attestans Palæot. de Not. & spur. cap. 53.

CONFVTATIO. XXIIII.

* Quę verò adduci possent, &c. * *Hæc*
1 *de legitimatione † non applicantur, quia, vt iam dictum fuit, nec de ea constat, & si constaret, non releuat, stante reuocatione, de qua in Bullis Pij Quarti, & Pij Quinti contra illegitimos editis.*

ALLEGATIO.

* Tertium caput subintrat, * quod consistit in ostẽdendo Ducatũ hũc, & Vicariatum donatum pleno iure, non autem in feudum cõcessum, &

in eo facilius admitti Serenißimum
Ducem Cæſarem.

Etenim ex Bulla Alexan.VI.non
ſolum vtile Dominium, ſed & dire-
ctum,& quidquid ſpectabat ad con-
cedẽtem dicitur eſſe translatum, id-
que apertißimè deducitur ex verbis
eiuſdem Bullæ,in qua poſt Ducatus
erectionẽ, & omnium regaliũ trãsla
tionẽ dicitur, quòd dabat ei liberã,
& plenam iurisdidictionẽ, quæ ver-
ba denotãt in ipſum,cuifit cõceſsio,
& eius deſcendentes fuiſſe trãslatum
directum dominium, quia libera res
illa dicitur, quæ non eſt data in feu-
dũ,vt conſuluit Caſtr.conſ.164.n.8.
148 in 2.† vbi quòd res dicitur allodia-
lis,quando non eſt dictum, quod ſit
feudum,ſed quòd remanet propria,
& libera,& nullum præſtatur fidelita
tis iuramentum ; in prædicta autem
Bulla nõ fuit additum , quòd ſit feu-
dum, nec quòd præſtetur iuramen-
tum fidelitatis;ſed potius quod con-
ferebat liberam , ac plenam iuriſdi-
ctionem:ergo dicendum eſt, quod
Ducatus fuerit cõceſſus in allodium;
149 plenum enim †dicitur eſſe illud, cui
nihil deeſt, & abſolutum Dominiũ
importat,Deci. conſ.468.n.10.verſ.
& additur.& conſ.498.n.8.col.3.

Ita etiam libera iuriſdictio illa ap
pellatur, quæ nulli ſubiacet ſeruitu-
ti, ſed feudum eſt ſpecies ſeruitutis,
ergò iuriſdictio libera non poteſt eſ-
ſe feudalis ; ſed allodialis nuncupan-
150 da eſt,†& ita arguit in terminis Rui.
conſ.38.n.2.in pri. Menoch.conſ.1.
num. 10.

Rurſus hoc idem efficaciter pro-
batur ex eo,quod d.Alexander pau-
lo inferius ſubiunxit hęc verba.Quæ
omnia,tenores,& effectus eorum pro
expreſſis habẽtes,eidem Duci,& de-
ſcendentibus præfatis, harum ſeriè,
de vberioris dono gratiæ pleniſſimè
cõcedimus,donamus, & elargimur;
quæ verba,cum ſint in ſuo ſignifica-
tu clariſſima,transferunt directũ Do
minium in recipientem , & faciunt
conceſſionem Ducatus eſſe plenam
151 donationem,& nõ feudum,† vt cõ-
ſuluit Soc.iun.conſ.192.n.9.volum.
2.vbi dicit hãc eſſe cõmunem opin.
& ante ipſum Oldrad. conſ 159. in
pri.dub.& Gozad.conſ.8.n. 16. verſ.
12.pri.& rurſus Soc.iun.conſ.76.nu.
42.in pri.Grat.conſ.9. n.77. volum.
pri.Clar.§.feudum,quæſt.17.vbi ait,
hoc eſſe communiter receptum,Me
noch.conſ.pri.n.11.& conſ.191.n.9.
& in tract de pręſump.lib.3.præsũp.
91.n.20.qui prius,n.10. ampliauerat
152 procedere,quãuis †princeps expreſ-
ſiſſet feudum, veluti,quia dixiſſet,ſe
donare feudum,quod maximè pro-
153 cedit,quoties verba † donationis cõ
cepta sũt diſpoſitiuè,vt poſt Dec.ſcri
bit Rim.iun.conſ.601.n.87.& de his
verbis latè agit Cephal. conſ. 369.n.
49.qui ſub nu.88. ponderat quoque
154 verba illa,pleno iure,† quæ indicant
non eſſe feudum,ſed donationẽ,ſu-
bijcitq; hoc procedere,quãuis adeſ-
ſent alia verba,in feudum,vel inueſti
mus,& fidelitatis iuramentum,quo-
155 niam, † vbi contractui perfecto ad-
duntur aliqua inferentia alium con-
tractum,nõ ideo noua diſpoſitio in-
ducitur.

Et cum

Et cum Summus Pontifex in Du
cem, & eius descendentes transtule-
rit plenam, & liberam iurisdictionẽ,
& quemcũque gradum summi Im-
perij, non reseruando sibi neque di-
rectum Dominium, neque vllam su-
perioritatem, dicitur in donatarium
156 omnia transtulisse, † vt cõsuluit Ale
xan.cons.24.nu.xj.volum.5.Dec. d.
cons.413.n.5.Rui.cons.42.n.4. vo-
lum.pri.Grat.d.cons.9.n.66.vol.pri.
Menoch.d.cons. pri. num.30.

Sed, & aduertendum est, quòd il-
la concesio Alexãdri facta fuit pro-
157 pter benemerita, † vt narratur ĩ proe
mio, & tunc interpretanda venit, vt
omnia liberè donata sint, vt scripsit
Dec.d.cõs.413.n.6.& Soc.iun.d. cõs.
102. num.18. vol.2.

Verumetiam fuit facta à Princi-
pe Principi, quo casu, tam lata, & be
nigna sit interpretatio, vt attẽta mu
nificentia donatoris, & præstãtia do-
natarij, iudicãdum potius sit factam
fuisse amplisimam donationẽ, quã
158 feudi concesionem, † Oldrad.cons.
159.n.5.vbi ait, quòd conditio do-
nantis, qui erat Rex, & conditio do-
natarij, qui erat Princeps, faciunt, vt
credatur potius Regem donare, quã
infeudare voluisse, & ex eadem ratio
ne idẽ affirmauit Dec.cons.269. co-
lum.2.& d.cons.413.n 6.Rolan.cõs.
85.n.18.volu.4.Menoch. lib.3.præ-
sump.91. num.5.

Neque reseruatio census, aut ser-
uitij præstatio quidquam huic sentẽ
159 tiæ refragantur, † quoniam extat ad
hæc respõsio ex traditis in primo ca-
pite, vbi abundè satisfactũ est, prout
etiam respondet Menoch.d.præsũp.
91.num.14. & num.36.

Cum ergò ex prædictis appareat
hũc Ducatum liberum esse, & allo-
dialem, meritò cessat omnis difficul-
tas, quia nemini dubium est, quin in
patrimonialibus legitimati succe-
dãt, nõ aliter, ac si legitimi ab initio
nati fuissent.§.sit igitur licentia, aut.
qui.mod.natu.effi.legi. Tũ etiã quia,
160 cũ iste † Ducatus peruenerit ad vlti-
mum de linea vocatorum, nec repe-
riatur aliquis, cui dictum Ducatum
restituat secũdum ordinem primo-
genituræ cõstitutæ ab Alexãdro, re-
manet penes ipsum sine onere, & de
illo potest tanquam de allodiali ple-
161 nè disponere. † .l. qui solidũ. §. præ-
dium, de leg. 2. docto.l.quoties C. de
fideicomm.Natt.cõs. 470. n.4. Mo-
lin. de primig.Hispan.lib.pri.c.4. in
princip.& cap.8.n.24. nec potest re-
uerti ad Ecclesiam, quia talis reuer-
sio non fuit ab Ecclesia reseruata, &
quod non est reseruatum, cẽsetur li-
berè remissum, vt per Bald.cons.311.
nume. 3. volum. 3.

CONFVTATIO. XXV.

* Tertium caput subintrat, &c.* *Non
potest iustè negari, quin Ciuitas Ferrariæ
semper, & etiam à tempore Alexandri
1 VI. fuerit, & sit feudum † Ecclesiæ Ro-
manæ, & sub proprietate, & directo do-
2 minio ipsius; non autem allodium, † vt
appellat d. Consulens, vt ex serie facti su-
pra narrati, & confessione ipsorum Esten
sium pluries emanata, vt supra apparet
quod*

quòd etiam ex nostris Doctoribus, omissis libris Chronicarum, plures id affirmant,
3 *† & in specie Aluaro in d.c.1.§.in feudo. sub num.4.de alien.feud.Brun.cons.114. num.193. Roder. Xuar. in repet.l.quoniam in prioribus.fol.314.sub nu.2.C.de inoff.test.Curt.iun.cons.104.in fi. & claræ mem.Silu.Aldob.cons.112.post prin. & in cons. factis pro Duce Ferrariæ super præcedentia contra Magnum Ducem Etruriæ, idem responderunt Hier. Gig.in cons.70.nu.172.Rimin.iun.consil.156.num.2.lib.2. & quòd Ferraria*
4 *fuerit, & sit de patrimonio † Beati Petri, & quòd Sedem Apostolicam recognoscat in dominam, & proprietariam, scripserunt tàm antiqui quàm moderni Docto.nempè glo.in auth.vt Ecclesia Romana. in ver.Petri.Bar.in l.1.§.1.nume.4.in fi.ff.de offi.præfect.Vrb.Fulgo.in l.quis sit fugitiuus.§.idem Celsus.nu.1. de edil.edi t.Caccialup. in l.cunctos populos.sub n.6.vers.Item Ferraria, & Marchia.C.de sum.Trinit.& fid.catho.Card. cons.2.sub num.2.Dec.cons.97. in prin. Ang.cons.93.sub num.3.vers.Ferraria autem. Ang.Aret.in §.2.nu 4 in fi.Instit.de except.Rip.in c.cum M.Ferrarien. num.6. de constit. Corn. cons.261. in fi. lib.4. Soci.cons.92.sub num.12. & 15. lib.3. Alex. cons.112.nu.2.lib.4. Imol. in rubr.ff.de verb.oblig.colum.pen.in fi. Barba. in consil.40.sub nu.32.vers. cum ergo d. Marchio. lib.4. vbi subiungit,*
5 *quòd recognoscit † Papam in directum dominum, & quòd hoc apparet ex scripturis in Cancellaria eiusdem Ducis, Soci. iun.cons.60.num.18.lib.3. & cons.92. nu.7.lib.4.Restaur.de Imper.q.110.versic.7.Cephal.cons.167.nu.13.lib.2.addi.ad Corn. in l.maximum.C.de lib.præter.Natt.cons.638.nu.21. lib.3.Marzar.cons.26.nu.58.Port.Imol.cons.167. nu.33.Bertazol.in cons.ciuil.91.nu.14.*

6 *Nec Bulla Alexandri Sexti importat aliquam donationem † Ciuitatis Ferrariæ, & allodij constitutionem, vt ex aduerso asseritur; nec etiam quòd minus*
7 *est importat nouam Inuestituram † in personam Estensium de vtili dominij, sed si oculis iustitiæ inspiciatur, tria tantum-*
8 *modò in effectu continet, † nempè erectionem Ciuitatis in Ducatum, constitutionem ordinis primogenituræ inter descendentes Estensium, & diminutionem census ad ducatos mille in personas ibi expressas, quod facillimè ex prohemio dignoscitur in ver. Et propterea dignum, & conueniens fore noscatur. Et ibi Papa specificè exprimit, quod intendat facere, & nihil omnino dicit, quòd velit Ferrariam, & alias Terras donare Estensibus; sed quòd vult Ferrariam ipsam, Herculem, filios, & nepotes gratijs, fauoribus, honoribus, & prærogatiuis decorare, ac à tanto census onere releuare; ex*
9 *quo quidem prohemio † declaratur intentio ipsius disponentis, quòd id solum facere voluerit, ad l.fin. & ibi Bar. de hæred instit. cum vulg.*

Id etiam in principio eiusdem prohemij colligitur, vbi redditur ratio, & causa, quæ mouet ipsum Papam, Videlicet quia conuenit, quòd Ciuitates, & loca Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & personæ, quæ loca ipsa in Vicariatum ab eadem Romana Ecclesia obtinent, condignis gratijs, commodiratibus, honoribus, ac dignitatum titulis extollatur, ad effectum, vt loca prædicta Sanctæ Romanæ Ecclesiæ

clesiæ prosperè, & fideliter, ac in pacis
dulcedine gubernare, & conseruare, pro-
tegere, & defendere procurarent. Ecce
ergo, quòd vult facere illas gratias ad
hoc, vt Ciuitatem, & loca, tanquàm loca
Sanctæ Rom. Ecclesiæ regant, & guber-
nent; non autem vti propria, & allodia-
10 *lia † habeant; Nàm si vti talia donas-*
set, & concessisset; vtiq; nulla vtilitas,
neq; commodum ad fauorem Romanæ Ec
clesiæ ex tali gubernio resultaret; quia
11 *qui habet, vt allodium, † habet ad com-*
modum proprium, & non alicuius alte-
rius, Hosti. in c. nimis. de iureiur. Soci. iun.
cons. 75. nu. 22. & seq. lib. 1. Decian. con-
sil. 59. num. 191. lib. 3.
12 *In eodem etiam probemio † redditur*
alia ratio, quia scilicet ex melioramentis,
& expensis factis in ipsa Ciuitate, &
locis per Herculem, & quæ in dies facere
non desinit, ius ipsius Ecclesiæ Romanæ
non immeritò adauctum satis dici potest;
& propterea dignum etiam ipsum à tan-
to census onere subleuare. Nàm si donas-
set, vtiq; ex istis melioramentis, & expen
sis, quas indies faciebat, ius Ecclesiæ Ro-
manæ nō augeretur, sed potius Alphonsi;
13 *cùm melioramenta † rem ipsam, & do-*
minium sequantur, l. domos. cum duabus
ll. seq. de leg. 1. l. sed quid si edificauerit.
in prin. & vtrobiq; Docto. de vsufr.
Alex. consil. 123. num. 11. lib. 1. Bellon.
consil. 65. num. 12.
Et quòd ipse Alexander noluerit al-
terare id, quod fecerat Sixtus, constat
etiā ex eo, quod ipse narrat, quòd Sixtus
concesserat Herculi, filijs, & nepotibus
vsq; in tertiam generationem, & ipse
pariter concedit Herculi, filijs, & nepo-
tibus, nec dicit quòd donet perpetuò, nec
pro hæredibus, & successoribus, prout
14 *donantur res allodiales, † quæ ob id ad*
successores singulares transeunt, & in
extraneos alienari possunt, Alex. consil.
193. col. 1. lib. 2. Dec. cons. 171. num. 5.
vers. vel pro successore. Soci. consil. 266.
num. 37. lib. 2.
Non etiam dicit aliquid, quòd donat
Ciuitatem ipsam, & alia Castra, neque
illorum directum, vel vtile dominium,
vel proprietatem, quæ verba solent exclu-
15 *dere Feudum, & isti sunt termini † cons.*
Oldr. 159. nu. 3. & 4. & sequacium, qui
ex aduerso citantur, vel important libe-
16 *rationem feudi † ab omni seruitio, & ho-*
magio, Bal. in l. si plures. nu. 7. C. de cond.
inser. Alex. consil. 30. ante fin. vers. &
quando est actum. lib. 1. cum alijs addu-
ctis per Cephal. cons. 1. sub nu. 2. Sed di-
cit tantùm modo, quòd Herculem, filios,
& nepotes facit, constituit, & creat Du-
ces ordine infrascripto. Vndè cōstat, quòd
17 *intentio sua fuit tantùm dare † ordinem*
primogenituræ in ipso Ducatu; non etiam
immutare inuestituram Sixti in substan-
tialibus, quæ in dubio immutata non cen
18 *setur, † nisi id expressè dicatur, Cald.*
cons. 11. tit. de feud. Natt. consil. 114. nu-
me. 7. Aym. de antiq. temp. par. 5. nu. 21.
Quibus stantibus, nihil faciunt pon-
derata ex aduerso, Videlicet, quòd Ale-
xander det Herculi plenam, & liberam
19 *iurisdictionē; quia ista sunt verba, † quæ*
sunt solita apponi in omnibus feudalibus
inuestituris, vt constat ex Iacob. de San-
cto Georg. in sua Inuest. feud. in verb. cum
mero, & mixto Imperio. Papien. in for.
libell. in act. confess. seruit. in glo. plenam,
& omnimodam iurisdictionem. quia in
20 *concessione † Castri, vel Ciuitatis simpli-*
citer

citer facta, semper subintelligitur, cum plena, & libera potestate, & iurisdictione, Bar. in l. 1. §. cum Vrbem. per illum Tex. colum. 1. vers. & hoc collige, quòd si Papa. ff. de offi. Praefect. Vrb. Bal. in c. 1. §. Item si quis. col. 1. vers. quòd hi. quib. mod. feud. amitt. Cels. Vgo tract. claus. tit. de claus. rescript. vers. cōmitto tibi Castrum.

21 *nàm diuersae res sunt † allodium, & mera proprietas ab ipsa iurisdictione, imò intra se nihil habēt commune, adeò quòd nunquàm à dispositione facta circa iurisdictionem possit inferri ad ipsamet allodia, Tex. est formalis in c. hac aedictali. §. ad hoc. de pac. constan. & in c. vni. de allod. Bal. in l. si a procuratore. C. mand. Petr. Rauen. tracta. de feud. in c. 1. de allod. Frāc. Salsson. in lucern. feud. in praelud. 1. num. 2. ibi quia allodia. Io. Ferra. Mont. in collect. ad vsus feud. lib. 5. cap. 7. vers. consequens itaq; est.*

Praeterea est aduertendum, quòd illa verba non referuntur ad Herculem tantum, sed etiam ad Ferrariam ipsam, & Ducatum Ferrariae, vt ibi, Statuentes, & ordinantes, quòd Ciuitas ipsa Ferrariae deinceps perpetuis futuris temporibus, Ducatus Ferrariae, & tam Hercules, quàm filij & nepotes praedicti, gaudeant omnibus insignijs, iuribus, honoribus, & praeeminentijs, plena quoq; libera, & omnimoda Ducali dignitate, potestate, & iurisdictione. Vnde sicut respectu Ferrariae non possunt haec verba importare donationem ipsiusmet Ferrariae, & illius dominij proprietatem, ne dicamus Ferrariā esse donatam ipsimet Ferrariae; sic nec etiam possunt importare respectu ipsius Herculis, & filiorum, arg. l. iam hoc Iure. de vulg. & pup. intelliguntur ergo haec verba de Ducali dignitate, potestate, & iurisdictione, vt sit concessa Ciuitati, & personis inuestitis cum illa forma Inuestiturae; qua prius per Sixtum IIII. in eius inuestitura, cui derogatum non censetur, nec illa innouata,

22 *nisi id expressè † actum reperiatur, Paul. de Castr. d. cons. 170. lib. 1. eum alijs per Silu. Aldob. cons. 42. col. pen. & fin. Et*

23 *sic non applicatur † cons. Paul. de Castr. 164. nu. 8. lib. 2. Ruy. cons. 38. num. 2. lib. 1. & alij ex aduerso citati, quia loquuntur, quando donatur res ipsa libera, & pleno iure, de quo hic nullum verbum.*

Sic etiam refellitur altera ponderatio facta in ver. Quae omnia, tenores, & effectum eorum pro expressis habentes, eidem Herculi, filijs, & nepotibus harum serie, de vlterioris dono gratiae, plenissimè potiori pro cautela cōcedimus, donamus, & elargimur. Nam cùm supra nullam omninò mentionem fecerit de Ferraria, neq; de illius dominio, sed solùm de insignijs, honoribus, & dignitatibus; illa re-

24 *latiua † quae omnia, nō possunt referre id, quod expressum non fuit, sed ad expressa tātum restringuntur, l. Stichus qui meus erit. vbi not. de leg. 1. Bar. in l. si quis seruum. §. fin. nu. 4 & seq. de leg. Alex. cons. 112. nu. 2. vol. 6. maximè quia dicit, potiori pro cautela, nam si ibi donasset explicitè, non opus fuisset. quòd id faceret pro cautela potiori, cum nunquàm prius id factum fuisse reperiretur.*

Quae magis sunt dicenda. quia ad hoc, vt dicatur Ecclesiam voluisse donare iurisdictiones, & directum dominium suarum Ciuitatum praesertim insignium, verba debent esse multum clara, & apertas

Nam

Nam aliàs ſemper ſit interpretatio,quòd
25 *Eccleſia velit potius infeudare † iuriſdi-*
ctiones, & Ciuitates ſuas, quàm dona-
re,vt dicit Bal.in c.ad audientiam.nu.5.
de præſcrip. Iaſ. in l.ſi prius.ſub nu.42.
verſ. limita prædicta. de no. oper. nunci.
Ruy.conſ.22.nu.7.lib.1.Alciat.de præ-
ſumpt.reg.2.præſumpt.3.in fi. Gabr. in
tit.de Iud. concluſ.3.nu.4.maximè quia
hic nulla ſuberat iuſta cauſa neceſſitatis,
26 *vel vtilitatis Eccleſiæ, † ob quam Ale-*
xander donare voluerit tam inſignem
Ciuitatem cum tot Caſtris, & Terris;
quæ tamen eſt neceſſaria etiam in Sum-
mo Pontifice, c.non liceat. vbi Archid.
poſt prin.12.q.2.Abb.in c.cum veniſſent.
ſub num.8 verſ.dicit tamen Archid. de
iud.& in c.conſtitutus.nu.16. de relig.
domi. Feli. in c.ad audientiam. nu.1. &
2.de præſcript. Iacobat.de Conc.lib.7.ar-
tic.1.fol.478.vol.1.Nauar.in tracta.de
ſpol.cler. §.2. in 3.not. & §.4. & in
tract. de indulgen. art.15.cap.2. & in
tract.de reddit. Eccleſ.q.1. in monit.40.
num.6. & 10.

Quæ omnia benè, & clarè declarauit
obſeruantia ſequens, cùm ſemper poſtea
fuerit habita Ciuitas,& Status pro feu-
do Eccleſiæ,& Duces illius pro veris vaſ-
ſallis ipſius Eccleſiæ. Nam mortuo Ale-
27 *xandro VI. ſtatim Iulius II. † in Bulla*
proceſſus vocat Alphonſum Vaſſallum,
& vti talem declarauit illum rebellem,
ac in crimen læſæ maieſtatis incidiſſe, &
propterea Ciuitatem Ferrariæ cum alijs
feudis deuolutam fuiſſe,ad Sedem Apo-
ſtolicam,quæ fieri non potuiſſent, niſi ipſe
28 *Alphonſus † ratione dictæ Ciuitatis, &*
aliorum Caſtrorum fuiſſet ſubditus, &
vaſſallus,Clem.paſtoralis & ibi not. de
re iud. & in extrauag. qui ſint rebelles,
Alber. & alij in l. quiſquis. C. ad l.Iul.
maieſt. cum alijs per Pariſ. conſil.101.
num.33. volum.1.

Succeſſiuè Leo Decimus,mortuo Iulio,
Alphonſum ſupplicantem, & humiliter
petentem abſoluit ab huiuſmodi crimini-
bus rebellionis, & læſæ maieſtatis, quod
pariter operatur confeſſionem vaſſallagij
29 *† iuxta glo. in c.venerabilem. in ver.po-*
ſtulauit. de elect.Bar. in l.decem.de verb.
oblig.Alba.qui de communi teſtatur. con-
ſil.34.num.5.prout etiam quia idem pe-
tijt;& obtinuit ab eodem Leone reſtitui,
& reintegrari ad Ciuitatem Ferrariæ,
& alia feuda, quæ ab Eccleſia Romana
obtinebat; nam cùm alia non haberet,
30 *† perinde eſt, ac ſi tunc ſpecialiter confeſ-*
ſus fuiſſet,quòd iſta ab Eccleſia habuerit,
arg.l.2.de lib.& poſthum. Bar.in l.ſi do-
mino. de leg.1.Abb. in c.ex parte. el.1.
nu.6. de offi. deleg. Caſſad.deciſ.5.nu.1.
de ſeq.poſſ.& fruct.

Deinde illinc ad nõnullos annos idem
31 *Leo Decimus † non ſolum iterum decla-*
rauit ipſum incidiſſe in pœnas rebellionis,
& criminis læſæ maieſtatis,ſed quod cla-
rius eſt, declarauit Ferrariam, & alia
Caſtra eiuſdem diſtrictus liberè ad Ec-
cleſiam Romanam deuoluta, & reuerſa
32 *fuiſſe, quod ſignificat cum directo † do-*
minio conſolidata fuiſſe, l. quiſquis.C. de
omn.agr.deſer.lib.11.

Mortuo Leone ſucceſſit Adrianus,
qui fecit certas capitulationes cum Al-
phonſo.ad quæ etiam ſeſe obligauit Her-
33 *cules,in quibus † in ſpecie in cap.6.ſe obli*
gat ad omnia, ad quæ vaſſallus ligius
tenetur,quod ſufficit ad effectum feudi li-
gij, quàmuis non fuerit ita expreſſè nun-

*cupatum, vt est decis. Mohed. 282. incip.
An feud. Ant. Aug. in epit. tit. de feud.
§. 7. Et fuit etiam conuentum, quòd Al-
phonsus, & successores deberent seruire
34 † cum certa quantitate militum, & ar-
matorum, quod feudo etiam propriè con-
uenit, & adaptatur, c. 1. in fi. & ibi Al-
uarot. colum. 5. ex quib. caus. feud. amitt.
Curt. iun. in tract. de feud. in rubr. de
substan. seu requis. feud. nu. 10. Petr. de
Georg. in tract. de dot. & de parag. q. 22.
vbi dicit, quòd seruitium militare est onus
35 reale ipsius feudi, & hæc capitula † fue-
runt præseruata in literis Pauli Tertij;
In supplicatione postea per ipsum Alphon-
36 sum porrecta Clementi VII. † dicit Bea-
tissime Pater. Cùm Alphonsus Esten.
Dux Ferrariæ, deuotissimus S. V. vas-
sallus.*

*Post Adrianum, & Clementem Pau-
lus III. fecit etiam quasdam capitula-
tiones cum Alphonso, quæ idem probant;
Tùm quia eum æquiparat alijs Ducibus
37 vassallis, † & consequenter feudata-
rijs, Ias. in prælud. feud. num. 32. Tùm
etiam quia inducit caducitatem in casi-
bus à iure permissis; & tamen caducitas
de iure non datur, nisi vbi directum do-
minium cum vtili consolidari debet, ex
natura contractus potiusquàm in pœnã,
Bal. in l. 2. sub nu. 15. vers. in contrarium.
C. de iur. emphyt. & in l. placet. nu. 3. C.
de sacros. Eccles.*

*Vlterius idem Paulus in eius Bulla,
38 † qua Alphonsum supplicantem, & pe-
tentem reintegrat, & restituit, dum facit
mentionem de literis Alexandri VI.
nuncupat illas, inuestituram, non autem
donationem, vt ex aduerso dicitur, &
cùm in hoc interueniat ipse Alphonsus,
qui in dictis literis supplicauit, resultat
39 eiusdem Alphonsi confessio, † quæ opti-
mè probat feudum, Alex. cons. 29. nu. 5.
lib. 5. Ruy. cons. 108. nu. 19. vol. 2. Quin
etiam idem Paulus eundem Alphonsum
supplicantem & acceptantem de nouo in-
uestit de Ducatu, & Terris huiusmodi;
40 quòd facit, vt non amplius † ius anti-
quarum Inuestiturarum, sed illius tan-
tum attendatur, Afflict. in c. 1. nu. 20.
in tit. de vassal. decrep. ætat. etiam si es-
41 sent verba † reintegratoria, & restitu-
toria, ex quo adest noua Inuestitura, Ca-
putaq. decis. 112. lib. 2. & cùm de Inue-
42 stitura † mentionem faciat, hoc ad feu-
dum propriè adaptatur, c. per tuas. de
donat. c. 1. §. vlt. de feud. cognit. Innoc.
in c. veritatis. de Iureiur. Afflict. in d.
c. 1. nu. 285. Ruy. d. cons. 34. num. 7. &
cons. 42. colum. 2. ver. ex. lib. 1. Gozad.
cons. 8. nu. 8. Bero. cons. 65. nu. 83. lib. 1.
43 Adsunt etiã quàmplurimæ literæ † mis-
siuæ, in quibus semper, quando isti Duces
scribebant Summo Pontifici, se subscribe-
bant Seruitorem, & vassallum; Item Al-
44 phonsus † sub Leone Decimo in quadam
sua litera scripta Imperatori contra Leo-
nem Decimum apertè dicit ista verba;
Perche essendo io Feudatario di Santa
Chiesa, &c.*

*Eademque pariter obseruantia feudi
45 probatur, quia semper pro Ferraria † fuit
solutus canon, quem licet Inuestituræ ap-
pellent censum, tamen re vera est canon,
vt habetur in capitulis Pauli Tertij, vbi
dicitur census, seu canon, & fit etiam
46 mentio de caducitate, † Abb. in c. consti-
tutus. nu. 21. de relig. domib. vltra quòd
hæc verba promiscuè ponuntur, & non
attẽditur tenor eorum, sed alia pacta, &
sub-*

47 *substantialia † contractus, vt post Abb. in d.c.constitutus, nu.4. Rot.diuers. decis. 703. num.2. par.1.*

48 *Iuramentum etiam fidelitatis † probat eandem obseruantiam feudi, Abb. cons.82. nu.3.lib.1. Ias. in prælud. feud. nu.28. Curt.iun.in tract.de feud.par.1. q.6. Ruy.d.cons.34.nu.7. lib.1. Paris. cons.13.nu.34.lib.1. nam substantialia*
49 *feudi † potius consistunt in fidelitate, quàm in seruitijs, & solutione censùs, Andr.de Iser. in c.1.ex quib. caus.feud. amitt. & in c.1.§.similiter.de Cap. qui cur.vend.Decian.cons.19.nu.112.lib.3. Maximè iunctis alijs, quæ ad idem tendunt, Dec.cons.413.nu.7. Rolan.à Vall. cons.85. num.55. & 59.lib.4.*

Sed quæ melior obseruantia, & declaratio potuit oriri, quàm ex facto vlti-
50 *mi Ducis Alphonsi, † qui tempore fel. record. Gregorij XIIII. accessit ad Vrbem, supplicauitq; Summo illi Pontifici, ac toto cetui Cardinalium pro noua infeudatione, & inuestitura pro persona per eum nominanda? Si enim fuisset allodium, vel durasset generatio in personam Cæsaris, vtiq; hoc non potuisset fieri in præiudicium ipsius Cæsaris, cùm*
51 *antiqua donatio † in præiudicium vocatorum non potuisset mutari, & alter inuestiri, Brun.cons.12.num.129.Gozad. cons.1.nu.13. Rimin.iun. cons.62.num. 19. Et quòd etiam plus est, de præterito*
52 *anno † misit Oratores, & Nuntios ad supplicandum Sanctissimo Domino Nostro Clementi Octauo, pro prorogatione inuestituræ vsq; ad tempus, quo vita ipsius secundù regulã iuris potuisset æstimari; Constat ergo ipsum Alphonsum, & cæteros possedisse, & obseruasse inue-*
53 *stituras huiusmodi, non tãquàm de † allodio, sed tamquàm de feudo, & consequenter declaratam fuisse omnem ambiguitatem, si qua fuisset, quæ tamen re ve*
54 *ra non extat † in inuestitura Alexandri VI. l.minimè.de leg.c.cum dilectus. & ibi Ant.de Butr. de consuet. Aym.consil.*
55 *101.nu.4. Nam ex sola possessione † rei, vti feudalis, probatur feudum, Clar. in §.feudum.q.19. in fi. Andr. Gail.lib.2. practi.obser. cap.69. num.6.*

ALLEGATIO.

* Et quoties sumus * in allodialibus, donatio facta pro se, & descendenti-
162 bus non tamen finita linea † reuertitur ad donãtem, sed libera manet, vt aduersus Soc. iun. & Thom.Doc. trad. nouissimè distinguendo opin. Peregr. de fideicomm. art.51.n.21. Sed & præterea libet addere, quòd hanc fortasse intelligentiam secutus est Carolus Quintus, dum in laudo suo condemnauit Clemen. VII. ad faciendum inuestituram Alphonso primo pro se hæredibus, ac successoribus; nam si non habuisset hunc Ducatum pro libero, & transitorio ad quoscunq; hæredes, non erat, cur apponeret verba illa, pro hæredibus,
163 & successoribus, † quæ efficiunt, vt res in singularem successorem transferri possit, vt post Alex.Soc.& al. respondit Menoch. d. cons. 191.n.10. quod etiam in feudo procedit, nam si concedatur pro hæredibus, & successoribus, potest liberè in quoscunque alienari, vt per eundem Menoc. cons. 216.n.24. & consil. 503.n.30.

vbi quod feudum non dicitur deuo-
164 lutum † per lineam finitam, quando
cōceſſum fuit hoc modo, Berett.cōſ.
78.n.13.& n.24. vbi ampl. etiam ſi
additum ſit pro maſculis. Cum itaq;
Dux modernus ſit vocatus ex teſta-
mento Ducis Alphonſi eius aui lau-
dum hoc, quod tranſiuit in iudica-
tum, efficit, vt comprehendatur in
eiuſmodi verbis.

Nec dubitādum eſt, quin laudum
cōtra Clementem latum præiudicet
ſucceſſoribus in Apoſtolatu, doct. in
165 c.quia V. de iudi. † vbi quòd inſtan-
tia, & ſententia tranſit in ſucceſſorē,
in dignitate, & in terminis terminan
tibus ſcribit Quintil. Mandoſ. in rep.
c. pri.n.12. de probatio, vbi etiam ſu
166 bijcit, † ſe de mandato ſummorum
Pontificum Pauli III. Pauli IIII. & Pij
V. circa merita dicti laudi inſudaſſe,
ac laboraſſe.

Neque obijciatur Carolum V. ſta
tim ſubijcere de inueſtitura facien-
da iuxta formam ſolitam, & conſue
tam, & ita remanere adhuc conceſ-
ſionem pro deſcendentibus, nam re
ſpondeo.

Primò, quod ſi pro illis tātum in-
167 telligi oporteret, † adhuc non ad do
nantem reuerteretur, ſed in poteſta-
te Ducis Alphonſi fuiſſet, vt ſupra
dixi.

Secundò, quòd hæc interpretatio
nequit ſubſiſtere, nam cum verba cla
ra ſint, quibus hæredes, & ſucceſſores
comprehenduntur, non poteſt rela-
168 tio † fieri ad ea, quæ in ſpecie expreſ-
ſa fuerunt. l. ſed & ſi per prætorem. §.
deinde. ff. qui ex cau. maio. l. doli, clau
ſula. de verb. oblig. Roma conſ. 152.
n.3. Crau. conſ. 443.n.39.

Reſpondetur, & tertiò, relatio-
nem non operari ad tollendum ea,
quę iam conceſſa fuerant, ne alioqui
169 cōtrarietas, † & correctio ſequatur, vt
poſt Bal. & al. trad. Crau. conſ. 800.n.
12. & conſ. 883.n.2. cum al. qui af-
ferri poſſent.

Non obſtant conuentiones factæ
inter Paulum III. Pontificem maxi-
mum, & Ducem Herculem II.

Primò enim reſpōdeo, quòd qua-
tenus obeſſe poſſent iuri quæſito ex
præcedentib. bullis Summorū Pon-
tific. non procederent aduerſus Du-
cem, qui nullum ius ducit ab Hercu
le II. ſed nititur conuentionibus an-
tiquis, nec tenetur habere ratum fa-
ctum defuncti, quod tendit in dimi-
170 nutionem eius ſtatus, † Docto. in c.l.
de probatio. & in indiuiduo horum
capitulorum Crau. conſ. 983.n.41,
qui & alio modo ſatisfacit ſub.n.23.

Secundò etiam reſpondeo quòd
capitula hæc, etiam ſi D. Cæſar hæres
eſſet Herculis, non reſiſtunt, nam etſi
in capitulo tertio dicatur de inueſti-
tura facienda Ducatus Ferrariæ, & a-
liorum locorum, tamen non ob id
iudicare debemus, quòd feudū eua-
ſerit: quando, inueſtitura, eſt vox cō-
prendens quamlibet ſpeciem transla
tionis, ſiue ex feudo ſiue ex donatio-
171 ne, locatione, † vel alijs titulis, Alcia.
reſp.5.n.56.lib.3. cum quo in eadem
facti ſpecie reſponderunt Parit. Grat.
Soc. iu. Gozad. & al. qui concludunt
Marchiā Montisferrati non eſſe feu-
dalem, quamuis de inueſtitura men-

tio

tio facta fuisset, & inuestire dicitur
172 quasi vestire, † & rem concedere, vt post Plautum, & alios trad. Meno. resp. 2. causæ Finariens. art. 4. nu. 34. Et quandoq; in Bullis antiquis vicariatus ponitur vox hæc, inuestituræ, vt in Bulla Martini V. anno 1431. & tamẽ certum est Vicariatum non esse feudum, vt sup. dixi.

Tertiò non obstat, quod subijcitur cap. 6. eiusdẽ conuentionis, quòd Dux, & eius successores teneantur ad ea, ad quæ Duces vassalli tenentur, nam non ex hoc inferre possumus,
173 quòd sint vassalli, cum aliud sit † esse talem, aliud haberi pro tali, l. si maritus. §. legis ad l. Iul. de adulter. vbi Bar. faciunt trad. per Crau. cons. 920. n. 3. vbi si dictum sit, aliquos teneri exercitui, & caualcate prout in franchisijs, nõ ob id infertur quidquam ex illis verbis.

Rursus cum Vicariatus, & Ducatus fuerint semper à Summis Pontificibus, quin & ab ipsomet Paulo 3. confirmati, qui vt sup. plenius ostensum fuit, diuersam naturam sortiuntur à feudo, non sequitur, Duces tenentur ad ea, ad quę vassalli, ergo Ducatus est feudum, quoniam hæc obli-
174 gatio respicit personas, † non autem Ducatũ, qui potest haberi iure proprio, sic Soc. cons. 67. vol. 1. censuit aliud esse bona concedi in feudum, aliud concedi Comitatum, & Isern. in c. 1. de feud. March. inquit Papam fecisse Marchiones in Marchia Anconitana, Ducem in Ducatu Spoletano, Comitem in Romandiola, & Campania, & tamen has dignitates non esse feudales, & sequitur Menoc. cons. 1. n. 38.

Et quòd partes non intellexerint ex his verbis resultare feudum, satis apparet ex his, quæ sequuta fuerunt, cum numquam nec ab ipso Hercule, nec à successoribus aliqua inuesti-
175 tura fuerit suscepta, † quod necessarium fuisset, si feudum remansisset, vt arguit Soc. iun. cons. 76. n. 56. vol. 1. Grat. resp. 9. n. 133. in pri. Gozad. cons. 8. n. 21. Paris. cõs. 23. n. 5. in pri. Meno. cons. 191. n. 16. vbi ex aliorũ sententia ostendit hoc multo magis procedere, quando nulla vmquam feudi mentio facta fuit, vt in casu nostro.

Amplius si diceremus dispositionem hanc, qua Duces, & successores tenẽtur ad ea, ad quæ Duces vassalli, reducere hũc Ducatum ad feudum, tolleretur natura, & substantia huius Ducatus, induceretur q; repugnãtia, cum tamen ex ipsismet capitulis fiat relatio expressa ad bullam Alex. 6. quo fit, vt dispositio mandans aliquid ad instar alterius non procedat in his, quæ repugnant naturę ac substantię rei, quæ alteri assimilari de-
176 bet, † de quo latè Horat. Mandos. in tract. de priuil. ad instar, gl. 8. p totũ.

CONFVTATIO. XXVI.

* Et quoties sumus, &c. * *Hæc verba laudi, pro se, & hæredibus, ac successoribus, quia non dicunt, quibuscũq; non faciũt, vt propterea censeantur comprehensi*
1 *† extranei hæredes, & de illis Carolum sensisse;*

sensisse; sed solùm de descendentibus sanguinis, Imol. in l. ex facto. nu. 14. in fi. de hæred. instit. Alex. cons. 23. num. 4. lib. 1. & consil. 5. nu. 9. vol. 2. Dec. in c. in præsentia. sub nu. 48. vers. sit ergo conclusio. de probat. & cons. 171. in prin. Soci. iun. consil. 71. nu. 3. lib. 1. Gozad. cons. 39. nume. 6. vsque ad 17. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 17. num. 5. Clar. in § emphyteusis. q. 28. vers. 3. est casus. Suarez. recept. sent. in verb. emphyteusis. nu. 5. Viui. de cõm. opin. lib. 1. concl. 99. præsertim cum dicat, iuxta formam solitam, quæ erat illa Sixti
2 *† pro se, & nepotibus ad tertiam gene-*
3 *rationem; & illa Alexandri † pro se, & nepotibus; cùm referens restringatur, & corrigatur semper secundum suum rela-*
4 *tum, etiam si sint † diuersa, vel contraria, vt dicit Alex. cons. 9. vers. & hæc saltem in casu nostro. lib. 5. Dec. in auth. si quis in aliquo. sub nu. 4. vers. 2. restringitur. C. de eden. & cons. 63. sub num. 6. vers. nec obstat, quòd verba. Paris. cons. 7. nu. 4. cum seq. lib. 3. & cons. 94. num. 2. cum seq. lib. 1.*

ALLEGATIO.

* Quartũ caput * aggredior, in quo dicẽdum est, quòd etiam si versaremur in feudo (quod toto pectore negamus) tamen Dux Cæsar tamquã existens in linea, & generatione vocatorum in Bulla Sixti Quarti ad hunc Vicariatum veniret.

Pontifex enim ipse, relato tenore concessionis Ioannis xxiij. qui nedũ naturales, sed quemuis defectum patientes inuitauerat, per hæc verba loquutus est. Te in præfata Ciuitate nostra Ferrariensi Vicarium, & post mortem tuam filios, & nepotes tuos legitimos, & naturales vsq; in tertiã generationem Vicarios in temporalibus generales facimus.

Retenta igitur conclusione superius facta, quòd in nihilo per Sixtum abrogatum fuerit ius legitimatorũ, quinimò potius ex relatione ad Bullam Ioannis xxiij. tacitè repetitum, concludendum est, ipsum Ducem vti existentem in tertia generatione comprehensum dici.

Et si enim non modica sit inter Doctores altercatio, An concessio vsque ad tertiam generationem pro nepotes cõtineat, qualis est Dux Cæsar, An verò cum nepotibus finiatur; tamen in casu nostro res est clarissima ex infrascriptis.

Primò quia absolutè etiã loquendo verior, & receptior videtur opinio, Quòd concessio simpliciter fa-
177 cta vsq; † in tertiam generationem comprehendat pronepotes. Quicquid aliàs distinxerit Bart. vt p Clar. §. emphyteusis q. 34. vbi quòd, si connumerẽtur auctoritates, opinio Barr. erat magis communiter reprobata, vt scilicet quomodocunq; fiat mentio tertiæ generationis, excludatur persona recipientis, cui addo appostillatorem ad Alex. cons. 125. vol. 3.
178 qui inquit † tenentes cõtrariam opinionem loqui contra sensum communem, & grammaticalem. Rui. cons. 166. n. 7. vol. 1. Dec. cons. 624. in princ. & simm.

Secundò quoties in concessione sepa-

ſeparata eſt perſona recipienris ab ip
ſius generatione, vr in illis verbis, &
poſt mortem tuam filios, & nepotes
vſque in tertiam generationem , re-
ceptior videtur ſententia , vr prone-
179 pores includantur,† Bal.auth.ſi quas
ruinas.n.3.C.de ſacroſan. Eccleſ. vbi
diſtinguit, An emphyreuſis conceſ-
ſa fuerit Titio in rertiam generatio-
nem, & tunc perſona recipientis cõ-
puterur, an verò vſq; in eius tertiam
generationem, & non comprehen-
datur : & hanc opinionem dicit cõ-
munem Bello.conſ.80.n.7.vbi quã-
do perſonæ ſunt diſtinctæ, numquã
recipiens continetur, † & idem ait
180 Clar.d.§.emphyteuſis.q.34. Gab. de
iure emphyt.concl.4.n.4.Bero.conſ.
109.num.15.& infra vol.1.& magis
communem trad. Burſ. conſil.368.
num.19. cum alijs, qui in hanc rem
afferri poſſent.

Quòd ſi ex vnica dictione, eius,
voluerunt Docto. reſultare ſepara-
tionem perſonarũ ; profectò in caſu
noſtro verſabimur extra omnẽ dif-
ficultatem , quando Summus Pon-
tifex meminit terriæ generationis
poſt mortem Herculis: & ità præcisè
ſeparauit conceſſionem patris ab illa
deſcendentium, quod non accidit
in alijs formulis conceſſionum, quas
conſiderant Doctores .

Tertiò quoniam in hac Vicaria-
tus diſpoſitione ceſſant rationes à
Doctoribus allatæ aduerſus inclu-
ſionem pronepotum, quæ conſiſtũt
in eo, quòd iure communi emphy-
181 teuſis terminatur in nepot.† §. em-
phyteuſim. auth. de alien. & em-
phy. Cœphal. conſil.582. per to-
tum,& Gabr.conſ.38.in prin.vol.2.
Cæterum cum iure communi nul-
la forma ſit præſcripra Vicariatui ,
& quem oſtendi eſſe officium , non
autem feudum, vel emphyteuſim,
& regulari potius à forma bulla-
182 rum , ſequitur ꝙ dictio illa, † Vſq;
in rertiam generationẽ, debeat ac-
cipi incluſiuè, prout ſumitur in de-
terminarione graduum , ſiue ſit di-
ſpoſitio fauorabilis , ſiue odioſa.
Bar.l. patronus.§.1.de leg.3. Alex.
d.conſ.125.n.10.vol.3.Gozad. cõſ.
25.num.17.

Hiſcè illud addendum eſt, quòd
cum nepotum appellatio compre-
hendat propriè pronepotes, vt per
Alex.d.conſ.125.n.13.Doctores l.
Gallus.§.inſtituẽs, de lib. & poſthu.
183 Bero.d.conſ.109.n.17. vol.1.† ni-
mirum ſi addita illa clauſula, vſque
in terriam generationem, quę alio-
qui ſuperflueret, faciliùs include-
rentur pronepotes.

CONFVTATIO. XXVII.

* Quarrum caput,&c. * *Communis eſt*
1 † *diſtinctio, quam poſt Bart. in auth. de-*
functo. colum.1.& ſeq.C.ad Tertull.facit
Bal. in auth. ſi quas actiones . ſub nu.3.
verſ. iuxta hoc quæro.C. de ſacroſan. Ec-
cleſ.et in l.2.n.6.C.de iur.emphyt.quòd ſi
eſt dictum ſimpliciter ,vſq; ad tertiã gene
rationem, tunc prima generatio, pręſertim
2 *in conceſſione Eccleſiæ,† quæ non ſolet da-*
re niſi in tertiam generationem, incipiat
ab ipſo primo acquirẽte ſecus ſi fuerit di-
ctũ vſq; in eius tertiã generationẽ, ſequi-
tur

tur Iaſ.in d.l.2.nu.106.Alex.in l.quod dicitur. num.27.de verb.oblig. & conſil. 100. num.11. lib.3. & teſtatur Bellon. conſ.80.nu.7. & fatetur Clar. quamuis ipſe contrarium opinetur, in § emphyteuſis. q.34. Gabr.in tit.de emphyt.concl.4. Cephal. conſ.582.nu.24. Gabr. conſ.88. in prin. Menoch.conſ.115.nu.28.lib.2. &
3 in terminis de feudo † tenet Curt.iun. in tract.de feud.in 2.part.3.prin.nu.51. & tenuit Rot.per Caputaq. deciſ.17.par.2. in impreſſ. vbi n.4. dicit, quòd pro iſta parte ſunt Doctores maiores numero, & auctoritate, & rurſus deciſ.112.la 2. lib.2. quod non habet difficultatem iſto
4 caſu, vbi fuit facta ſpecialis mentio, † de filijs, & nepotibus, quò fit, vt in iſtis contractibus non veniant pronepotes, per Paul.de Caſtr. in iſtis terminis, in conſil. 338. ſub nu.2. verſ. præterea Bar. lib.2. Soci.conſ.25.num.5.lib.1. Cephal.d.conſ. 58.nu 24. quin etiam ſi fuiſſet dictum,
5 † pro ſe filijs, nepotibus, & liberis; ad huc illud verbum, liberis, quod eſt aptum
6 referri † ad omnes in infinitum, l.liberorum. de verb.ſignif. reſtringeretur per illam ſpecificationem filiorum, et nepotum, & non venirent pronepotes, Bar.in l.vt iuſiurandi. § ſi liberi. num.4. de no. oper. nunci. Alex.conſ.44.nu.1. & conſ.128. num.6. & 180.nu.12.lib.1. Bero.conſ. 109. num.2. lib.2. & ideò non faciunt, quæ in contrarium citantur, Videlicet,
7 † Ruy.conſ.166.num.7. volum.1. Dec. conſ.624.in prin. Tùm quia, vt dixi, eorum opinio eſt contra communem; Tùm etiam quia loquuntur, quando fuit dictum, vſque in ipſius tertiam generationem. & ſic in alio capite diſtinctionis, in quo non ſumus.

8 Non obſtant etiam illa † verba, & poſt mortem tuam, quia ſunt poſita ad demonſtrandum, quòd filij, & nepotes non debent concurrere cum ipſo acquirente; ſed gradatim poſt mortem ipſius Alphonſi ſuccederent. Nam illa verba ſunt adiecta ad filios, & nepotes, quia in contra-
9 ctibus † non comprehenduntur pronepotes, vt per Paul.de Caſtr. & Soci. vbi ſupra; non autem ſunt adiecta, neq; ap-
10 poſita ad tertiam generationem, † quæ venit conſecutiuè ad expreſſionem factã de filijs, & nepotibus, Cephal.d.conſil. 582.nu.14. poſt Paul.d.conſ.338.col.2.

Vltra quòd nec hæc quæſtio hìc cadit, nec eſt neceſſaria; cùm iſta conceſſio Sixti
11 Quarti † ſit reſtricta ad filios legitimos, & naturales, quorum appellatione non
12 venit † nec Alphonſus, nec Cæſar eius filius, quamuis legitimus, etiam ſi in generatione fuiſſet comprehenſus, vt ſupra oſtenſum fuit.

ALLEGATIO.

* Quintũ caput eo ſpectat, * quòd ſi fateremur hunc Ducatum eſſe feudalem, de qua re ſæpius dictum eſt, adhuc tãquàm feudum improprium, & cenſuale ſpectaret ad Sereniſsimum Ducem, cùm enim pro eo præſtetur ſeruitium reale, quod conſiſtit in cenſu ſcutorum ſeptem millium, vtique in eo comprehendũtur perſonæ inhabiles, veluti fœminæ, Clerici, legitimati, & multo magis ipſe Dux legitimus, & naturalis, quamuis progenitus ex legitimato.

Eſt

Eſt enim feudũ huiuſmodi, pro quo annua penſio ſoluitur, impropriũ,& potius locationi,& emphyteuſi æquiparatur, quod Bal.trad.in
184 c.quæ in Eccleſiarum,† n.13.de cõſtit.Rui.conſ.24.n.6.vol.1. Neuiz. conſ.92.n.22. & de communi amplè Menoch.conſ.65.n.4. & infrà, & in eodem caſu Cœpha.cõſ.560. n. 22. vbi quòd feudum hoc nõ ſubiacet regulis feudalibus, & in eo
185 admittũtur,† fœmina, & alij inhabiles.ſic & idem Cœpha.conſ.1.nu. 22.tradiderat in feudo cõditionali ſuccedere Clericũ,& de muto, vel aliter imperfecto Siluan. conſ.3.n.
186 59.& quòd, etiã † extranei admittantur,ſcribit Natt.conſ.159.n.15. &de legitimato in feudo cenſual. admittendo latè Burſat.conſ.85.n. 11. cũ ſeq. & Clar. qui licèt loquatur de fœminis, tamen nõ putat tutũ ab hac opinione recedere,§. feudum,q.73.verſ. Item quid ſi feudũ.

Verùm quia multi Doctores cõtradicunt, exiſtimantq; feudum cẽſuale retinere propriam naturã feudi, opinor, ex diſtinctione duorum caſuum veritatem haberi poſſe.

187 Primus, † eſt,quoties iuramentũ fidelitatis pręſtatur,& cẽſus eſt exiguus,& tunc tale feudũ retinet propriam naturam.Alex.conſ.9. nu.6. vol.5.Brun.conſ.41.n.4. Bec. conſ. 101.n.84. cũ alijs, quos citat Raudenſ.in tract.de Analog.cap.21.n. 97.quamuis,& hoc caſu alij diſſenſerint, & de crebriori ſentẽtia atteſtati fuerint,vt per Pariſ.conſ.4.nu. 22.in pri.Bertazzol.conſ.39.n.30. in ciuil.& conſ.ſeq.n.3.& in eodem caſu Burſat.conſ.150.nu.59.vol. 2. vbi innumeros more ſuo allegat.

Secundus eſt, quãdo nullum iuramentũ fidelitatis præſtatur, & cẽ-
188 ſus eſt magnus, † & tunc eiuſmodi feudũ erit improprium, nec ſubiacebit regulis feudi, ſed potius tamquã locatio iudicabitur. Menoch. d.conſ.65.n.12.Neuiz.d.conſ.92.n. 22. & multi alij, quos longum eſſet recenſere: & hic caſus ad nos pertinet,quandoquidem, nec iuramẽtum fidelitatis præſtatur, & cenſus eſt magnus ducatorum ſeptẽ millium auri,& ita etiam cẽſum, & canonẽ appellant Summi Pontifices, tam in Bullis Vicariatuum, quã in capitulis Pauli tertij.

CONFVTATIO. XXVIII.

* Quintum caput eò ſpectat, &c. **Sic nec iſta quæſtio eſt neceſſaria, cùm in qua-*
1 *libet † diſpoſitione, & conceſſione Eccleſiæ naturales excludantur, vt dictum fuit ſupra: & quia iſte non eſt cenſus, ſed*
2 *canon † cum deuolutione, & caducitate, & cum iuramento fidelitatis, & alijs multis qualitatibus, quæ feudum oſtendunt, vt abundè ſupra fuit deductum.*

ALLEGATIO.

* Sextum caput ſuboritur, * in quo dicendũ eſt, quòd & ſi Ducatus iſte eſſet feudalis, & deuolutus p lineã finitam (quod negamus) adhuc ta-

men renouādus eſſet in perſonam Sereniſsimi Ducis noſtri,& agnati, & hæredis inſtituti à Duce Alphō-
189 ſo nuperrimè,† defuncto,vt eſt doctrina,Bart. in l.1. §. permittitur.ff. de aqua quotid.& eſti.quæ eſt communis, etiam in cōceſsione Eccleſiaſtica,quinimò, & ſi Eccleſia vellet,poſſet retinere. Dec. conſ.131. Clar.§.emphyteuſis,quæſt.43. verſ. ſed quęro,& verſ.ſed quid ſi Eccleſia,& idē iudicatū fuit à Rot. Rom. deciſ.195.par.2.in nouiſs.& in feudo, quòd teneatur Dominus alium inueſtire,Bal.c.1.§.1.qualiter feud. alien.poſſ. & ibi ſequūtur Aluarot. & Præpoſ. qui hoc intelligunt de agnato mortui,ſicut,& Aretin. in l. ſi mihi,& Titio,col.penult.de verb. oblig.vbi addit hoc in feudo ſolito cōcedi, & renouari facilius admittendum, eādem opinionem latiſsimè defendit Rui.cōſ.12.n.18.vol.1. Curt.ſen.conſ.47. n.8. & infrà Celſ. Vg.qui de feudo agit.cōſ.26.n.41. cōſ.2.n.52.Mazzol.cōſ. 114.n.63. & de cōmuni in feudo, Bero.conſ. 72. num. 18. volum. primo.

CONFVTATIO. XXIX.

* Sextum caput ſuboritur, &c. * *Iſta opinio in Eccleſia non eſt vera, ſed magis*
1 *communis, † & verior eſt; quòd ſi Eccleſia vult pro ſe, non teneatur renouare, Abb.in c.bone.el 2.num.28. verſ.hoc dictum ego limitarem. de poſtul. Prælat. Curt.ſen. conſ.47. num.10. verſ.ſecus ſi vellet. Calcan.conſ.8.nu.45.Iaſ.conſ.24. colum.pen. verſ.ſed non recederem. lib.3. Ruy. Latè conſ.152.nu.3. vſque ad fin. lib.1. qui contrarijs reſpondet, Gozad. conſ.39. nu.22.& 24.verſic.tertiò,Rip. in l.1. num.9.& 10.de priuil.cred.Staphil. de lit.grat.& iuſti. fol.79.verſ.ſed iſtud dictum, ſub tit. de mod.prouiſ.ſub num.3. Mil.in ver.emphyteuſi finita.ſub nu.3.& in hanc ſententiam procliuior eſt Clar. in §.emphyteuſis. q.44.in fi.vbi di-*
2 *cit eſſe æquiorem,† quàm magis communem, & teſtatur Rot.per Caputaq. deciſ.303.par.4. & Benintend. deciſ.19. & hanc eandem,tamquàm veriorem,& æquiorem rurſus Rota amplexa fuit in vna Rauennaten.bonorum 20.Nouembris, 1587. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica, tunc Auditore. Nec ve-*
3 *rum eſt, quòd † contrarium Rota ſenſerit in alleg. deciſ.195.par.2. in impreſſ. quia num.7.& 9.vbi loquitur de hac materia, nihil firmat.*

ALLEGATIO.

* Secundò,id quoq; obtinet * quāuis Eccleſia pro ſe retinere vellet, quoniam ne diſpoſitio iuris reddatur eluſoria, quoniam ſemper Prælati dicerent velle applicare menſę
190 cogitur Eccleſia, † inueſtire agnatum,vt per Rui.d. conſ. 12.volu.1. Dec.conſ.131.cuius opinionem latè tuetur Bero.conſ.97.& ſeq.vol.1. oſtendens illam eſſe communē, & veram cōtra Abb. in c.bonæ de poſtul.Præl.& iterum,conſ. 116. eodē vol.& latè Alb.conſ.375.qui,quod magis eſt, inquit iura in hoc nō diſtinguere,

ſtinguere inter agnatum legitimũ, & naturalem, vel legitimatum, aut naturalem dumtaxat.

Tertiò nedum eccleſia pro ſe retinere non poteſt, ſed nec cenſum, aut ſolutionẽ augere, quod maximè procedit, quoties reperitur res
191 meliorata per † vaſſallum, vel emphyteutam, vt per Curt.d.conſ. 47. Rip.l.j.n.16.de priuil.cred.Bertazzol. latè, conſ.85.n.22.in ciuil.qui vtrunq; caput attingit:& quòd Eccleſia nequit ꝓ ſe retinere, & quòd non poteſt canonem augere, & de communi opinione atteſtatur Emilian.conſ.33.nu.26.qui n.30.multo magis id procedere arbitratur, quoties res agitur cũ Eccleſia, quæ ęquitatem, ac honeſtatem ſeruare tenetur, Achill.Pedroc.conſ.30.n.23.& ſeq. vbi quòd, nec ꝓ ſe retinet, nec auget canonem, quãdo agitur cum emphyteuta, qui meliorauit, Thob.* Non.conſ.3.n.5.Decian.reſp.34. n. .vol.5.Rim.iun.conſ.444. n.46. & conſil.835.nu. 40. vbi de magis,
192 communi,† Menoch.qui idem affirmat.conſ.754.n.8.& n.9 & n.10. qui etiam ſubijcit ſpurios eſſe innouandos, quippe, qui ex cõmuni vſu loquẽdi cẽſeãtur de domo, & agnatione. Quòd autem Sereniſs.Eſtenſes ampliſsima melioramẽta fecerint ita, vt dici poſsit hanc Ciuitatẽ ex latericia reddidiſſe marmoreã, ac alia innumera benefitia in illam contuliſſe, videatur Bulla Alexandri VI.qui clariſsimis verbis hoc in laudẽ horum Sereniſsimorũ Principum latiſsimè exornat.

CONFVTATIO. XXX.

* Secũdò, id quoq; obtinet, &c.* *Nec*
1 *releuat hæc ratio, † quòd diſpoſitio l.1. §.permittitur. & ibi Bart. de aqu.quot. & æſti redderetur eluſoria, eò quia Eccleſia ſemper diceret, velle pro ſe retinere, quia, vt Rota reſpondet in dicta Rauennaten. quod ſi dominus falsò dixerit, velle pro ſe retinere, proximior*
2 *agnatus † poterit repetere, ſi poſtea dominus alteri cõceſſerit, quia ex hoc fraudis conſilium detegitur, Rip. in d.l.1.nu. 10.de priui.cred. Alex.in d.l.ſi mihi, & Titio. num.31. de verb.oblig.Gozad.d. conſ.39.nu.21.præterea Rota ibi reſpon*
3 *det ad illam rationem, quòd res † eſſet ſolita renouari, quòd hoc non ſufficiat, niſi etiam probetur conſuetudo, quòd pro ſe non poſſet retinere, Anchar. conſ.33.colum.5.verſ. ad tertiam rationem. Paul. de Caſt.conſil.340. ad fin. verſ. ſupereſt videre. lib.2.Soci.iun.conſ.101.num.1. lib.4.Rip.reſponſ.lib.1.cap.25.nu.17. in fi.Aym. conſ.96.num.4 & ſeq.*

Sed & hodie hæc diſputatio amplius
4 *non cadit, † ſtante Bulla ſę. re. Pij V. innouata, & confirmata per alios Summos Pontifices vſque ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum, per quam prohibentur feuda ad Eccleſiam deuoluta, vel deuoluenda de nouo infeudari, quæ Con-*
5 *ſtitutio † omninò eſt ſeruãda; Tùm quia eſt iuſta, & honeſta: cùm de Iure nec valeat pactum, quòd Eccleſia cogatur renouare finita generatione.§ neq; illud.iuncto §.quod autem dictum; in auth.de reb. eccleſ.non alien. quem Tex. ad hoc propoſitum inducit Aret. in l.ſi mihi, & Titio.*

col. 1. vers. hoc autem præcipuè. de verb. oblig. Ruy. cons. 152. num. 3. & 4. lib. 1. Gozad. cons. 39. nu. 19. & 20. vers. præterea. Tùm etiam quia eadem Consti-
6 *tutio † fuit iurata per eundem Sanctissimum Dominum Nostrum Clementem Octauum in eius assumptione, c. si verò. vbi not. de iureiur. Abb. in c. cum contingat. nu. 7. eo. tit. Alex. cons. 26. num. 4. lib. 7. Dec. cons. 31. num. 3. Mohed. decis. 7. & 250.*

ALLEGATIO.

* Vltimum caput versatur circa electionem, * factam à populo Ferrariensi de persona ipsius Ducis.

Et si enim quæstio hæc mirè exerceat ingenia Philosophorũ, & Iurecõsultorum; An melius sit regnũ deferri per electionẽ, vel per successionem, de qua re late post alios trad. Ioan. Lecirier. in tract. de primogenitura, lib. 2. q. 14. vers. quæ
193 supra vidimus. † tamen in hac Ciuitate præualuit ius antiquum, quo principatus, & Imperia electione populorum conferebantur, c. legimus. 93. dist. 1. c. Moyses. 8. q. 1. trad. Bald. c. per venerabilem, nume. 13. & c. cum in magistrum, nume. 3. de electio. Ang. l. ex hoc iure. n. 10. de Iusti. & iu. Cagnol. l. 2. §. post originem, n. 253. de orig. iu. Corset. ĩ tract. de potesta. regia, q. 1. num. 4.

Cùmque Regna, & principatus
194 tripliciter, † deferantur, electione, successione, & armis. Petr. Gregor. lib. 18. cap. 2. in prin. syntag. iu. vniuer. profectò nullum Regnum iustius, ac sanctius videri potest, quàm quòd ab electio-
195 ne populorum † proficiscitur, vt post alios trad. Vasq. in tract. contro. Illustr. cap. 1. num. 2. & c. 47. nume. 5. Barbat. cons. 20. nume. 23. vol. 2. vbi de Ciuitate Bononiæ, quæ elegit Thadæum de Pepulis, & Ioannem Bentiuolum; & de
196 Mantua, † quæ principatum detulit Gonzaghis, idemque videmus in Ciuitate Venetiarum, quæ Ducem sibi constituit in Imperio, & Regno Poloniæ, & alijs eiusmodi.

Nec id mirum, quãdo etiam expediat iure naturali, & primæuo Principem vnum esse, qui regat, illeq; eligendus sit, qui moribus, ac
197 virtute alios antecedit, † vt probat Albert. Bolognet. in tract. de lege iure, & æquitate c. 13. n. 5. & 6. & iterum capite 10. n. 13. quoniam populus non propter Principem, sed
198 Princeps propter † populum factus est, à quo auctoritatem habet. Natt. cons. 402. n. 18.

Et quamuis, vt electio teneat, necesse sit, vt populus sit liber, & nulli subiectus, vt per Ang. loco præalleg. tamen & populus Ferrariensis videtur hanc libertatem cõsequutus à Vitaliano Pontifice anno sexcẽtesimo quinquagesimo septimo, qui ex creatione duodecim virorũ, quibus vniuersum regimen Ciuitatis commisit, dicitur Imperium in illos transtulisse, quod & à Constan

tino

tino Imperatore confirmatum apparet: idemq; alios Pontifices, ac Imperatores concessisse palàm est, ex publicis documentis, & hi sunt, quos hodiè XII. sapientes appellamus, & vnà cum eorum Tribuno, quem Iudicem ipsorum sapientum nominant electiones horum Principum, perficiunt, quod non solùm ex Ioan. Baptista Pigna, Gaspare Sardo, & Ioan. Baptista Giraldo, ac alijs historiographis; sed & ex publicis documentis apparet, in quib. leguntur seriatim electiones Leonelli, Borsij, Herculis primi, Alphonsi primi, Herculis secundi, Alphonsi secundi, & hæc, de qua agimus; vt propterèà verum censeri debeat, quod Bald. tradidit consil. 159. nume. 2. volum. 3. aliquos principatus deferri iure sanguinis, alios iure electionis, licet aliud genus omiserit, quando armis, ac bello licito acquiruntur, de quo supra dixi.

CONFVTATIO. XXXI.

* Vltimum caput versatur circa electionem, &c. * *Hoc, quod de electione, seu iure eligendi Ducem, quod Populo Ferrar. competat, dicitur nullo modo subsistit, neq; de facto, neq; de iure; Siquidè recepta est conclusio apud Doctores, quòd*
1 *nullus Populus † potest sibi Regem, vel Dominum eligere, nisi ipse sit prorsus, & omninò liber; ita vt neque Papam, neque Imperatorem, nec quemuis alium in Dominum recognoscat, Bal. in l. ex hoc Iure. nu. 3. vbi Ang. num. 10. dicit quòd isti,*
2 *qui † hodie eliguntur sunt Tiranni, non domini, sequuntur ibi Paul. num. 17. Iaf. num. 4. Claud. de Seisell. qui testatur de communi, nu. 6. ff. de iusti. & iur. Corsett. in tracta. de potest. Reg. par. 4. num. 27. Marti. Lauden. in tracta. de Princip. conclus. 414 Rolan. à Vall. cons. 100. nume. 92. volum. 4. Peregr. in tract. de iur. Fisc. lib. 1. artic. 2. nume. 68. Nauar. in repet. c. nouit. in 3. not. nume. 165. de iud.*
3 *Quòd autem Populus Ferrarien. † non sit liber; sed Sedem, & Cameram Apostolicam in verum Dominum, & proprietarium recognoscat, & semper recognouerit, apertè constat, nedùm ex quam plurimis authenticis documentis, concessionibus in Vicariatum, & inuestituris per diuersos Summos Pontifices factis Estensibus, qui pariter semper eandem recognitionem fecerunt, vt in serie facti supra deductum fuit; sed magis specificè*
4 *† ex confessionibus, & attestationibus etiam medio iuramento ipsius Ciuitatis, ac Ciuium Ferrarien., signanter de tempore Clementis V. in publico eius Consistorio, & coram omnibus tunc S.R.E. Cardinalibus.*
5 *Item ex alia † simili declaratione, quam fecit Ciuitas Ferrarien. de tempore Ioannis XXII. quando illi, & Romanæ Ecclesiæ iurarũt fidelitatem. Item*
6 *de tempore, † quo idem Clemens deputauit Opizonem, & Nicolaum Estensem in Vicarios Ecclesiæ Romanæ in dicta Ciuitate ad nouem annos sub annuo censu 11. mil. Florenorum, & præuia confessione,*

fessione, ac recognitione dominij Ecclesiæ Romanæ, vt in Bulla Ioannis XXII. continebatur, tàm per Opizonem & Nicolaum, quàm per Commune Ferrarien. facien.; in qua inter alia Ciuitas Ferrariæ promisit, quòd finitis dictis nouem annis, Officiales, & Ministros ab Ecclesia deputandos statim recipient, ac illis obedient, & parebunt, ipsamq; Ciuitatem liberè ipsi Ecclesiæ restituent, vt ex serie facti supra narrata constat.

Quæ quidem declarationes sic factæ ab ipsismet Ciuibus, & tota Ciuitate sunt
7 *adeò claræ, vt † nemo dicere possit, vt ex aduerso dicitur, quòd Populus habuerit, vel habeat se pro libero, nec Sedem Apostolicam recognoscat, vt in simili declaratione facta per Casalenses benè deducit Natt. consil. 636. sub nu. 58. vers. 8. lib. 3. post Bal. in l. 1. sub num. 12. vers. quod enim prohibet. C. de emancip lib. & per Roland. à Vall. d. consil. 100. nume. 93. lib. 4.*

Nec dicatur, quòd huiusmodi libertatem Populus consequutus fuerit à Vi-
8 *taliano Pontifice † anno 657. dùm creauit duodecim viros, quibus regimen Ciuitatis commisit, quod etiam videtur fuisse obseruatum per Clementem*
9 *V. † de tempore, quo supra, Sindicus, & Ambasciatores Ferrarien. comparuerunt in Consistorio publico; quia omisso, quòd de istis sic gestis per Vitalianum Pontificem nihil docetur per authentica documenta, satis tamen est, quòd deputatio huiusmodi Magistra-*
10 *tus † non importat collationem libertatis, nec facultatem eligendi sibi Regem; Si quidem Magistratus huiusmodi, si aliquam ex hoc iurisdictionem exercere poterat, id facere dicebatur nomine ipsius Papæ, qui eos deputauit, & Magistratus ipsius Papæ, non autem Ciuitatis in effectu dicebatur, Natt. d. consil. 636. nu. 134. post Nell. in tract. bannit. 2. par. 2. temp. q. 66. in 1. dub. & Dec. in rub. de offi. eius, nu. 9. Et talis deputatio Magi-*
11 *stratus † poterat quandocunq; liberè ab ipsomet Papa reuocari, vel moderari, Bal. cons. 430. num. vlt. lib. 4. Natt. cons. 640. nu. 120. lib. 3. quod benè obseruauit Cle-*
12 *mens V. † dùm huic Magistratui nullam aliam potestatem dedit, quàm consulendi Vicarium ab ipsomet Papa depu-*
13 *tandum, quod quidem consilium † ob id Vicarius ille sequi non debebat, l. turpia. vbi Docto. de leg. 1. Abb. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ. in fi. de constit. Aym. consil. 1. sub num. 3. & quod plus est, voluit quòd iste Magistratus posset ab eius Vicario amoueri, & mutari ad eius libi-*
14 *tum, quod significat † penes ipsum Magistratum nullam iurisdictionem stare, Tiber. Decian. cons. 19. nu. 96. volum. 3.*
15 *& hæc deputatio Vicarij † per Papam facien. ostendit, quòd omnis Iurisdictio penes eum remanebat, Natt. d. cons. 636. nu. 67. volum. 3. & supra latè etiam deductum fuit.*

ALLEGATIO.

* Et quod maximè cõsiderandum * videtur circa successiones, ac electiones naturalium vel legitimatorum Leonellus nullo modo succedebat Nicolao patri, cum in Vicariatu in persona Nicolai à Martino scili-

ſcilicet collato filij legitimi, & naturales vocarentur, qui cum extarent nati ex legitimo matrimonio, Hercules ſcilicet & Sigiſmundus, atque ita excluſus eſſet Leonellus, vt ex bulla anni 1414. nihilominus idem Martinus anno 1431. cum derogatione iuris legitimor. ex cauſa, vt ipſe ait, in pectore ipſius reſidenti Leonellum ipſum, ac poſt eius mortem filios præfert filijs legitimis Nicolai; Inde verò vita functo Leonello, cum eius filius Nicolaus nuncupatus à vela, ſuccedere deberet, & poſt eum ex tenore bullarum dd. Hercules, & Sigiſmundus, qui erant legitimi, & naturales, nemo iſtorũ ſuccedit, ſed ex conceſſione Nicolai V. Borſius, qui & ipſe illegitimus erat, præfertur tribus illis, qui iure vocati erant, & reuocatur vicariatus in perſonam illorum radicatus, & ad id nulla alia cauſa adducitur, quàm electio populi concorditer facta; adeò vt videri poſsit hác electionem præualuiſſe cuicunq; conceſsioni & iuri quæſito, ex Bullis. Sic & mortuo Borſio cum Vicariatus ex forma conceſsionum Martini ſcilicet, & aliorum Pontificũ ſpectare deberet ad Nicolaum filium legitimum Leonelli, ex regia ſtirpe materna progenitũ; tamen Hercules primus nedum Vicarius, ſed & Dux creatur, in eiuſq; tertiam generationem ſtatus ipſe vniuerſus confertur, nimirum ſanè, quoniam Hercules à populo electus fuerat, remoto Nicolao, quem etiam vti noua molientem, idem populus inuito licèt, ac reluctante Hercule occidit, Neque illud ſanè omittendum eſt; quòd omnes prædicti, qui Vicarij fuerunt conſtituti, dum alijs ius acquiſitum eſſet, ſtatim electione populi ſequuta poſſeſsionẽ ingreſsi fuerũt, ac ſe pro Principibus publicè geſſerunt, nec ob id habiti ſunt pro iniuſtis poſſeſſoribus, aut intruſis; quinimo à ſummis Pontificibus in Vicarios recogniti; vt propterea verum ſit, electionẽ ſolam populi tribuere ius electis, nec expectari debere confirmationem, aut licentiam ſummorum Pontificum ad ingreſſum poſſeſsionis. Sic videmus Leonellum anno 1442. fuiſſe à populo electum; deinde anno ſequenti 1443. ab Eugenio 4. confirmatum Borſium per nonnullos menſes ante à populo electum, dein à Nicolao Quinto eo modo, quo ſupra dictum fuit, in vicarium electum. Sic quoq; videmus Herculem primum electum à populo anno 1471. & interim adminiſtraſſe, donec anno ſequenti Sixtus 4. illi Vicariatum ac Ducatũ contulit, Herculem II. à populo aſſumptum anno 1534. quo tempore priuatus fuerat Alphonſus Ducatu à Pontificibus; & tamen adminiſtraſſe vſq; ad annum 1538. quo à Paulo 3. confirmatus fuit, vt propterea dicendum ſit, ſolam populorum electionẽ ingreſſum horum Principum canonizaſſe, nec aliud in adeptione poſſeſsionis requiſitum fuiſſe.

Ex his etiam inferre poſſumus, in hoc Ducatu non fuiſſe abrogatum

tum

tum ius eligendi, quod Doctores in
199 cæteris Regnis dicunt † consuetudine sublatum. Franc. c. grandi, de sup. negli. Prælat. in 6. in prin. Anchar. cons. 338. in prin. latè Melch. Palaez. de Maiorat. Hispan. par. 4. q. 1. nu. 46. quoniam tantum abest, quòd hoc ius fuerit abrogatum, quod potius dicitur mordicitus retentũ, & in singulorum Principũ electione repetitum; quinimo & a Pontificibus ipsis cõfirmatum; legimus.n. in bulla Nicolai quinti dictum Põtificem electionem Borsij ne dum confirmare, sed & diuinitus inspiratam asserere; vt propterea fatẽdum sit ius eligendi à Põtificibus approbatum, qui nec etiam vetuerunt electis ne iura imperij administrarent, & si ab ipsis nondum essent cõfirmati, ita vt populus, quò ad se, sit in quasi pacifica possessione eligendi, prout in multis diarijs vetulis electionum, & iurium ac potestatis translationum fit mentio.

Et si quis diligentius paulò consideret hæc duo capita auctoritatis Pontificiæ, & electionis populi, reperiet hanc potius, quam illã præualuisse: nam & si in Vicariatibus prædictis vocarentur multoties filij, tamen plerumq; fratres successerunt, vel alij, prout à populo electi fuerant: sic videmus Azoni sexto non successisse filios, sed Opizonem quartum, Aldobrandino tertio Nicolaum, huic Albertum, qui erant fratres, Nicolao secundo successisse quidem Leonellum, & Borsium filios, sed tamen illegitimos, Leonello nõ filium Nicolaum, sed Borsium fratrem, nec id alia ratione euenire potuit, quàm quòd electio populi, quam Pontifices sequuti vidẽtur, imperium detulit ad eos, quos crediderunt meliores, & digniores, non attenta aliqua forma Vicariatuum.

Reliquũ est, vt tollantur, ea quæ fundamentis aliquibus supra deductis, videntur obstare.

CONFVTATIO. XXXII.

* Et quod maximè cõsiderandũ, &c. *
Non etiam dici potest acquisitum fuisse
1 *ius eligẽdi ex aliqua præscriptione † scien-*
te, & patiente Pontifice, quia licet plures
electiones ex aduerso allegentur, nulla
tamen de eis scriptura exhibetur, nec po-
test exhiberi, quæ de electione loquatur,
2 *nisi † illa Nicolai V. in illis verbis, se*
ipsum mirum in modum, vt accepimus;
diligentes, & venerantes vnanimiter,
& concorditer in Marchionem elegerũt;
3 *quæ tamen verè † electio non est, nec ele-*
ctionis vim habet, quia tunc durabat li-
nea Leonelli in personam Nicolai eiusdem
filij legitimi, & naturalis, qui tunc erat
infans in pupillari ętate, vt ibi dicitur; Et
sic Vicariatus, tunc nõ vacabat, nec tam-
quàm de vacanti illi dicunt eligere, nec
Papa prouidere; sed indulgendo volunta-
ti Populi, qui magis Borsium fratrẽ Leo-
nelli diligebat, & ob bonum pacis, &
tranquillitatis, & ad euitandos tumul-
tus, & dissensiones, vt ipse dicit, prætulit
4 *Borsium ipsi Leonelli, quod † non fuit de*
nouo alienare, Bal. in c. 1. de alien. feud.

Rom.

Rom. conf.199.& ibi add.Soci.iun.con-
fil.72.num.6.lib.1. Decian.conf.55.nu-
5 *me.70.lib.3. etiam si remotior, † relicto*
proximiore ex vocatis, fit electus, c.1. de
alien.feud. c.1. § sed & res. ibi, vel pro-
ximiori, per quos fi.inuest.Ias. in prælud.
feud.nu.46.Cephal.conf.207.nu.35.&
conf.272.nu.133. Unde talis actus non
potest facere statum electionis in casibus,
6 *quando Vicariatus vacat; quia † consue*
tudo tantum habet de potentia, quantum
de vsu, Bal. in l.fin.sub nu.9.vers.vnum
aliud.C.com.vtr.iud. Anchar.conf.339.
num.8. Aym.consil.96.num.4.

Præterea ibi narratur, quòd Populus
elegerat Borsium in Marchionem,
quæ erat dignitas, quæ tunc inherebat
7 *personis Estensium, & tamen Papa † il-*
lum non confirmat vti talem, nec eo mo-
do, quo electus fuerat; sed sub diuersa for-
ma, cùm in Vicarium suum in ipsa Ciui-
tate constituit. Unde cùm Vicarium es-
8 *se, † significet omne dominium remanere*
penes deputantem, vt supra ostensum
fuit, præsertim cum Nicolaus sæpè repe-
tat, quòd hoc fecit ad Ciuitatem nostram
Ferrarien. Ex hoc apparet, quòd hæc ele-
9 *ctio † non habuit effectum, tamquàm de*
libera Ciuitate ipsorum Ferrariensium,
neque vti talis fuit confirmata, vel ac-
ceptata à Papa, vt propterea nullum ius
ex illa acquiri potuerit, iuxta conf.Cald.
12.& 13. de iurepatr. Abb. in c. cum
olim. in 4.not.de cau.poss.& propr. Alex.
conf.75.nu.46.in fi.lib.4. Dec.conf.117.
sub nu.4. Rip.in c.cum Ecclesia.sub num.
93. de cau.poss.& propr.
10 *Non omitto, quòd † prædicta narrata in*
literis Nicolai, de huiusmodi electione non
sunt verba ipsius Nicolai, sed eiusdem
11 *Borsij, vt denotant † illa verba, vt ac-*
cepimus, Feli.in c.iurauit. num.1.de pro-
bat.Cassad.decis.4.num.9.de probat. &
12 *consequenter nisi † verificentur, nihil pro-*
bant, c.ex parte. & c.postulanti, & vtro-
13 *biq; Docto.de rescript. etiam si † simus in*
antiquis, Aret.in c.cum causam.nu.13.
& seq. de probat. Loffred.conf.44.nu.6.
Corn.conf.19.nu.13.lib.2.Achill. de iu-
repatr.decis.7.

Aliæ autem electiones non merentur
allegari, quia de illis non constat, imò de
14 *contrario: Nam semper Pontifices † in-*
uestiuerunt Estenses, hoc ita supplicantes,
nulla facta de illis mentione, quod vim
oppugnationis habet, Mohed. decis.269.
& hæ Inuestituræ sunt, quæ habuerunt
15 *effectum; quia † illarum vigore Estenses*
possederunt, & censum quotannis Rom.
Ecclesiæ soluerunt, ac obedientiam nouis
Pontificibus semper præstarunt. Vltra
quòd etiam si Ciues quandoq; electiones
16 *huiusmodi fecissent, ad huc † quia habe-*
bant plenam notitiam iuris, & proprie-
tatis Ecclesiæ Romanæ, vt ex supradi-
ctis declarationibus apparet, nullum ius
eligendi propterea præscripserunt, Abb.
in c.ad audientiam.sub nu.17.vers.&
hoc dictum satis mihi placet. Feli.nu.19.
Parisi.nu.18.de præscript.Dec.conf.144.
sub num.4. vers. præterea ista etiam in
mala fide. Balb. de præscript. 4 par.4.
prin.q.1.sub num.15, vers.& hæc dicta
Natt.d.conf.636.nu.110.vol.3.Rolan.
à Vall.conf.3.nu.20.lib.1. Maximè quia
17 *† deficit titulus, qui in præscribendo ius*
eligendi est necessarius, Abb in c.cum Ec-
clesia, nu.42.& seq.de cau.poss.& propr.
Balb.d.tract.de præscript.1.par.5.prin.
q.8.nu.5.

18 *Et cùm simus † in Ecclesia Romana, vel deberent esse continuatæ per spatiū 100. annorum sciente, & patiente Summo Pontifice, Paris. in d.c. ad audientiam. sub nu. 18. de præscript. Alex. cons. 169. sub nu. 2. lib. 2. Vel quòd verius est, om-*
19 *nis præscriptio interrupta esset † per protestationes, & interpellationes, quas facit Summus Pontifex quotannis in Bulla Cœnæ Domini, & Reuer. Camera Apostolica in Vigilia Beatorum Petri, & Pauli, Feli. in c. cum non liceat, sub num. 12. col. pen. vers. 5. considera. de præscript.*
20 *& in omnem euentum † vltimæ inuestituræ per Sixtum IIII. Alexandrum VI. & Paulum III. spatio centum annorum obseruatæ tollerent omnem contrariā præscriptionem, Natt. d. cons. 636. nu. 115. volum. 3.*

ALLEGATIO.

* Nō ob. ergo, * si quis dicat legitimationē nō operari propter Bullam Pij 4. ex qua legitimationes videntur sublatæ, vt legitur inter eius cōstitutiones, & est in ordine 86. super qua respondit Menoch. consil. 461. volum. 5. qui inquit potuisse id Summum Pōtificem facere, maxi-
200 mè ex causa, † publicæ vtilitatis, & per viā legis generalis, vt idē Menoch. explicat, cōs. 112. n. 1. & 3. cōs. 350. n. 21. Nam respondeo omissis alijs, quæ dici posset, quòd satis apparet, quæ nam fuerit mens Pij 4. in illa constitutione, vt scilicet abrogaret legitimationes, quæ aduersus mētem disponentiū conceptæ reperiūtur, & quæ in præiuditium vocatorum ad fideicommissum tēdūt; hæc autem, de qua agimus, nullo modo potest dici talis, cū supra probatum sit, ex mente Summorum Pontificum, necnō ex verbis, sępius fuisse inuitatos naturales, ac legitimos, & ita hāc materiam interpre-
201 tantur. Dec. † resp. 42. n. 39. volu. 1. vbi loquitur de Senatuscōsulto Serenis. Dominij Veneti, quo eodem modo prohibebantur legitimationes ad fideicōmissa, cū quo in eadem facti specie respondit ipsemet Menoch. cons. 266. n. 76. vol. 3. & in hac Bulla contra Menoch. d. cons. 461. Respōdit Rim. iun. cons. 540. n. 74. & idem Rim. iun. cons. 611. n. 93. & aduersus Menoch. ī illa causa Bononiensi iudicatum scimus, & hūc intellectum ad Bullam sequitur nouissimè Eugen. cōs. 52. n. 65. & pluribus sequentibus, quod autē dicitur, Pōtificem posse per viā legis auferre ius tertij, satis verum nō
202 est, vt trad. † Gab. titu. de iu. quæsi. non toll. concl. 1. n. 5. & concl. 2. nu. 26. vbi quod, nec cum causa quidē id potest, nisi res ageretur cū subdito, & data condigna cōpensatione.

Prædictis quoque nō aduersabitur constit. Pij V. edita anno 1567. per quam auferuntur facultates disponendi in illegitimos, vel legitimatos, ac eorum filios, & agnatos, quoniam multipliciter illi responderi potest.

CONFVTATIO. XXXIII.

* Non obstat ergo, &c. * *Hæc responsio non*

sia non applicatur, quia non est de mente
1 *† Sixti, Alexãdri, & Pauli, qui fecerunt Inuestituras, quòd succedant naturales, nec etiam legitimati, ex quo omnes se restringunt ad legitimos, & naturales, vt supra dictum fuit.*

ALLEGATIO.

* Et primò, quòd eiusmodi extrauagãs, * qua parte vellet cõprendere laicos nõ subditos, non posset,
203 quoniam Papa, † contra nõ subditum in tẽporalibus disponere nequit, vt per Castr. conf. 287. vol. 1. & conf. 290. vol. 2. Fel. cap. quæ in Ecclesiarum, nu. 30. de constit. cum al. quæ in hoc articulo adduci posset.

CONFVTATIO. XXXIIII.

* Et primò, quòd eiusmodi extrauagans, &c. * *Estenses iniustè negant*
1 *† se subditos Ecclesiæ Romanæ, postquàm sunt ab ea inuestiti de Ducatu; & Bulla*
2 *Pij V. † ligat, & respicit bona ipsius Ecclesiæ, vt non transeant ad illegiti-*
3 *mos, & legitimatos; quod † sine dubio Papa facere potest, vt not. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ. de constit.*

ALLEGATIO.

* Secundò, quoniã extrauagãs * illa procedit, quoties quis disponere
204 vellet in illegitimos, † vel etiã filios vigore tãtum indulti specialis, non autem quãdo de iure communi quoq; potuisset disponere, vt ita ex professo hãc materiam, re nõ semel, sed & quater discussa, declarauit Rot. Rom. apud Decanũ decis. 487. par. 1. vbi illam cõstitutionem appellat duram, ac irrationabilem, & limitat multipliciter, & ĩ specie, quando illegitimi, vel legitimati possunt venire de iure cõmuni, nõ autem speciali, vt hic, vbi sub nom. legitimorum, & naturaliũ, tàm de iure, quàm ex mente Summorũ Põtificum venire possũt legitimati, vt supra plenius fuit ostensum, limitat etiã quo ad personas merè laicas, & quæ disponant non de fructibus, pensionibus, aut alijs rebus ab Ecclesiasticis prouenientibus, quod ẽt fuit de mente Nauar. in comment. ad dictam Bullam, sub n. 9. & nimis iniquũ esset, quòd huiusmodi Bulla traheretur ad ius quęsitum alicui ex contractu cum Summo Pontifice, qui hoc modo posset, & Vicariatus, & feuda, & omnes alios contractus dissoluere.

Tertiò quoties legitimatio ipsa nõ tribuit immediatè ius succedẽdi, sed tãtum remouet obstaculum, quo sublato illa psona efficitur successibilis, tunc non intrat dicta cõ-
205 stitutio, vt eadem Rot. plenius, † resoluit apud Robusterũ, decis. 505. ea. par. 1. & hic est casus præsens, nã cùm ex verbis horum Vicariatuum, demumq; ex erectione Ducatus cõprehenderẽtur legitimati, satis cõstat legitimationẽ non tribuere ius immediatum succedẽdi, sed impedimen-

dimentum remouere, quo casu nõ militat cõstitutio illa, vt per dominos de Rota eadem decis.

CONFVTATIO. XXXVI.

* Secundò, quoniã extrauagans,&c. * *Hæc responsio minus applicatur, quia si Cæsar vult succedere, vt dicit, vigore legitimationis sui patris, clarum est, quòd venit vigore priuilegij, & iuris specialis;*
1 *non autem iuris communis, cùm † legitimatio sit gratia, & priuilegium Principis, Bal. consil. 56. circa med. lib. 2. Iaf. consil. 110. col. 3. ad med. ver. moneor in primis. lib. 4. Decian. cons. 40. num. 18. lib. 3. circumscripta autem legitimatione,*
2 *de iure † communi non potest venire, quia inuestituræ Sixti, Alexandri, & Pauli sunt restrictæ ad legitimos, & naturales; quæ ob id excludunt naturales; præ-*
3 *sertim † in feudis, & bonis Ecclesiasticis, in quibus naturales succedere non possunt, d. c. 1. §. naturalis. si de feud. fuer. contr. cum supra citatis, ex quibus tollitur etiam, quod tertiò respondetur.*

ALLEGATIO.

* Non obstat, quòd maximè * obijci audio cõtra Ducem hunc, quòd videatur iniustè appræhẽdisse, possessionem huius Ducatus, eo quod se intruserit, absque licentia Sedis Apostolicæ, ob idque possessio improba videatur, quoniam hoc fundamentum facillimè prosternitur. Primò si consideremus ea, quæ dixi superius circa alios Principes Estẽses, qui simul, ac à populo lecti fuerunt, absque alia mora possessionẽ ingressi sunt, nec vnquã aliquis Põtifex ea de causa quicquã seuerius statuit aduersus illos, cum tamẽ aliqui ex ipsis merè intrusi dici possẽt, si Vicariatus forma inspicienda esset, quo fit, vt multo minus Dux ipse dici possit improbus possessor, vel intrusus, cùm sufficiat ad hoc euitãdum habere aliquẽ colorẽ, vt per Calder. conf. 13. de verb. sign. Dec. conf. 121. n. 4. Gig. latè de intruso, n. 3. & Dux ipse ne dum nititur electione populi, sed iuribus cõcessionum præcedẽtium, demumque testamento Ducis Alphonsi, quæ omnia iustissimam illi tribuunt possessionẽ, & ideo dicebat Rui. cõs. 128.
205 vol. 5. intrusum non dici illũ, † qui aliquo titulo innixus possessionem ingreditur. Bursat. conf. 413. n. 28. Secundò cũ Dux ipse offerat se paratum stare iuri, ac parere sententie ferende à Iudicibus cõfidentibus, nequaquam potest, vti iniustus, vel itrusus possessione priuari, nisi causa cognita. Rui. d. conf. 128. Crau. conf. 594. n. 128. cũ similib. Tertiò, quia non potest dici possessio hæc iuris improbi, ad quã non detur accessus, cùm nullũ ius resistat, quominus ipse, vt succedens in Ducatu vtatur iure proprio, cùm etsi prẽsũptio iuris refragaretur, adhuc possessio non diceretur iniusta, Capic.
206 decis. 209. n. 5. † & infra Menoch. de retin. poss. remed. 3. n. 152. faciũt trad. per Rot. Rom. decis. 41. nu. xj. par. 2.

par.2.in nouiss. vbi quòd nō expellitur quis à possessione, etiā si sit cōtra ius, quāto igitur minus Dux Cæsar dicetur iniustus possessor, qui tot fundamētis innititur, quique nihil aliud à Sāctiss. Pōt. exoptat, quā quòd iura ipsius benignè, ac clementer, vt decet videantur.

CONFVTATIO. XXXVII.

* Non obstat, quòd maximè, &c.* *Finita linea, si quis ingrediatur possessio-*
1 *nem † feudi, vel emphyteusis sine licentia directi domini, dicitur intrusus, & turbator possessionis ipsius domini, adeò quòd domino competit interdictum retinendæ, Bar. in l. 1. §. fin. nu. 17. ff. vti possid. latè Bero. cons. 102. nu. 43. & seq. lib. 1. & in proposito Gozad. cons. 1. nu. 22. Et qui*
2 *occupant † bona Ecclesiæ Romanæ sunt excommunicati, & maledicti perpetuò; tàm per Bullas diuersorum Summorum Pontificū, etiam in cœna Domini, quàm etiàm per Sacrum Concilium Tridenti-*
3 *num sess. 22. cap. 11. Nec † Inuestituræ potuerūt sibi tribuere iustam causam excusationis; quia ex earum lectura appa-*
4 *ret, quòd est exclusus, & sic nec † Testamentum Ducis Alphonsi sibi suffragatur, cùm idem Dux, finita linea per mortem suam, non potuit in non comprehensos testari.*

ALLEGATIO.

* Hæc cū ita sint verissima, * in legitimatis per rescriptum, qui comprehenduntur in Bullis antecedētibus, certiora vtiq; erunt, postquā Dux Cæsar natus est ex Alphonso, qui nedum legitimationē ex rescripto consecutus est, sed & per subsequēs matrimonium, sanè quia Dux Alphonsus primus, post susceptam sobolē, ex Laura Eustochia pudicissima muliere, dū ambo soluti essent, illam in vxorē duxit, quo casu
207 certissimi iuris † est, legitimatos eiusmodi venire, etiā ad feuda quæcumq. & hāc esse communem sententiam, vt post al. abūdè testantur Clar. §. feudum, q. 82. vers. itē quæro, Siluan. cōs. 3. n. 20. & seq. vbi idē tradit in Marchionatu, & abundè, Bursat. qui more suo communes, & magis communes cōgerit, cons. 10. n. 6. & infra Couar. de spōsal. 2. par. cap. 8. §. 2. n. 27. Menoch. cons. 799.
208 num. 12. † quod adeo verum est, vt procedat, quamuis inuestituræ, vel dispositiones agerēt de natis ex legitimo matrimonio, vel legitimè descendētibus, atque ita qualificarēt ab initio ipso natiuitatem filiorum, nam & tunc communis quoq; est sentētia, legitimatum per subsequens matrimonium admitti, Clar. vbi supra, vers. sed quid si feudum,
209 Bursat. tā in d. cons. 10. n. 9. vbi, † q̄ geminatio verborum nihil operatur, quàm in cōs. 17. n. 3. & cons. seq. Gab. cōs. 21. vol. 1. cum al. innumeris, qui in hac cōclusione admodū clara afferri possent. Tantum addo nō officere, quod dotalia instrumēta cōfecta nō fuerint, quoniā quicquid sit de iure ciuili, certè iure canoni-

nonico, quod solum attendi debet in matrimonijs, non est hæc solemnitas necessaria, vt hāc esse cōmu-
210 nē opin. apparet ex † traditis per Dec. vulg. cons. 155. Gab. concl. 1. n. 9. de legitimatio. Bursat. post decis. Rot. Rom. adductas d. cons. 10. n. 18. Gab. d. cons. 21. n. 15. vbi quòd hoc procedit etiam in terris Imperij, Decian. qui de cōmuni cons. 5. num. 65. vol. pri. sicut nec inspicitur qualitas mulieris, an esset vilis, vel nobilis, quoniā ius canonicum inspicit solū, an sit talis, cum qua ma-
211 trimoniū † consistere posit, vt latè trad. Gabr. d. cons. 21. n. 10. 11. & 13. vol. pri. Decian. qui de communi d. cons. 5. nu. 73. Menoch. d. cons. 799. n. 10. qui, & ipse de communi attestatur, & ideo non refert, quod Illustriss. D. Laura, quamuis ex honesta familia nata, ac educata inæqualis fuerit Duci Alphonso, quoniam ius canonicum nō curat hos apices, sed solum an matrimonium cōtrahi posit; quæ pauca volui attingere breuissimè, cum satis in superioribus ostensum fuerit, in hoc Ducatu succedere posse legitimatos per rescriptum, ita vt quo ad illos, qui p subsequens matrimonium legitimi effecti sunt, nullum dubium remaneat, multoq; minus in hoc Duce, qui ex legitimo matrimonio ab initio natus est, & habet oīa requisita.

Ex his apparet ius Serenis. Ducis vndiq; clarum in hoc Ducatu, nec ipsū iniustè apprehēdisse illius possessionem, quæ omnia tamē in primis Catholicæ Ecclesiæ Romanæ iuditio subijcienda cēsui, à cuius censura nūquam recedere profiteor.

CONFVTATIO. XXXVIII.

* Hæc cum ita sint verissima, &c. *

1 *Hoc matrimonium negatur, & † cùm sit quid facti, debet de eo constare, glo. in c. illud. in ver. vxorem. de præsumpt. Bar. consil. 42. nu. 2. Corn. cons. 68. sub nu. 3. vol. 1. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsump. 2. num. 8. Paris. consil. 59. in prin. lib. 1. & quando etiam de eo constaret, nihil isto casu releuaret, vt facillimè osten di posset.*

LAVS DEO.

CAPITVLA PAVLI TERTII.

N PRIMIS, quòd per Sanctiſſimum Dominum Noſtrum abſoluatur Dominus Dux Hercules Secundus ab omnibus cẽſuris, & pœnis, tàm ſpiritualibus, quàm temporalibus, ſi quas incurriſſet, ex quacunque offenſa contra ipſam ſuam Sanctitatem, aut eius prædeceſſores, Sanctamq; Sedem Apoſtolicam facta; ita quòd abſolutio huiuſmodi extendatur etiam ad eius fratres, germanos, & ad omnes, & ſingulos eius ſubditos, Conſiliarios, ſtipendiarios, & familiares, tàm Clericos quàm Laicos, qui in offenſa huiuſmodi cum ipſo Duce, vel eius Genitore interueniſſent; cum annullatione cuiuſcunque Citationis, Monitorij, & Interdicti, ac omnium quarumcunq; Commiſſionum quouiſmodo à Sede Apoſtolica emanatarum, actorum, & proceſſuum indè ſecutorum contra præfatos Duces, & alios prædictos; & cum reintegratione, & confirmatione omnium, & quorumcunque priuilegiorum, Indultorum, conceſſionum, & aliarum gratiarum, ac quarumuis, tàm in forma Breuis, quàm ſub plumbo, vel alio modo, per quoſuis Romanos Pontifices, prædicti Sanctiſs. Domini Noſtri prædeceſſores, ſub quauis verborum forma factarum Bullarum, & Litterarum Apoſtolicarum ei, & anteceſſoribus ſuis, per antea competentium in ampliori forma, quorum omnium, & ſingulorum tenores, ac ſi de verbo ad verbum præſentibus inſererentur, pro expreſſis habeantur. Et ſi dicto Domino Duci videbitur, exprimi poſſit, & deſuper litteræ expediri poſſint, etiã in forma Breuis, ſi eidem Duci videbitur cum clauſulis ſolitis opportunis, & neceſſarijs latiſſimè extendendis, etiam abſq; aliqua ſupplicatione, & ſolutione, exceptis hijs, quæ præſentibus contrariantur. Et tàm ipſe Dux Hercules, quàm eius germani, fratres, & omnes alij ſupradicti, per ipſum Sanctiſſimum Dominum noſtrum ſimiliter rehabilitentur in ampliori forma aduerſus quamlibet inhabilitatem, & infamiam, ſi qua ex cauſa eorum patris, vel alias quomodolibet in ipſos forſan deuenerit; ita quòd ex nunc inantea cenſeantur, & ſint reſtituti in priſtinum ſtatum, & gradum in omnibus, & per omnia, prout ante incurſum huiuſmodi inhabilitatis, ſeu infamiæ erant; & ipſi omnes, & quilibet eorum cenſeantur, & ſint habiles ad omnes, & ſingulas dignitates, & officia, tàm ſecularia, quàm eccleſiaſtica, etiam ſi ageretur de Comitatibus, Marchionatibus, Ducatibus, & maioribus Epiſcopatibus, Archiepiſcopatibus, Patriarchatibus, & Cardinalatibus, & ſuper hijs, tã coniunctim, quàm diuiſim pro omnibus, & ſingulis poſſint litteræ Apoſtolicæ in forma ampliſſima, cum omnibus, & ſingulis clauſulis, & cautelis, ac derogatione, etiam Conciliorum, & Apoſtolicorum priuilegiorum oportunis, & conſuetis latiſſimè extendendis, etiam in forma Breuis, & etiam abſq; alicuius taxæ ſolutione

expediri

expediri, etiam non habita super hijs aliqua supplicatione, loco cuius hoc Capitulum sufficiat.

2 Quòd Sanctissimus Dominus noster, & Sancta Sedes Apostolica præfatum Ducem, & eius successores, ac germanos, fratres, & subditos in suam sanctam gratiam recipere dignetur.

3 Quòd idem Sanctissimus Dominus Noster inuestiat solemniter, & consistorialiter præfatum Ducem de toto Ducatu Ferrariæ, cum omnibus suis pertinentijs, & omnibus locis alijs, Terris, & Castris contentis in Inuestitura Alexandri Papæ VI. & de omnibus Iuribus præfatæ Sedi Apostolicæ competentibus, & non aliter, in quibuscunque Ciuitatibus, & locis per eundem Dominum Ducem possessis, seu quouismodo tentis, ita quòd Inuestitura huiusmodi desuper facieda, quoad omnia, & singula suprascripta intelligatur solùm, & duntaxat de possessis, seu tentis per dictum Dominum Ducem, & de omnibus Iuribus Sedi Apostolicæ in eis competentibus, & non aliter pro se, & legitimis, & naturalibus per lineam masculinam à præfato Alphonso descendentibus, seruata primogenitura, vt in dictis Litteris Alexandri VI. continetur, & fiat Inuestitura secundum tenorem Inuestituræ Alexandri VI. prædicti. Sub Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Millesimo, quingentesimoprimo, Quintodecimo Kal. Octob. exceptis hijs, quæ Capitulis Adriani Papæ VI. & præsentibus contrariantur, aut immutata essent; & Inuestitura sub plumbo tradatur gratis ipsi Illustrissimo Duci, aut eius Oratoribus.

4 Quòd virtute præsentis Concordiæ præfatus Dominus Dux soluat summam ducatorum auri in auro de Camera, seu eorum currentem valorem Centum, & Octuaginta Milium ad rationem vnius scuti auri in auro, & Decem Quatrenorum pro quolibet ducato, tàm pro præsenti Inuestitura, quàm ex quacunque alia causa, siue ratione damnorum, & interesse, ac expēsarum, siue pœnę, vel condemnationis cuiuscunque, vel ex quocunque contractu, siue etiam pro quibuscunque censibus decursis, siue ratione assertæ infidelitatis suæ, vel antecessorum suorum, siue etiam ex causa ducatorum Quadraginta Mille, vt asseritur, solutorum aliàs per felicis recordationis Leonem PP. X. Claræ memoriæ Maximiliano Roman. Regi in Imperatorem Electo, vt dicitur constare publico Instrumento desuper confecto de Anno Millesimo, quingentesimo, quartodecimo, Indictione Secunda, die decimaseptima Mensis Iunij Pontificatus dicti Domini Leonis Anno Secundo, cuius principium est tale. In nomine Domini Amen, Anno à Natiuitate Domini Millesimo, quingentesimo quarto decimo, Indictione Secūda, die verò decima septima Mensis Iunij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Domini Leonis diuina prouidentia PP. X. Anno Secundo. Per hoc præsens publicum Instrumentum cunctis pateat euidenter, & sit notum quòd cum felicis recordationis Iulius II. Pontifex Maximus, dum in humanis ageret tractauerit, &c. & cuius finis talis Acta fuerunt hæc Romæ in Palatio Apostolico, in Cubili Audientiæ secretæ præfati Sanctissimi Domini nostri. Sub Anno, Indi-

ctione, Die, Mense, & Pontificatu, quibus supra. Præsentibus ibidem Venerabilibus Viris Dominis Alexandro de Letanijs, & Iohanne Lazaro, alias Sarapica Lauden. & Anagnin. diœces. Testibus ad præmissa vocatis specialiter, atque rogatis, Siue ex quacunque alia causa, quæ dici, vel excogitari posset, ex quibus præfatus Dominus Dux quomodolibet obligatus existeret in hijs terminis, videlicet, ducatos similes auri Centum Mille in Ciuitate Bononiæ, infra terminum Quindecim dierum post factam dictam Inuestituram, & gratis traditam dicto Domino Duci, vel eius Oratoribus, & Triginta Mille infra Tres Menses tunc proximè futuros in eadem Ciuitate Bononiæ, vt supra, & residuum ad Annum proximè futurum in eadem Ciuitate Bononiæ, pro quo residuo idem Dux à die supradictæ Inuestituræ, vt supra traditæ, infra Mensem præstabit idoneam cautionem, vnam, vel plures in terris Ecclesiæ Bononiæ, vel Romæ ad ipsius Domini Ducis electionẽ. Et nichilominus præfatus Dominus Dux remaneat, & sit pro dicto residuo in pleniori forma Cameræ insolidum obligatus, prout dicti Illustriss. D. Franciscus, ac Philippus Procurator, & eo nomine pro solutione dicti residui, ex nunc ipsum Illustrissimum Dominum Ducem, eiusque hæredes, & successores, omniaque & singula eius bona mobilia, & immobilia, præsentia, & futura, vbicunque existentia in ampliori forma Cameræ Apostolicæ, cum submissionibus, renuntiationibus, Procuratorum constitutionibus, & alijs clausulis consuetis obligarunt, & hypotecarunt, ac desuper tactis scripturis iurarunt.

5 Et insuper idem Dominus Dux, & sui successores soluant omni, & singulo Anno pro cẽsu, & annuo canone dicti Ducatus, & Ciuitatum locorum, & Iurium, de quibus supra, ducatos Septem Mille auri in auro de Camera, vel eorum valorem, vt supra taxatum, videlicet, vnius scuti auri in auro, & decem Quatrenorum pro quolibet ducato, in die Vigiliæ Beatorum Petri, & Pauli in Romana Curia sumptibus, periculo, & fortuna dicti D. Ducis deferendos, seu Cameræ Apostolicæ soluendos.

6 Quòd præfatus Dominus Dux, & eius successores etiam teneantur Sanctissimo Domino nostro, & alijs Rom. Pontificibus, & eius successoribus ad ea omnia, ad quæ de Iure Vassalli Duces Ecclesiæ Rom. Domine sue tenentur, ac etiam teneantur ad omnia, & singula contenta in Capitulis Adriani PP. VI. & Illustriss. D. Ducis Alphonsi, quæ hic pro repetitis habeantur, exceptis Capitulis loquentibus de censu ducatorum Centum, & vnius libræ Argenti, & Centum Armigerorum, & hijs, quæ in præsentibus immutata, seu quouismodo derogata essent. Et versa Vice Sanctissimus Dominus noster, & sui successores, & Sedes Apostolica teneantur ad ea omnia, ad quæ de Iure Summi Pontifices Domini Vassallis, siue Ducibus tenentur, & ad omnia, & singula contenta in Capitulis Adriani VI. quæ similiter hic pro repetitis habeantur, exceptis hijs, quæ præsentibus contrariantur, aut quomodolibet immutata essent. Et vt in Capitulis Adriani præfati continetur.

7 Quòd Sanctissimus Dominus noster, & Sedes Apostolica teneatur dare singulis Annis Duci Ferrariæ Saccos Duodecim Milia,& Quingentos Salis ad mensuram Ceruiæ, pro eo precio,quod Sanctitas Sua, seu Camera Apostolica pro fabricatura dicti Salis,& conductione eiusdem ad Magazenos,secundum quòd illud vicissim recipiet,exbursauerit,& exposuerit,& non vltra, iuxta tenorem dictorum Capitulorum Adriani VI. Et cum Dominus Dux in præsenti plura loca possideat,siue teneat,quam tunc possideret, seu teneret, prætendatq; supradictos Duodecim Mille,& Quingentos Saccos Salis non sufficere vniuerso eius Statui, quoniam dicti Sacchi Duodecim Mille, & Quingenti tunc taxati fuere pro eo Statu,quem tunc tenebat.Quòd Sanctissimus Dominus noster,& Sedes Apostolica teneantur dare eidem Domino Duci pro precio,& mensura supradictis,computandis dictis Duodecim Mille, & Quingentis Sacchis, alios Septem Mille, & Quingentos Sacchos Salis, & sic in totum Viginti Mille Sacchos Salis, quam quantitatem Salis teneatur Sedes Apostolica, & Sanctissimus Dominus noster dare eidem Domino Duci post ratificationem præsentium per præfatum Dominum Ducem factam, eisdem modo, & forma, prout in Capitulis Adriani VI. continetur.

8 Quòd Dominus Dux,& eius successores,tàm in euentum lineæ finitæ masculinæ,descēdentes à Duce Alphonso prædicto,& in casibus in quibus Vassalli Duces prædicti,ex forma Iuris incidunt in commissū,quàm etiā in casibus,in quibus caderent,ex dispositione Capitulorū Adriani VI. in commissum,& caducitatem cadere censeantur,& cadant,& non aliter, nec alio modo. Quòdq; si per Sedem Apost. Summumq; Pontif. pro tēpore existētem,in dictis casibus,seu altero eorū contra præfatum Ducem,aut successores eius procedi cōtingeret,procedi debeat, ipsoq; Domino Duce,& eius successoribus respectiuè personaliter citatis, seu eorum Procuratore in Rom.Curia residēte, & in Libris Cameræ Apostolicæ descripto, & Procuratori Fiscali pro tēpore intimato,& similiter personaliter citato. Et si talis Ducis Procurator absuerit à Rom.Curia,ad quod probandum sufficiat Bina citatio,ad domum eius solitæ habitationis,cum dimissione Cedulæ, aut cōstitus,& descriptus,vt supra non fuerit,tunc sufficiat,& teneatur absq; alia citatione personali ipsum Ducem, & eius successores,per officium Contradictarum citare, & deinde procedere ordine Iudiciario,legitima subsequēte sententia, & aliter, & alias ad aliquam caducitatem,seu priuationem, vel aliquem alium actum præiudicialem cōtra præfatum Dominum Ducem,vel successores eius procedi, vel deueniri non possit.Et si secus factum fuerit,id totum cum omnibus indesecutis sit irritum,nullū, & inane ipso Iure,& absque alia declaratione, & extra supradictos proximè casus non possit,neque valeat,nec debeat Sanctissimus Dominus noster, nec eius successores,nec Sedes Apostolica, nec quisuis alius eius nomine, quouismodo,aut quacunque ratione,vel causa præsenti,vel futura,& tā cogitata, quàm non cogitata contra præfatum Ducem, & eius successores, & Statum procedere,

aut eos,

aut eos,aut eorum aliquẽ in Ducatu,& Ciuitatibus, & locis, & Iuribus prædictis, aut alio quocunque modo,de Iure,vel de facto molestare, inquietare, vel perturbare,sub pœnis à Iure Statutis, & vltra sub pœna Centum Mille ducatorum auri,in quas Sanctissimus Dominus Noster, & Sedes Apostolica incurrisse censeantur statim,& subito in omnem casum contrauentionis,& totiens,quotiens, &c. Saluo tamen,quòd non intelligatur remotus processus, si quãdo pro obseruatione Capitulorum omnium,& singulorum præsentium,& Adriani prædicti agi,& procedi contigerit,in quo tamen processu seruetur ordo procedendi, de quo supra in hoc eodem Capitulo , & saluo etiam quòd incursus pœnarum prædictarũ locum habeat,præuia tamen declaratione,& declaratio per Summum Pontificem , & Sedem Apostolicam fieri debeat , & non aliter.

9 Quòd Sanctissimus Dominus Noster absoluat , & liberet in ampliori forma vigore præsẽtium , etiam de Sedis Apostolicæ benignitate præfatum Dominum Ducem, tàm ex persona sua , quàm suorum antecessorum ab omni alio, & toto. Quod Sedes Apostolica, Summique Pontifices,& Sanctitas Sua, siue ex causa Inuestituræ prædictæ,siue ratione Quadraginta Mille ducatorum prædictorum , vt asseritur,erogatorum, cedendo eidem Domino Duci omnes actiones Sedi Apostolicæ contra quoscunque ad dictos Quadraginta Mille Ducatos competentes, siue ex quacunque ratione,vel causa,tàm cogitata,quàm non cogitata,siue ex ratione , & causa assertæ Infidelitatis,aut ratione damnorum interesse,& expensarum,& pœnarum siue ratione,& occasione condemnationis in Iudicio,vel extra, Iuris ordine seruato,vel non per Sedem Apostolicam,siue alium,siue Laicum, siue Clericum,quemcunq;,quomodocunq;,& sub quauis verborum forma factæ, etiam si talia forent,de quibus mentio specialis,& indiuidua fieri deberet,quæ pro expressis habeantur,ac si de verbo ad verbum,pręsentibus inserta fuissent, siue ratione,& occasione proprij Contractus,vel pacti sui, Ipsius, vel antecessorum suorum;siue ex ratione censuum quorumcunq;, vel alias quomodocunq;, & qualitercunq; petere,consequi,vel exigere posset.Cum annullatione omnium,& quarumcunq. scripturarum,actorũ,Iurium,remediorum ordinariorum,vel extraordinariorum,vel subsidiorum,cum cassatione,annullatione, & irritatione omniũ protestationum,ac in integrum restitutionũ,quę hactenus petitæ , seu factæ fuissent,tàm per Sanctitatem Suam, quàm suos pręcedecessores , ac omnium quorumcunq; gestorum,vel gerendorum,ex quibus contra præsentem absolutionem , liberationem,& quietationem factum esset,aut quomodolibet fieri posset in futurum,quæ quouismodo,præfato Domino Duci, aut eius successoribus pręiudiciũ aliquod directè, vel indirectè,& sub quouis quęsito colore,vel causa, quomodolibet, & qualitercunq. afferre possent.

10 Et quòd pręfatus Dominus Dux,omnia , & singula supradicta Capitula per Instrumentum publicum in auctentica,& valida forma approbabit & ratificabit infra terminum viginti dierum , à die stipulationis pręsentium computandum

dum,& Inſtrumentum ratificationis auctenticum in Camera Apoſtolica dari, & conſignari debeat infra alios viginti dies, quod ſi non fecerit, vel etiam ſi fecerit, & ſolutionem dictorum Centum,& Octuaginta Millium ducatorum, vt prędictum eſt, non fecerit,omnia ſupraſcripta,quæ per Sanctiſſimum Dominum Noſtrum promittuntur, & conceduntur cum Inueſtitura huiuſmodi,ſint nullius efficaciæ,roboris,vel momenti,& habeantur pro infectis,vna cum omnibus,quę iá facta fore reperirentur.

11 Et quòd ſi qua declaratio peteretur fieri per Ducem à Sanctiſs. Domino Noſtro,qui pro tempore erit,per Breue,pro maiori intelligentia præſentis Capitulationis,& ad tollendum aliquod dubium,quod oriri poſſet, per præfatum Sanctiſsimum Dominum Noſtrum poſsit etiam per Breue fieri.

12 Item quòd omnia,& ſingula ſupradicta capitula confirmentur, & approbentur ſolemniter, & conſiſtorialiter,ſeruatis ſeruandis; & ante factam dictam approbationem,& confirmationem per ſacrum Conſiſtorium,non intelligatur præfato Domino Duci tempus curriſſe, & currere ad ratificationem,& dictarũ pecuniarum ſolutionem faciendas.

